

Projekt

BURMISTRZ

z dnia 17 marca 2026 r.

Zatwierdzony przez *Bogdan Kęcki*

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W INOWŁODZU**

z dnia 26 marca 2026 r.

**w sprawie przyjęcia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy
Inowłódz na lata 2024-2032**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153; zm.: Dz. U. z 2025 r. poz. 1436.), art. 14 ust. 1, art. 19 i art. 23 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278), Rada Miejska w Inowłodzu uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się zmianę Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowłódz na lata 2024-2032, przyjętego uchwałą Nr VI/42/24 Rady Miejskiej w Inowłodzu z dnia 29 sierpnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz na lata 2024-2032.

2. Zmiana, o której mowa w ust. 1 ma charakter korekcyjny i niemerytoryczny oraz polega na wprowadzeniu i uszczegółowieniu źródła finansowania przedsięwzięcia.

3. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Inowłódz na lata 2024-2032 po zmianie stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Inowłodza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Inowłodzu

Roman Rodakowski

KIEROWNIK
REFERATU INWESTYCYJ

mgr inż. Marek Iskierka

RADCA PRAWNY

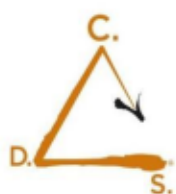
Bogdan Janik
N. M. 8-P-222

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz na lata 2024 - 2032

Inowłódz, kwiecień 2024 r.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

D. Bieńkowska, J. Szymańska, M. Widuch

Autorzy opracowania:

Justyna Szymańska

Ewelina Romuzga-Sykała

Viktoriia Orshak

Dagmara Bieńkowska

Magdalena Widuch

Spis treści

Spis treści.....	3
1. Wprowadzenie.....	5
1.1. Założenia i proces opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz	5
1.2. Podstawowe pojęcia.....	8
2. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	10
2.1. Proces i metodologia	10
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	47
3.1. Podobszar 1. Inowłódz	48
3.2. Podobszar 2. Spała.....	67
3.3. Zagrożenia powodziowe	80
4. Wizja oraz cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań	84
4.1. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	84
4.2. Cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań.....	85
4.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy	86
4.4. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi województwa łódzkiego.....	91
5. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych	95
5.1. Przedsięwzięcia podstawowe	96
5.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	158
6. Indykatywne ramy finansowe	163

7.	Zasady tworzenia i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji	171
7.1.	Kompleksowość Programu Rewitalizacji.....	171
7.2.	Koncentracja Programu Rewitalizacji (zintegrowanie przestrzenne)	173
7.3.	Zasada partnerstwa i partycypacji społecznej - mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.....	173
7.4.	Komplementarność i zintegrowanie Programu Rewitalizacji	179
7.5.	Komplementarność źródeł finansowania.....	194
8.	System zarządzania realizacją oraz monitoringu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.....	195
8.1.	Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji	195
8.2.	Monitorowanie, ewaluacja i ocena Gminnego Programu Rewitalizacji.....	200
8.3.	Uspołecznienie Gminnego Programu Rewitalizacji	207
8.4.	Koszty zarządzania realizacją Programu	209
9.	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	210
9.1.	Określenie niezbędnych zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego	210
9.2.	Określenie niezbędnych zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.....	210
9.3.	Specjalna Strefa Rewitalizacji	210
9.4.	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611 oraz z 2021 r. poz. 11)...	211
10.	Spis tabel i rysunków.....	212
10.1.	Spis tabel.....	212
10.2.	Spis rysunków	212

1. Wprowadzenie

1.1. Założenia i proces opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Gminny Program Rewitalizacji został opracowany dla Obszaru Rewitalizacji Gminy Inowłódz przyjętego uchwałą nr LXX/462/23 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 2023 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Inowłódz.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz (GPR) jest efektem debaty publicznej nad kluczowymi problemami koncentrującymi się na obszarze rewitalizacji, a także pracy ekspertów. Działania zaproponowane do realizacji w ramach Programu zostały wypracowane wspólnie z mieszkańcami, organizacjami społecznymi, przedsiębiorstwami, a także instytucjami publicznymi. Zaplanowana interwencja będzie prowadzić do ograniczenia lub zniwelowania zdiagnozowanych problemów i objawów stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji.

Za proces opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz, odpowiadał zespół ekspertów Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bieńkowska, J. Szymańska, M. Widuch. Proces był realizowany we współpracy z władzami Gminy Inowłódz, pracownikami jednostek samorządowych, przedstawicielami instytucji publicznych i społecznych, środowiska gospodarczego, organizacji pozarządowych i mieszkańców gminy. Okres obowiązywania Programu obejmuje lata 2024-2032.

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji prace nad dokumentem miały charakter partycypacyjny. Uspołecznienie każdego z etapów procesu zostało zapewnione przez różnorodne działania o charakterze badawczym i konsultacyjnym. Interesariusze mogli się włączyć w proces począwszy od etapu diagnostycznego (ankieta on-line, pogłębione wywiady indywidualne z ekspertami lokalnymi) przez fazę budowania założeń i opracowania GPR (otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych on-line, warsztat

strategiczny dla mieszkańców i instytucji publicznych, społecznych i środowisk gospodarczych, a także dwa spotkania w formie debaty) po okres konsultacji projektu dokumentu.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz został przygotowany w oparciu o ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278). Struktura oraz prezentowane treści GPR są zgodne z zaleceniami i wytycznymi dla tego typu opracowań. GPR został opracowany także z uwzględnieniem zapisów rozporządzenia ogólnego Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) stanowiącego część pakietu unijnych rozporządzeń o Funduszach Europejskich na lata 2021-2027¹, w szczególności w zakresie art. 28 i 29 w związku z art. 8.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 2 i art. 58 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 48 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wystąpiono:

- pismem z dnia 8 lipca 2024 roku do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi,
- pismem z dnia 8 lipca 2024 roku do Łódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi

o uzgodnienie **odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** dla projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz na lata 2024-2032” (GPR).

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azyłu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, s. 159). W dalszej części dokumentu GPR określane skrótowo jako „rozporządzenie ogólne”.

Pismem z dnia 19 lipca 2024 roku znak: WOOŚ.411.253.2024.MGw Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu GPR.

Pismem z dnia 22 lipca 2024 roku znak: NS OZNS.9022.331.2024.DWŁ Łódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łodzi uznała, że można odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu GPR.

Na podstawie powyższych uzgodnień odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz na lata 2024 - 2032”. Zgodnie z art. 48 ust. 7 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, z późn. zm.) w dniu 29 lipca 2024 roku opublikowane zostało obwieszczenie Burmistrza Miasta Inowłódz o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz na lata 2024 -2033.

1.2. Podstawowe pojęcia

Rewitalizacja: Proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

(ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, art. 2 ust. 1)

Działania rewitalizacyjne są prowadzone na obszarach, które charakteryzują się nagromadzeniem różnych problemów (w szczególności społecznych), większym niż w innych jednostkach analitycznych czy przeciętnie w gminie.

Rewitalizacja jest procesem, a nie jednostkowym działaniem, czyli nie sprowadza się do podejmowania pojedynczych działań technicznych. Rewitalizacja oznacza zatem całościowe podejście do problemu, które zakłada realizację działań społecznych w powiązaniu z przekształceniami przestrzennymi czy rozwiązywanie problemów środowiskowych lub problemów gospodarczych. Działania rewitalizacyjne powinny być prowadzone nie tylko przez samą Gminę, ale także przez inne instytucje publiczne, mieszkańców, organizacje społeczne, przedsiębiorców.

Obszar zdegradowany: Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub

2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub

3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska i zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

(ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, art. 9 ust. 1)

Obszar rewitalizacji: Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

(ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, art. 10 ust. 1-3)

2. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

2.1. Proces i metodologia

Do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji zastosowano metodologię uwzględniającą lokalne uwarunkowania i specyfikę gminy. Celem przeprowadzonej diagnozy była analiza negatywnych zjawisk występujących w gminie Inowłódz oraz identyfikacja obszaru zdegradowanego i w jego ramach obszaru rewitalizacji. Przyjęta metodologia została oparta na wytycznych zawartych w Ustawie o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 roku (z późn. zm.). Zapisy ustawy wprowadzają konieczność zastosowania weryfikowalnych mierników, służących analizie wewnętrznego zróżnicowania gminy w sferze społecznej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i gospodarczej oraz wykorzystanie różnych metod i technik partycypacyjnych pozwalających na włączenie w proces przygotowania dokumentu jak najszerszego grona odbiorców – lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, w tym podmiotów gospodarczych.

W celu rzetelnego wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Inowłódz zastosowano szereg metod, począwszy od wskaźnikowych analiz statystycznych, jakościowych badań terenowych, po partycypacyjne podejście uwzględniające techniki badań społecznych. Dokument niniejszej diagnozy obejmuje tym samym wyniki:

- analizy wskaźnikowej opracowanej dla obszaru gminy w podziale na przyjęte jednostki referencyjne z uwzględnieniem pięciu sfer diagnostycznych: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej;
- badań społecznych w postaci ankiety on-line skierowanej do mieszkańców gminy, a także pogłębionych wywiadów indywidualnych z ekspertami lokalnymi.

Rezultatem wszystkich wymienionych wyżej działań było wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w gminie Inowłódz.

Całość procesu przedstawiona została na grafice poniżej.

Rysunek 1. Etapy prac nad diagnozą delimitacyjną

Źródło: opracowanie własne

KROK 1. Wybór jednostek do analizy

Proces delimitacji rozpoczął się od wyznaczenie tzw. pól analitycznych, czyli podstawowych jednostek przestrzennych, dla których zbierane były dane źródłowe i według których została przeprowadzona diagnoza delimitacyjna.

W odniesieniu do gminy Inowłódz zdecydowano się posłużyć podziałem administracyjnym gminy, który został przyjęty uchwałą Nr XL/207/2010 Rady Gminy Inowłódz z dn. 21 stycznia 2021 r. w sprawie uchwalenia statutów sołectw w Gminie Inowłódz. Zgodnie z niniejszą uchwałą Gmina Inowłódz podzielona jest na dziesięć sołectw tj.: Inowłódz, Brzustów, Królowa Wola, Konewka, Spała, Zakościele, Żądłowice, Liciężna, Dąbrowa i Poświętne. Dodatkowo ze względu na lokalną specyfikę w analizie jako osobną jednostkę analityczną ustanowiono miejscowość Teofilów, która stanowi przysiółek Inowłodza.

Należy podkreślić, że każda z wyznaczonych jednostek przestrzennych jest zamieszkała, a suma zarówno powierzchni wydzielonych jednostek jak i zamieszkujących je osób, jest równa odpowiednio powierzchni gminy i łącznej liczbie mieszkańców gminy Inowłódz. Oznacza to, że analizie porównawczej poddano całą gminę wraz ze wszystkimi jej mieszkańcami.

Dalszej części zapisu niniejszej analizy wymiennie używane są określenia: jednostka przestrzenna, jednostka analityczna lub tylko jednostka. Każde z nich odnosi się do danej jednostki referencyjnej dookreślając stosownie kontekst, w jakim jest prezentowana.

Rysunek 2. Mapa jednostek referencyjnych gminy Inowłódz wyznaczonych na potrzeby diagnozy delimitacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Inowłódz.

Tabela 1. Jednostki referencyjne w gminie Inowłódz przyjęte do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Inowłodzu.

Lp.	Nazwa jednostki	Liczba ludności i udział w ogóle ludności gminy (koniec 2022 r.) [%]		Powierzchnia [km²] i udział w ogóle powierzchni gminy [%]	
		Ludność	Udział	Powierzchnia	Udział
1	Brzustów	803	21,5%	24,91	25,6%
2	Dąbrowa	68	1,8%	0,61	0,6%
3	Inowłódz	738	19,7%	14,34	14,8%
4	Konewka	263	7,0%	12	12,4%
5	Królowa Wola	679	18,2%	7,94	8,2%
6	Liciążna	242	6,5%	8,31	8,6%
7	Poświętne	99	2,6%	3,06	3,2%
8	Spała	424	11,3%	12	12,4%
9	Teofilów	67	1,8%	1,34	1,4%
10	Zakościele	203	5,4%	4,1	4,2%
11	Żądłowice	152	4,1%	8,52	8,8%
GMINA Inowłódz		3738	100,0%	97,13	100,0%

KROK 2. Analiza danych w sferze społecznej

Analiza danych w sferze społecznej jest jednym z kluczowych elementów diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Opracowując analizę występowania problemów społecznych w jednostkach gminy Inowłódz wybrano czternaście wskaźników, które obrazują szereg zróżnicowanych problemów społecznych, o których mówi *Ustawa o Rewitalizacji*. Wybrane wskaźniki obrazują problemy, które według lokalnych ekspertów stanowią istotne kwestie społeczne na terenie gminy, nawet jeżeli wartości wskaźników są niewielkie (niewielka liczba obserwacji) są to kwestie ważne z punktu widzenia lokalnej specyfiki i problemów czy wyzwań, z którymi mierzą się poszczególne jednostki analityczne.

Problemy, które zostały poddane analizie to: starzenie się społeczeństwa, problemy demograficzne, ubóstwo, bezrobocie, niski poziom aktywności społecznej, przestępczość, osoby ze szczególnymi potrzebami, niski poziom edukacji i kapitału społecznego, a także uczestnictwo w życiu społecznym.

Do opracowania wskaźników zastosowanych do analizy wykorzystano dane pochodzące m.in. z Urzędu Gminy Inowłódz i jego jednostek organizacyjnych, tj. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, szkół podstawowych, a także Komendy Policji, Powiatowego Urzędu Pracy i dostępne statystyki publiczne. Z uwagi na fakt, iż proces rewitalizacji ma służyć przede wszystkim wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego, to właśnie kwestie społeczne miały kluczowe znaczenie dla wyznaczenia obszaru, na którym będzie przeprowadzona rewitalizacja.

Zebrane dane przedstawiają stan za ostatni pełny rok kalendarzowy – tj. na 31.12.2022. W kilku przypadkach, gdy nie było możliwe pozyskanie aktualnych danych, bądź też specyfika wskaźnika wymuszała odwołanie się do danych z innego czasookresu, wskaźniki przyjmują wartości dla innych przedziałów czasowych.

Zgodnie z wytycznymi ustawowymi analizie w sferze społecznej poddano także zagadnienia dostępności pozwalające ocenić sytuację osób o szczególnych potrzebach, w tym w szczególności osobom z niepełnosprawnościami czy osobom starszym, które z uwagi na sytuację zdrowotno-życiową zmuszone są do korzystania z transferów społecznych lub wymagają dodatkowej oferty wsparcia. Do oceny sytuacji osób ze szczególnymi potrzebami wykorzystano następujące wskaźniki:

- Udział osób w wieku 60+ w ogóle mieszkańców w 2022 r.,
- Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2022 r.
- Odsetek dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach podstawowych w 2022 roku w przeliczeniu 100 mieszkańców w 2022 r.

Opis wskaźników wykorzystanych w diagnozie:

- Saldo migracji na 1000 mieszkańców. Wskaźnik przedstawia różnicę pomiędzy wymeldowaniami a zameldowaniami w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danego obszaru. W sytuacji, gdy liczba osób wymeldowujących się stale przekracza liczbę osób meldujących się możemy mówić o depopulacji obszaru. W przeciwnym przypadku obszar jest atrakcyjny osiedleńczo. W gminie Inowłódz zauważalne jest

wysokie dodatnie saldo migracji (27,82), co świadczy o tym, że gmina jest atrakcyjnym miejscem do zamieszkania. Dodatnie saldo migracji utrzymuje się w większości sołectw, jednak największa dynamika przyrostu zauważalna była w miejscowości Liciężna (70,25), Zakościele (49,26) oraz Królowa Wola (45,66). Jedynie w sołectwie Dąbrowa wskaźnik salda migracji przyjął wartość 0.00, co oznacza, że w 2022 roku bilans zameldowań i wymeldowań był równy.

- Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców. Wskaźnik pokazuje różnicę w liczbie urodzeń żywych i liczbie zgonów w przeliczeniu na 1000 osób zamieszkujących danych obszar. Wskaźnik może świadczyć o niekorzystnej strukturze i trendach demograficznych. W gminie Inowłódz w 2022 roku wartość wskaźnika była niekorzystna i osiągnęła wartość -8,29. Większość miejscowości w gminie Inowłódz charakteryzuje się niekorzystną wartością wskaźnika. Dodatnie saldo ruchu naturalnego w 2022 roku odnotowano jedynie w miejscowości Liciężna (12,4), natomiast w dwóch miejscowościach Teofilów oraz Konewka wskaźnik przyjął wartość 0,00. Najbardziej niekorzystnym wskaźnikiem salda ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców charakteryzowały się z kolei miejscowościach Dąbrowa (-29,41) oraz Poświętne (-20.20).
- Odsetek mieszkańców w wieku 60+. Wskaźnik przedstawia liczbę osób w wieku 60+ zameldowanych w danej jednostce w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców. Wskaźnik może świadczyć o problemie starzenia się społeczeństwa, dodatkowo wskazuje na obszary w gminie, w których występuje większa koncentracja osób o szczególnych potrzebach, do jakich często zaliczają się osoby w wieku 60+. Wskaźnik przyjął wartość dla gminy na poziomie 31%, co świadczy o bardzo niekorzystnej strukturze demograficznej. Najstarsze społeczeństwa zamieszkują miejscowości Inowłódz (36%), Spała (35%) i Konewka (34%). Najmniej seniorów mieszka natomiast w miejscowości Dąbrowa (21%) oraz Żądłowice (22%).
- Odsetek osób bezrobotnych. Wskaźnik pokazuje stosunek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych do liczby mieszkańców jednostki (wyrażony w procentach) i wskazuje na problem bezrobocia. Wskaźnik dla całej gminy Inowłódz w 2022 roku przyjął wartość 3,5%. Na podstawie danych można wnioskować, że trudna sytuacja

na rynku pracy występuje w miejscowościach Konewka (7,22%), Żądłowice (5,92%), Zakościele (4,93%), Poświętne (4,04%) oraz Inowłódz (4,07%). Najmniej osób bezrobotnych mieszka w miejscowości Liciężna (1,65%).

- Udział bezrobotnych w wieku 18-25 lat w ogóle bezrobotnych. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w wieku 18-25 lat do ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych (wyrażony w procentach). Wskazuje na problem bezrobocia wśród grup w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy – osób młodych, ale także grupy stanowiącej niewykorzystany potencjał dla lokalnego rynku pracy. W całej gminie Inowłódz odsetek ludzi młodych pozostających bez pracy stanowi 12% ogółu bezrobotnych. Najwięcej osób młodych wśród bezrobotnych mieszka w miejscowościach Królowa Wola (27,3%) i Liciężna (25,0%). Bezrobocie wśród ludzi młodych nie występuje natomiast wcale w miejscowościach Dąbrowa, Poświętne, Spała, Teofilów, Zakościele oraz Żądłowice.
- Udział osób w wieku 50+ w ogóle bezrobotnych. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w wieku 50 lat i więcej do ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych (wyrażony w procentach). Wskazuje na problem bezrobocia wśród grup w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy – osób po 50 roku życia. W gminie Inowłódz osoby powyżej 50 roku życia stanowią 1/3 wszystkich bezrobotnych. Największym odsetkiem osób pow. 50 r.ż. wśród bezrobotnych charakteryzuje się miejscowość Spała (66,7%), a tuż za nią plasują się także Dąbrowa (50,0%), Konewka (42,1%) oraz miejscowość Inowłódz (40,0%).
- Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej. Wskaźnik pokazuje odsetek mieszkańców, którzy otrzymali świadczenia z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wskaźnik może świadczyć o niekorzystnej sytuacji socjalnej mieszkańców, a także obrazuje skalę i natężenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej związanych z ubóstwem, uzależnieniami, przemocą, bezradnością opiekuńczo-wychowawczą, długotrwałą chorobą czy niepełnosprawnością. W gminie Inowłódz ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej korzysta jedynie 1,8% mieszkańców, jednakże w miejscowościach Poświętne (6,1%), Dąbrowa

(5,9%) oraz Spała (3,1%) wskaźniki te są znacznie wyższe. Co ciekawe w miejscowości Liciężna w 2022 roku żaden mieszkaniec nie korzystał z pomocy społecznej.

- Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. Wskaźnik przedstawia liczbę osób, które otrzymały świadczenia z tytułu ubóstwa z GOPS w stosunku do liczby mieszkańców miejscowości. Wskaźnik może obrazować problem ubóstwa. Ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2022 roku w gminie Inowłódz korzystało 0,7% mieszkańców. Najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w miejscowościach Dąbrowa (1,5%) oraz Teofilów (1,5%). W miejscowości Liciężna oraz Poświętne żaden z mieszkańców nie korzystał ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu ubóstwa.
- Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności. Wskaźnik przedstawia liczbę osób, które otrzymały świadczenia z tytułu niepełnosprawności z GOPS w stosunku do ogółu mieszkańców danej miejscowości. Wskaźnik może obrazować konieczność podjęcia dodatkowych działań dostępnościowych służących poprawie jakości życia tej grupy mieszkańców (osób z niepełnosprawnością), która stanowi grupę osób ze szczególnymi potrzebami. W gminie Inowłódz ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2022 roku korzystało 1% mieszkańców. Najwyższą wartość wskaźnika osiągnęła miejscowość Spała (2%), a powyżej średniej dla gminy znalazły się także Królowa Wola (1%), Poświętne (1%), Teofilów (1%) oraz Żądłowice (1%).
- Liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wskaźnik przestępczości). Wskaźnik przedstawia liczbę odnotowanych przestępstw w danych roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek. Wskaźnik może świadczyć o niskim poziomie bezpieczeństwa mieszkańców. Wskaźnik przestępczości średnio w gminie Inowłódz w 2022 roku przyjął wartość 1,42. Najwięcej popełnionych przestępstw w przeliczeniu na liczbę mieszkańców odnotowano w miejscowościach Teofilów (5,97), Poświętne (3,03) oraz Spała (2,12).

- Liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wskaźnik przedstawia liczbę wykroczeń odnotowanych w danych roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek. Wskaźnik może świadczyć o obniżonym poziomie bezpieczeństwa mieszkańców. W gminie Inowłódz w 2022 roku popełnionych zostało średnio 1,31 wykroczenia na 100 mieszkańców. Miejscowościami, w których wskaźnik osiągnął wartości powyżej średniej były Poświętne (4,04), Spała (2,83), Inowłódz (2,71) oraz Dąbrowa (1,47). Żadnego wykroczenia nie odnotowano natomiast w miejscowościach Teofilów, Zakościele oraz Żądłowice.
- Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wskaźnik pokazuje liczbę uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mieszkających we wskazanej jednostce (miejscowości) w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Wskaźnik może świadczyć o występowaniu problemów u osób ze szczególnymi potrzebami. W gminie Inowłódz jedynie w miejscowościach Inowłódz oraz Królowa Wola mieszkały dzieci, które wymagały zapewnienia specjalnych potrzeb w edukacji.
- Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 mieszkańców. Wskaźnik pokazuje liczbę uczniów sprawiających problemy wychowawcze mieszkających we wskazanej jednostce (miejscowości) w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Wskaźnik może świadczyć o konieczności organizacji dodatkowego wsparcia dla tej grupy. W gminie Inowłódz w 2022 roku jedynie w miejscowości Inowłódz zamieszkiwały dzieci sprawiające problemy wychowawcze.
- Liczba organizacji pożytku publicznego na 100 mieszkańców. Wskaźnik pokazuje aktywność społeczną mieszkańców poprzez aktywność organizacji pozarządowych. W 2022 roku w gminie Inowłódz wszystkie organizacje pozarządowe działające na terenie gminy zlokalizowane były w miejscowości Inowłódz.

Tabela 2. Wskaźniki w sferze społecznej w podziale na jednostki analityczne.

Lp.	Nazwa jednostki	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców	Odsetek mieszkańców w wieku 60+	Odsetek osób bezrobotnych	Wiek		Odsetek bezrobotnych w wieku 18-25 w ogóle
						udział bezrobotnych osób w wieku 18-25 w ogóle	udział bezrobotnych osób w wieku 50 lat i więcej w ogóle	
1	Brzustów	17,43	-4,98	26%	2,12%	11,8%	23,5%	1,0%
2	Dąbrowa	0,00	-29,41	21%	2,94%	0,0%	50,0%	5,9%
3	Inowłódz	28,46	-6,78	36%	4,07%	13,3%	40,0%	1,9%
4	Konewka	11,41	0,00	34%	7,22%	15,8%	42,1%	1,1%
5	Królowa Wola	45,66	-17,67	31%	3,24%	27,3%	31,8%	1,9%
6	Liciężna	70,25	12,40	24%	1,65%	25,0%	25,0%	0,0%
7	Poświętne	10,10	-20,20	30%	4,04%	0,0%	25,0%	6,1%
8	Spała	7,08	-11,79	35%	2,83%	0,0%	66,7%	3,1%
9	Teofilów	14,93	0,00	30%	2,99%	0,0%	0,0%	1,5%
10	Zakościele	49,26	-14,78	30%	4,93%	0,0%	20,0%	1,0%
11	Żądłowice	19,74	-6,58	22%	5,92%	0,0%	0,0%	2,6%
Gmina Inowłódz		27,82	-8,39	31%	3,50%	12,2%	33,6%	1,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Inowłódz;
kolorem różowym oznaczono wartości gorsze niż średnia dla gminy

KROK 3. Analiza danych w pozostałych sferach

Kolejnym krokiem służącym wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji była analiza wskaźników w 4 sferach: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Zjawiska, które poddano analizie w trakcie prac diagnostycznych to: stopień przedsiębiorczości i kondycja lokalnych przedsiębiorstw, przekroczenia standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, dostępność i stan infrastruktury technicznej i społecznej, dostępność i jakość podstawowych usług, dostosowanie infrastruktury oraz obiektów budowlanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, stan techniczny obiektów budowlanych. Łącznie w analizie wykorzystano 15 wskaźników odnoszących się do wyżej wskazanych zagadnień problemowych (2 dla sfery gospodarczej, 4 dla sfery środowiskowej, 4 dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej, 5 dla sfery technicznej).

Do opracowania wskaźników obrazujących możliwe kryzysy sfer gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej wykorzystano dane pochodzące przede wszystkim z Urzędu Gminy Inowłódz i jego jednostek organizacyjnych, ale także dostępne statystyki publiczne (np. dane Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, dane Gminnej Ewidencji Zabytków, dane przestrzenne portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, dane przestrzenne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie). Zebrane dane przedstawiają stan za ostatni pełny rok kalendarzowy – tj. na 31.12.2022.

Zgodnie z wytycznymi Ustawy o rewitalizacji analizie poddano także wskaźniki pozwalające na ocenę stopnia dostępności przestrzeni i obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami. W tym celu w sferze funkcjonalno – przestrzennej i technicznej uwzględniono takie wskaźniki jak:

- Odsetek budynków użyteczności publicznej z wejściem niedostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową w 2022 r.;

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

- Liczba miejsc parkingowych przy budynkach użyteczności publicznej w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2022 r.,
- Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą niedostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w 2022 r.

Wyniki analizy poszczególnych wskaźników przedstawiono w podziale na sfery gospodarczą, środowiskową, techniczną i przestrzenno-funkcjonalną. Na końcu każdego podrozdziału znajduje się tabela podsumowująca wartości poszczególnych wskaźników z uwzględnieniem wszystkich jednostek referencyjnych.

Sfera gospodarcza

Do oceny sytuacji związanej ze sferą gospodarczą przeanalizowano następujące wskaźniki:

- **Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2022 roku** przygotowany na podstawie danych pozyskanych z portalu Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Wskaźnik obrazuje liczbę aktywnych podmiotów gospodarczych (według ich lokalizacji) w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W gminie Inowłódz w 2022 roku aktywnych było 146 podmiotów gospodarczych, co dawało wartość wskaźnika średnio na poziomie 3,91. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w miejscowościach Królowa Wola (5,15), Inowłódz (5,15) oraz Spała (4,95). Najniższą wartością wskaźnika charakteryzowała się z kolei miejscowość Liciężna (0,83).
- **Udział zawieszonych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie w 2022 roku** przygotowany na podstawie danych pozyskanych z portalu Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Wskaźnik obrazuje stosunek liczby zawieszonych podmiotów gospodarczych (według ich lokalizacji) do ogólnej liczby podmiotów gospodarczych (wyrażony w procentach). W 2022 roku na terenie gminy Inowłódz wartość omawianego wskaźnika wyniosła 0,24. Więcej zawieszonych podmiotów gospodarczych w stosunku do ich ogólnej liczby odnotowano w ponad połowie miejscowości, najwięcej w Liciężnej (0,6), a także Teofilowie (0,5) i Zakościelu (0,53).

— **Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie.**

Wskaźnik obrazuje liczbę nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do tych już istniejących w danym roku, niska wartość wskaźnika świadczy o słabo rozwijającej się sferze gospodarczej w danej miejscowości. W gminie Inowłódz w 2022 roku udział nowych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie wyniósł 5%. Wartości powyżej średniej, a zatem obszarami rozwijającymi się gospodarczo były miejscowości Brzustów (11%), Liciężna (50%) oraz Żądłowice (14%). Brak nowych podmiotów gospodarczych odnotowano w miejscowościach Dąbrowa, Konewka, Poświętne, Teofilów oraz Zakościele.

Tabela 3. Wskaźniki sfery gospodarczej.

Nazwa jednostki	Aktywne podmioty gospodarcze na 100 mieszkańców	Udział zawieszonych podmiotów w ogólnej liczbie	Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie
Brzustów	2,37	0,27	11%
Dąbrowa	4,41	0,00	0%
Inowłódz	5,15	0,19	5%
Konewka	3,80	0,09	0%
Królowa Wola	5,15	0,26	3%
Liciężna	0,83	0,60	50%
Poświętne	2,02	0,33	0%
Spała	4,95	0,09	5%
Teofilów	1,49	0,50	0%
Zakościele	3,94	0,53	0%
Żądłowice	4,61	0,13	14%
Gmina Inowłódz	3,91	0,24	5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Inowłódz;
kolorem różowym oznaczono wartości gorsze niż średnia dla gminy

Sfera środowiskowa

Sfera środowiskowa została scharakteryzowana na podstawie następujących wskaźników:

- **Średnie roczne stężenie pyłu PM 10** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (mapy wykonane w oparciu o modelowanie matematyczne przez Instytut Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego). Wskaźnik obrazuje średni roczny zakres stężenia pyłu PM 10 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) na terenie danej jednostki. Wskaźnik sygnalizuje niekorzystną sytuację środowiskową, kiedy jego wartość jest równa lub wyższa od wartości dla gminy. Jedynie w miejscowości Żądłowice roczne stężenie pyłu PM_{2,5} w 2022 roku było niższe niż średnio w gminie.
- **Średnie roczne stężenie pyłu PM 2,5** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (mapy wykonane w oparciu o modelowanie matematyczne przez Instytut Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego). Wskaźnik obrazuje średni roczny zakres stężenia pyłu PM 2,5 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) na terenie danej jednostki. Wskaźnik sygnalizuje niekorzystną sytuację środowiskową, kiedy jego wartość jest równa lub wyższa od wartości dla gminy. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowuje się w miejscowościach Brzustów, Konewka, Poświętne, Spała oraz Zakościele.
- **Średnie roczne stężenie B(a)P** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (mapy wykonane w oparciu o modelowanie matematyczne przez Instytut Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego). Wskaźnik obrazuje średni roczny zakres stężenia benzo(a)pirenu na terenie danej jednostki. Wskaźnik sygnalizuje niekorzystną sytuację środowiskową, kiedy dochodzi do wzrostu jego wartości. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowuje się w miejscowościach Inowłódz oraz Spała.
- **Obszar zagrożenia powodziowego 1% (raz na 100 lat)** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Wskaźnik obrazuje jednostki, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (czyli raz na 100 lat). W gminie Inowłódz obszary zagrożone

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

powodzią występują w miejscowościach Brzustów, Inowłódz, Spała, Teofilów, Zakościele oraz Żądłowice.

Tabela 4. Wskaźniki sfery środowiskowej.

Nazwa jednostki	Jakość powietrza			Obszary szczególnego zagrożenia powodzią
	PM ₁₀	PM _{2,5}	B(a)P	
Brzustów	20,5 - 24,5	12,5 - 15,5	0,75 - 1	TAK
Dąbrowa	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	0,75 - 1	NIE
Inowłódz	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	1 - 1,25	TAK
Konewka	20,5 - 24,5	12,5 - 15,5	0,75 - 1	NIE
Królowa Wola	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	0,75 - 1	NIE
Liciężna	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	0,5 - 0,75	NIE
Poświętne	20,5 - 24,5	12,5 - 15,5	0,75 - 1	NIE
Spała	20,5 - 24,5	12,5 - 15,5	1 - 1,25	TAK
Teofilów	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	0,5 - 0,75	TAK
Zakościele	20,5 - 24,5	12,5 - 15,5	0,75 - 1	TAK
Żądłowice	0 - 20,5	10,5 - 12,5	0,5 - 0,75	TAK
Gmina Inowłódz	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	1 - 1,25	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska; kolorem różowym oznaczono wartości gorsze niż średnia dla gminy

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Wskaźniki zastosowane do analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej to:

- **Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej** na 100 mieszkańców w 2022 roku. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby budynków podłączonych do sieci wodociągowej do ogólnej liczby mieszkańców (w przeliczeniu na 100 osób). Wskaźnik wpływa na regresję rozwoju społeczno-gospodarczego, kiedy dochodzi do spadku wartości wskaźnika. W 2022 roku w gminie Inowłódz liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej w przeliczeniu na liczbę 100 mieszkańców wyniosła 51,7. Najwyższą wartość wskaźnika osiągnięto w miejscowości Inowłódz (98,4), a powyżej

średniej gminnej znalazły się także miejscowości Poświętne, Teofilów oraz Zakościele. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w miejscowości Brzustów (29,9).

- **Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej** na 100 mieszkańców w 2022 roku. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby mieszkańców (w przeliczeniu na 100 osób). Wskaźnik wpływa na regresję rozwoju społeczno-gospodarczego, kiedy dochodzi do spadku wartości wskaźnika. W 2022 roku w gminie Inowłódz liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na liczbę 100 mieszkańców wyniosła 5,00. Najwyższą wartość wskaźnika osiągnięto w miejscowościach Zakościele (51,23) i Spała (16,51). Większość miejscowości nie jest w ogóle skanalizowana i są to: Brzustów, Dąbrowa, Konewka, Królowa Wola, Liciężna, Poświętne, Teofilów oraz Żądłowice.
- **Odsetek budynków użyteczności publicznej z wejściem niedostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową** w 2022 roku. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby budynków użyteczności publicznej z wejściem niedostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej (wyrażony w procentach). Wskaźnik pokazuje niekorzystną sytuację osób ze szczególnymi potrzebami. W gminie Inowłódz 22% budynków użyteczności publicznej ma niedostosowane wejście dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Taka sytuacja ma miejsce w miejscowościach Konewka oraz Liciężna, które nie posiadają infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową.
- **Liczba miejsc parkingowych przy budynkach użyteczności publicznej w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności (ON)** w 2022 roku. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnością (ON) przy budynkach użyteczności publicznej do liczby osób z niepełnosprawnościami mieszkającymi w danej miejscowości (wg osób pobierających świadczenia z tyt. niepełnosprawności). Wskaźnik wpływa na regresję rozwoju społeczno-gospodarczego, kiedy dochodzi do spadku wartości wskaźnika. W 2022 roku w gminie Inowłódz liczba miejsc parkingowych dostępnych do potrzeb osób z niepełnosprawnością w przeliczeniu na liczbę osób z niepełnosprawnością wyniosła

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

0,1. Jedynymi miejscowościami w gminie, w których znajdują się miejsca parkingowe dla ON przy budynkach użyteczności publicznej są Inowłódz oraz Spała.

Tabela 5. Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Nazwa jednostki	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców	Odsetek budynków użyteczności publicznej z niedostosowanym wejściem dla osób z problemami z poruszaniem się	Liczba miejsc parkingowych przy budynkach użyteczności publicznej w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności
Brzustów	29,9	0,00	0%	0,0
Dąbrowa	42,6	0,00	0%	0,0
Inowłódz	98,4	1,76	17%	0,2
Konewka	39,2	0,00	100%	0,0
Królowa Wola	38,9	0,00	25%	0,0
Liciężna	40,1	0,00	100%	0,0
Poświętne	77,8	0,00	0%	0,0
Spała	39,9	16,51	0%	0,1
Teofilów	65,7	0,00	0%	0,0
Zakościele	57,6	51,23	0%	0,0
Żądłowice	44,1	0,00	0%	0,0
Gmina Inowłódz	51,7	5,00	22%	0,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Inowłódz;
kolorem różowym oznaczono wartości gorsze niż średnia dla gminy

Sfera techniczna

Do analizy sytuacji związanej ze sferą techniczną przeanalizowano następujące wskaźniki:

- **Liczba pieców do wymiany w przeliczeniu na 100 mieszkańców** w 2022 roku. Wskaźnik pokazuje liczbę niedostosowanych do norm palenisk domowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców i pokazuje problem niskiej jakości infrastruktury technicznej. W 2022 roku w gminie Inowłódz omawiany wskaźnik osiągnął wartość 51,9. Miejscowościami, dla których wskaźnik okazał się być mniej korzystny są Inowłódz, Konewka, Poświętne, Teofilów, Zakościele, Żądłowice.
- **Kilogram azbestu do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 1 mieszkańca danej miejscowości.** Wskaźnik pokazuje problem obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska. W całej gminie Inowłódz do unieszkodliwienia pozostało 47,2 kg azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Największą wartość wskaźnik przyjął w miejscowościach Żądłowice (110,0) oraz Brzustów (81,6).
- **Liczba instalacji fotowoltaicznych (budynków wyposażonych w OZE) na 100 mieszkańców** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych przekazanych od Urzędu Gminy Inowłódz. Wskaźnik obrazuje liczbę instalacji fotowoltaicznych (według ich lokalizacji) w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki. Niskie wartości wskaźnika świadczą o niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. W 2022 roku w gminie Inowłódz wskaźnik przyjął wartość 4,89. W miejscowości Spała nie ma żadnej instalacji (0,00), natomiast wartość wskaźnika przyjęła wartości gorsze dla średniej także w miejscowościach Brzustów, Konewka, Teofilów oraz Żądłowice.
- **Liczba budynków/obiektów zabytkowych na km²** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych pozyskanych z Gminnej Ewidencji Zabytków. Wskaźnik przedstawia liczbę obiektów ujętych Gminnej Ewidencji Zabytków (według ich lokalizacji) w przeliczeniu na powierzchnię danej jednostki w km². Wysokie wartości wskaźnika przekładają się na większe potencjalne nakłady w zakresie utrzymania jakości stanu technicznego obiektów. W gminie Inowłódz liczba obiektów zabytkowych na km²

wynosi 0,69, a najwyższe wartości omawianego wskaźnika odnotowano w miejscowościach Teofilów, Inowłódz oraz Spała.

- **Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą niedostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami** w 2022. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby budynków użyteczności publicznej z toaletą niedostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej (wyrażony w procentach). Wskaźnik ma negatywne oddziaływanie społeczno-przestrzenne, kiedy dochodzi do wzrostu jego wartości. W gminie Inowłódz w 2022 roku omawiany wskaźnik osiągnął wartość na poziomie 91%. W miejscowościach Brzustów, Konewka, Królowa Wola, Liciężna, Spała oraz Zakościele nie ma budynków użyteczności publicznej, które miałyby toalety dostosowane do potrzeb ON.

Tabela 6. Wskaźniki sfery technicznej.

Nazwa jednostki	Liczba pieców do wymiany w przeliczeniu na 100 mieszkańców w	Kilogram azbestu do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Liczba instalacji fotowoltaicznych (budynków wyposażonych w OZE) na 100 mieszkańców	Liczba budynków/ obiektów zabytkowych na km2	Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą niedostosowaną do potrzeb OsN
Brzustów	40,0	81,6	2,62	0,60	100%
Dąbrowa	39,7	43,3	5,88	0,00	0%
Inowłódz	72,6	34,5	6,64	1,6	83%
Konewka	63,9	1,5	1,14	0,17	100%
Królowa Wola	44,5	39,1	5,45	0,25	100%
Liciężna	49,6	78,8	6,20	0,00	100%
Poświętne	70,7	58,0	10,10	0,00	0%
Spała	33,5	2,8	0,00	1,58	100%
Teofilów	77,6	63,9	4,48	2,24	0%
Zakościele	59,1	41,7	9,85	0,49	100%

Nazwa jednostki	Liczba pieców do wymiany w przeliczeniu na 100 mieszkańców w	Kilogram azbestu do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Liczba instalacji fotowoltaicznych (budynków wyposażonych w OZE) na 100 mieszkańców	Liczba budynków/ obiektów zabytkowych na km2	Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą niedostosowaną do potrzeb OzN
Żądłowice	53,3	110,0	3,29	0,00	0%
Gmina Inowłódz	51,9	47,2	4,97	0,69	91%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Inowłódz;
kolorem różowym oznaczono wartości gorsze niż średnia dla gminy

KROK 4. Analiza wskaźnikowa - budowa wskaźnika syntetycznego

Nawarstwianie się negatywnych zjawisk na terenie gminy jest podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Kolejny etap prac delimitacyjnych obejmował opracowanie wskaźnika syntetycznego. Dla każdej z wyznaczonych jednostek referencyjnych (jednostek przestrzennych) całościowej analizie poddano pakiet wykorzystanych w diagnozie wskaźników. W tym celu skorzystano ze wskaźników opisujących zarówno problemy społeczne jak i pozaspołeczne. W oparciu o otrzymane i pozyskane dane opracowano 14 wskaźników dla sfery społecznej i 15 wskaźników dla sfer pozaspołecznych (2 dla sfery gospodarczej, 4 dla sfery środowiskowej, 4 dla sfery przestrzenno – funkcjonalnej oraz 5 dla sfery technicznej).

Z uwagi na fakt korzystania ze zróżnicowanych wskaźników konieczna była standaryzacja każdego z nich umożliwiająca wzajemne porównywanie i dalszą analizę – normalizacja danych.

W kontekście sfery społecznej zdecydowano się na wykorzystanie wskaźnika syntetycznego, który pozwolił na zbiorcze przedstawienie stopnia natężenia degradacji

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowódz

w poszczególnych jednostkach analitycznych. Jednym ze sposobów wyznaczenia wskaźnika syntetycznego dla zjawisk społecznych jest metoda Perkala, rekomendowana w publikacji Ministerstwa Rozwoju i Technologii pt. „*Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji*”. W pierwszej kolejności każde ze zjawisk kryzysowych normalizowane jest zgodnie ze wzorem:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} + \bar{x}_j}{s_j}$$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i ,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i ,

$\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j .

Kolejnym krokiem budowania wskaźnika syntetycznego jest określenie czy dany wskaźnik jest stymulantą (wysokie wartości wskaźnika oznaczają, że dane zjawisko jest pozytywne), czy destymulantą (wysokie wartości wskaźnika oznaczają, że dane zjawisko jest negatywne). W przypadku destymulant otrzymane w wyniku normalizacji wartości pozostawia się bez zmian, natomiast uzyskane wartości dla stymulant należy przekształcić według wzoru:

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i .

Ostatni etap obejmuje obliczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego dla każdej z jednostek. Jest on sumą wszystkich wskaźników cząstkowych, które określają negatywne zjawiska w sferze społecznej. Wartość wskaźnika syntetycznego wskazuje czy dana znajduje się w stanie kryzysowym. Im wyższa wartość wskaźnika, tym większe

natężenie kryzysu w danym miejscu. Wskaźnik syntetyczny dla zjawisk społecznych oblicza się za pomocą wzoru:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk,

n – liczba wskaźników (cech),

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej.

Jeżeli wartość wskaźnika syntetycznego jest dodatnia, to świadczy to o występowaniu kryzysu w sferze społecznej w danej jednostce, podczas gdy wartość ujemna wskazuje na pozytywny obraz zjawisk społecznych. Poniżej przedstawiono wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej (uzyskaną zgodnie z powyższą procedurą) dla poszczególnych jednostek referencyjnych wyznaczonych w gminie Inowłódz.

Dla sfery pozaspołecznej (gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej) wykorzystano wskaźniki w formie danych ilościowych oraz jakościowych. Natężenie zjawisk kryzysowych obliczono poprzez przypisanie każdemu ze wskaźników punktów, odnosząc uzyskaną wartość dla jednostki analitycznej do średniej wartości danego wskaźnika dla gminy. W przypadku, gdy wartości wskaźnika wskazywały na sytuację mniej korzystną niż średnia, przypisywano jej 1 punkt. Z kolei, kiedy wartości wskaźnika świadczyły o sytuacji korzystniejszej niż średnia gminna, było to 0 punktów. W ten sposób zidentyfikowano jednostki analityczne (miejscowości), na terenie których występują negatywne zjawiska w sferach gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Rysunek 3. Wskaźnik syntetyczny – sfera społeczna (natężenie zjawisk kryzysowych – im wyższa wartość tym większy kryzys w sferze społecznej)

Źródło: opracowanie własne

W procedurze delimitacji oprócz analizy negatywnych zjawisk w sferze społecznej uwzględnia się także występowanie kryzysu w przynajmniej jednej z pozostałych sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji, a więc: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Warto jednak zaznaczyć, że to sfera społeczna stanowi podstawę do wyznaczania obszaru zdegradowanego, a sfery pozaspołeczne stanowią w tym przypadku kolejną, uzupełniającą tę decyzję przesłankę.

Pozostałe sfery (gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna i techniczna) mają postać zarówno danych ilościowych, jak i jakościowych. Każdy ze wskaźników poddano obiektywnej ocenie, aby wskazać, czy sprzyja on rozwojowi lub czy też pogłębia kryzys na danym obszarze. Natężenie zjawisk kryzysowych w sferach pozaspołecznych obliczono poprzez przypisanie każdemu ze wskaźników punktów, odnosząc uzyskaną wartość dla jednostki analitycznej do średniej wartości danego wskaźnika dla gminy. W przypadku, gdy wartości wskaźnika wskazywały na sytuację mniej korzystną niż średnia, przypisywano jej 1 punkt. Z kolei, kiedy wartości wskaźnika świadczyły o sytuacji korzystniejszej niż średnia gminna, było to o punktów.

W ten sposób zidentyfikowano jednostki analityczne, na terenie których występują negatywne zjawiska w sferach gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Ponadto pozwoliło to na ustalenie, które z analizowanych jednostek cechują się wysokim natężeniem zjawisk kryzysowych oraz poziomem degradacji i które z nich wymagają najpilniejszej interwencji.

KROK 5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Obszar zdegradowany to obszar, na którym zdiagnozowano stan kryzysowy, czyli istotnie odznaczające się w skali gminy współistnienie negatywnych zjawisk występujących przede wszystkim w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej z pozostałych sfer pozaspołecznych: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Zgodnie z przyjętą metodologią obszar zdegradowany objął jednostki referencyjne, dla których sumaryczny wskaźnik syntetyczny zjawisk społecznych przyjął wartość większą niż

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

o oraz zidentyfikowano na ich terenie zjawiska problemowe występujące w minimum jednej z pozostałych sfer.

Tabela 7. Podsumowanie wartości wskaźników uzyskanych we wszystkich analizowanych sferach

Nazwa jednostki	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera techniczna	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Brzustów	-4,54	2/3	3/5	3/4	3/4
Dąbrowa	1,76	1/3	0/5	1/4	3/4
Inowłódz	5,22	1/3	2/5	3/4	1/4
Konewka	0,95	2/3	3/5	2/4	4/4
Królowa Wola	0,34	2/3	1/5	1/4	4/4
Liciężna	-8,85	2/3	2/5	1/4	4/4
Poświętne	4,24	3/3	2/5	2/4	2/4
Spała	6,87	1/3	3/5	4/4	1/4
Teofilów	0,81	3/3	4/5	2/4	2/4
Zakościele	-4,35	2/3	2/5	3/4	1/4
Żądłowice	-2,45	0/3	3/5	1/4	3/4

Źródło: Opracowanie własne,
kolorem różowym oznaczono wartości wskazujące na występowanie kryzysu w danej sferze.

W oparciu o wskaźnik syntetyczny obliczony dla sfery społecznej jako jednostki dotknięte kryzysem społecznym wskazano następujące miejscowości: **Dąbrowa, Inowłódz, Konewka, Królowa Wola, Poświętne, Spała, Teofilów.**

Wyznaczony w gminie Inowłódz **obszar zdegradowany** zamieszkuje **2338 osób** i obejmuje on powierzchnię **51,29 km²**. Procentowy udział liczby mieszkańców obszaru zdegradowanego w stosunku do ludności całego gminy wynosi 62,5%, natomiast powierzchnia obszaru zdegradowanego stanowi 52,8% powierzchni gminy.

Tabela 8. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego

Nazwa jednostki	Liczba ludności i udział w ogóle ludności gminy (koniec 2022 r.) [%]		Powierzchnia [km ²] i udział w ogóle powierzchni gminy [%]	
	Ludność	Udział	Powierzchnia	Udział
Dąbrowa	68	1,8%	0,61	0,6%
Inowłódz	738	19,7%	14,34	14,8%
Konewka	263	7,0%	12	12,4%
Królowa Wola	679	18,2%	7,94	8,2%
Poświętne	99	2,6%	3,06	3,2%
Spała	424	11,3%	12	12,4%
Teofilów	67	1,8%	1,34	1,4%
Obszar zdegradowany	2338	62,5%	51,29	52,8%

Źródło: Opracowanie własne

KROK 6. Wyniki działań partycypacyjnych – wnioski z badania ankietowego z mieszkańcami

W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Inowłódz została przeprowadzona ankiet skierowana do mieszkańców gminy. Jej celem było poznanie opinii mieszkańców na temat występowania problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych na terenie gminy oraz poznanie propozycji działań, jakie zdaniem mieszkańców, należy podjąć w najbliższej przyszłości na obszarach przeznaczonych do rewitalizacji.

Ankieta była realizowana w dwóch technikach – formie online (CAWI) oraz formie tradycyjnej (ankiety papierowe, które można było wypełnić w urzędzie i instytucjach publicznych). W obu technikach badawczych wykorzystano identyczny kwestionariusz ankiety, dlatego wyniki z badań społecznych prezentowane są łącznie (bez podziału na techniki badawcze). Badanie trwało od 8 do 27 sierpnia 2023 roku. W badaniu wzięło udział 101 osób – mieszkańców gminy Inowłódz.

Zdecydowaną większość respondentów stanowiły kobiety – 64%, mężczyźni – 29%, natomiast 7% ankietowanych odmówiło odpowiedzi na pytanie o płeć. Pod względem wieku, najwięcej respondentów znajdowało się w grupie wiekowej 26 -45 lat (45%), jeden na czterech ankietowanych znajdował się w grupie wiekowej 46-65 lat, podobną grupę stanowiły osoby w wieku powyżej 65 lat. Najmniej osób biorących udział w ankiecie to osoby młode poniżej 25 roku życia (6%). Średnia wieku wyniosła 49 lat.

Wśród ankietowanych pojawiły się osoby o specjalnych potrzebach, 28% stanowili seniorzy, 25% rodzice małych dzieci i/lub kobiety w ciąży, a 4% respondentów stanowiły osoby z niepełnosprawnością.

Zadowolenie z życia w sołectwie i gminie

Badani mieszkańcy oceniali w tzw. skali szkolnej (gdzie 1 oznaczało zdecydowaną niezgodę, a 5 zdecydowaną zgodę z zadaniem stwierdzeniem) jakość najbliższego otoczenia (miejscowości zamieszkania) w czterech aspektach:

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

- mieszkania,
- pracy / prowadzenia własnej działalności gospodarczej,
- spędzania czasu wolnego – sport, rekreacja, oferta kulturalno-edukacyjna,
- lokalnej aktywności i integracji, budowania sąsiedzkich relacji.

Ankietowani mieszkańcy wyrazili swoje zadowolenie z mieszkania w gminie Inowłódz, bowiem aż 76% respondentów (suma odpowiedzi „zgadzam się” oraz „zdecydowanie się zgadzam”), przyznało, że ich sołectwo to dobre miejsce do życia, a jedynie 10% nie zgodziło się z tym stwierdzeniem. Najwyższe oceny wskazywali mieszkańcy Liciążnej i Żądłowic (średnia ocen odpowiednio 4,67 i 4,5 na 5 stopniowej skali). Z kolei najmniej zadowoleni to mieszkańcy sołectw Poświętne i Spała (średnia ocen odpowiednio 3,8 i 3,6 przy ocenach dla pozostałych miejscowości na poziomie powyżej 4).

Większość respondentów pozytywnie oceniła swoje sołectwo w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego (55%) oraz możliwości budowania relacji sąsiedzkich i aktywności lokalnej (57%). Tylko trzy jednostki zyskały średnią ocen powyżej 4,0 w odniesieniu do możliwości spędzania wolnego czasu i były to Konewka, Liciążna i Żądłowice.

Najgorzej wypadła ocena sołectw w gminie Inowłódz pod względem zadowolenia z rynku pracy oraz prowadzenia działalności gospodarczej. Blisko połowa respondentów tj. 43% mieszkańców oceniło ten aspekt negatywnie, co trzeci mieszkaniec pozytywnie (35%), a 23% nie miało zdania na ten temat. Pod tym kątem najniższe noty uzyskały następujące miejscowości: Brzustów (średnia ocen 1,86), Dąbrowa (2,0), Liciążna (2,20), Poświętne (2,4) i Inowłódz (2,83).

Problemy społeczne

Ankietowani zostali poproszeni o ocenienie potencjalnych problemów mogących występować w ich miejscowościach w gminie Inowłódz. Oceny były przyznawane w 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza, że problemu nie ma lub jego natężenie jest bardzo niskie, a 5 – bardzo wysokie. Respondenci mieli również możliwość niewypowiadania się na temat problemów, o których nie mieli wiedzy lub świadomości ich występowania.

- Ankietowani mieszkańcy w większości (**57%** tj. suma odpowiedzi 4 i 5) uznali, że problemami występującymi w gminie Inowłódz są **problemy na lokalnym rynku pracy (tj. bezrobocie, niskie wynagrodzenie, mało atrakcyjne miejsca pracy)**. Wyniki te pokrywają się z odpowiedziami z poprzedniego pytania dotyczącego oceny swojej miejscowości w odniesieniu do różnych sfer funkcjonowania, gdzie obszar pracy i warunków prowadzenia działalności gospodarczej uzyskał najniższe noty. Analizując rozkład odpowiedzi na poszczególne sołectwa – na problem ten wskazywali najbardziej respondenci będący mieszkańcami sołectwa Poświętne, Liciężna oraz Inowłódz (odpowiednio: 83, 80 i 61%). Słabość rynku pracy była wyraźnie dostrzeżona przez prawie wszystkie grupy wiekowe respondentów tj. **osoby młode w wieku do 25 r.ż.** (średnia ocena 4,20 na 5-stopniowej skali natężenia problemu), w wieku 26 – 45 r.ż. (4,28) oraz osoby w wieku 46 – 65 r.ż. (4,37). Także bardzo wysokie natężenie zjawiska zadeklarowały **osoby z niepełnosprawnościami** (5,0).
- Drugim najczęściej wskazywanym problemem była **niewystarczająco rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego**, wskazana przez **55% mieszkańców** jako wysokie lub bardzo wysokie natężenie zjawiska. Jest to o tyle ciekawe, że w poprzednim pytaniu respondenci ocenili, że ich miejscowości są dość atrakcyjne pod względem oferty spędzania czasu wolnego. Problem w zakresie słabo rozwiniętej oferty czasu wolnego najbardziej dostrzegany był wśród mieszkańców Inowłodza oraz Poświętnego (61 i 60% odpowiedzi). Kwestia ta została negatywnie oceniona przede wszystkim przez ankietowanych deklarujących się jako **osoby młode do 25 r.ż.** (średnia ocena 4,33 na 5-stopniowej skali natężenia problemu) oraz osoby będące **rodzicami małych dzieci/kobiety w ciąży** (4,0)
- Jako trzeci problem o największym natężeniu w gminie Inowłódz został wskazany **problem związany ze słabym skomunikowaniem wewnątrz gminy (dostęp do komunikacji publicznej, jakość dróg, ścieżek rowerowych)**. Kwestia ta została negatywnie oceniona przede wszystkim przez ankietowanych deklarujących się jako mieszkańcy sołectw: Liciężna (67%), Królowa Wola (53%), Spała (50%), Inowłódz (48%).

- Biorąc pod uwagę jedynie odpowiedzi o najwyższym natężeniu problemu (tj. odpowiedź 5 na 5-stopniowej skali) te trzy problemy także znajdują się na czele stawki.
- Ostatnim z najbardziej zauważalnych przez mieszkańców gminy uczestniczących w badaniu problemem jest **niewystarczająco rozwinięta infrastruktura społeczna**, szczególnie w **zakresie usług wsparcia i opieki dla osób ze szczególnymi potrzebami**, np. dla osób starszych, samotnych, z niepełnosprawnościami, bezrobotnych (42% wskazań jako suma odpowiedzi wysokie lub bardzo wysokie natężenie zjawiska). Na problem ten wskazywali najczęściej mieszkańcy Inowłódza, Spały, Brzustowa oraz Królowej Woli, a także **osoby w wieku senioralnym** (średnia ocen 3,65 na 5-stopniowej skali natężenia problemu) oraz **rodzice małych dzieci/kobiety w ciąży** (3,52).

Innymi zjawiskami negatywnymi dostrzeganymi przez mieszkańców gminy były także **problemy dotyczące niedostatecznej oferty wsparcia/opieki dla seniorów i/lub osób z niepełnosprawnościami** (38%, najwięcej wskazań pochodziło od mieszkańców Inowłódza, Spały i Brzustowa); **zanieczyszczenie środowiska naturalnego** (hałas, smog, zanieczyszczenie wód, gleb itp.) – 35%, na problem ten zwracali uwagę przede wszystkim mieszkańcy Inowłódza, Spały, Królowej Woli, a także problem **niedostosowania przestrzeni i budynków do potrzeb osób starszych, z niepełnosprawnościami, z trudnościami w poruszaniu się** (25%, najwięcej wskazań od mieszkańców Inowłódza, Królowej Woli i Spały). W pięciu miejscowościach (Inowłódz, Królowa Wola, Poświętne, Spała, Żądłowice) respondenci wskazali także na coraz bardziej widoczny problem uzależnień, w tym nadużywanie alkoholu lub innych używek przez mieszkańców także widoczne w przestrzeni publicznej (29% odpowiedzi 3 „średnie natężenie problemu” na 5-stopniowej skali).

Z drugiej strony, respondenci wskazywali, że problemami o najmniejszym natężeniu lub problemami, które według ich opinii nie występują wcale w gminie Inowłódz (odpowiedzi 1 na 5-stopniowej skali) są: niska jakość otoczenia i dostęp do terenów zielonych (32%); niskie poczucie bezpieczeństwa (kradzieże, wypadki, zakłócanie porządku - 31%) oraz problemy związane z opieką przedszkolną (30%).

Problemy społeczne, z oceną których ankietowani mieli trudności dotyczyły z kolei kwestii **związanych z problemami w rodzinach (przemoc, niezaradność, rozpad więzi, konflikty)** - 27% respondentów uznało, że nie mają wiedzy na ten temat, a także **problemami z opieką żłobkową i przedszkolną (19% i 17%) oraz problemami wychowawczymi i psychicznymi wśród dzieci i młodzieży (17%).**

Obszar rewitalizacji

W ramach badania respondentów zapytano także o to, która z miejscowości powinna zostać objęta procesem rewitalizacji, a następnie o opisanie problemów, na które rewitalizacja powinna odpowiedzieć. Najwięcej, bo aż **połowa ankietowanych (50%) wskazała miejscowość Inowłódz**. Argumentując swój wybór mieszkańcy wskazywali na występowanie takich problemów jak: nadmierny ruch tranzytowy przyczyniający się do obniżenia poczucia bezpieczeństwa, w szczególności w centrum miejscowości, brak miejsc spotkań i integracji dla różnych grup mieszkańców (m.in. młodzieży, rodzin z dziećmi, seniorów, mieszkańców ogółem), *brak świetlicy dla dzieci i młodzieży, w której dzieci z Inowłódza i okolic mogłyby spędzać czas po lekcjach i w której byłyby organizowane warsztaty dla dzieci i młodzieży o różnej tematyce*. Ponadto wskazywano na brak pracy oraz niski poziom inwestycji w rozwój przedsiębiorczości, a także problem związany z nadużywaniem alkoholu. Wskazywano również na problemy przestrzenne takie jak zaniedbane centrum miejscowości, zaniedbane tereny zielone, zaśmiecanie przez turystów, zły stan infrastruktury drogowej, a także braki w infrastrukturze pieszo-rowerowej czy brak kanalizacji.

Wśród proponowanych działań, jakie należałoby podjąć w Inowłodzu wymieniano konieczność budowy obwodnicy, modernizację terenów zielonych, w tym zagospodarowanie terenu za kościołem św. Idziego, zadbanie o teren plaży i błotn nad rzeką Pilicą, a także tworzenie przestrzeni przyjaznych różnym grupom mieszkańców (place zabaw, miejsca dla młodzieży). Myśląc o rewitalizacji centrum mieszkańcy wskazywali na konieczność uwzględnienia średniowiecznego układu miejscowości (dbałość o zabytki), pokazania jego walorów. Według mieszkańców pozytywną zmianą byłoby również zadbanie o budynki – odrestaurowanie pustostanów, zburzenie ruin bądź

dokończenie pozostawionych inwestycji. Problemy związane z rynkiem pracy mogłyby być rozwiązane poprzez inwestycję w turystykę, przyciąganie turystów, co pozwoliłoby rozwinąć lokalny biznes (usługi okołoturystyczne).

22% mieszkańców wskazało, że rewitalizacja powinna zostać przeprowadzona w miejscowości Królowa Wola. Ankietowani mieszkańcy jako problem w Królowej Woli wskazali przede wszystkim brak kanalizacji. Poza tym według respondentów należy polepszyć opiekę nad najmłodszymi – tj. zapewnić zarówno publiczny żłobek, przedszkole, jak i zmodernizowane place zabaw. Poza tym problemem wartym uwagi jest integracja mieszkańców. Pojawiły się głosy o potrzebie wybudowania miejsca spotkań i organizacji działań mających na celu aktywizację społeczności Królowej Woli.

Trzecią najczęściej wskazywaną miejscowością do rewitalizacji była Konewka (17% głosów). Według mieszkańców w miejscowości występują problemy bezrobocia, złego stanu dróg, niskiego poziomu infrastruktury mieszkalnej, ponadto pojawił się głos dotyczący problemu młodzieży pijącej pod sklepem.

Wśród pozostałych miejscowości wskazywano na następujące problemy i działania, służące ich rozwiązaniu:

Brzustów - zgłaszanymi problemami są: słaba komunikacja z innymi miejscowościami, brak miejsc pracy oraz brak inwestycji. Jako rozwiązania mieszkańcy proponują inwestycje w infrastrukturę drogową, poprawę systemu dostarczania wody oraz stworzenie miejsca przyjaznego rozwojowi przedsiębiorców np. SSE, ulgi dla przedsiębiorców czy dotacje lokalne.

Dąbrowa - problemami zgłaszanymi przez mieszkańców są brak miejsc do spędzania czasu wolnego – zarówno dla dzieci (place zabaw), jak i dla dorosłych, problemy z dostawą wody (szczególnie w okresie letnim), brak inwestycji, słaba infrastruktura drogowa. Mieszkańcy jako rozwiązania proponują modernizację systemu dostarczania wody pitnej, stworzenie warunków do rozwoju nowych przedsiębiorstw, budowę miejsc rekreacji.

Liciężna - głównym zgłaszanym tu problemem jest brak kanalizacji. Poza tym potrzebne jest oświetlenie mniejszych ulic, poprawa jakości dróg i wybudowanie infrastruktury

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

rowerowej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu. Ważną kwestią jest także wyposażenie świetlicy oraz budowa publicznego żłobka i przedszkola.

Poświętne - problemem dla mieszkańców jest brak miejsca do spotkań oraz placu zabaw, dodatkowo problemem jest hałas wywołany częstymi przelotami helikopterów, także w godzinach późnowieczornych i nocnych.

Spała - wśród problemów wskazywanych przez mieszkańców znalazły się: brak wsparcia dla osób starszych i zajęć dla seniorów, niska jakość edukacji, alkoholizm, niska jakość miejsc pracy (niskie płace, złe warunki pracy), brak miejsc do rekreacji i spędzania wolnego czasu (np. zabaw tanecznych), niska jakość opieki lekarskiej, wykluczenie komunikacyjne (brak połączenia z innymi miejscowościami) oraz niska jakość infrastruktury drogowej, problemy z parkowaniem, brak sieci komórkowej w Spale, zanieczyszczenia środowiskowe (smog, hałas). Wśród propozycji działań, mających na celu przeciwdziałaniu zaistniałym problemom wskazano m.in. realizację działań skierowanych do seniorów (np. spotkania z ciekawymi ludźmi, zajęcia sportowo-rekreacyjne), wsparcie dla dzieci rodzin, w których występują problemy z edukacją, realizacja dodatkowych lekcji lub darmowych korepetycji w szkołach i/lub otwarcie świetlicy środowiskowej z psychologiem, wsparcie pracowników socjalnych pomagającym seniorom, prowadzenie programów profilaktycznych, wsparcie młodzieży w rozwijaniu pasji i zainteresowań - pokazanie innych możliwości niż alkohol, realizacja programów zachęcających mieszkańców do wymiany pieców, budowa obwodnicy Spały.

Teofilów - problemami zgłaszanymi przez mieszkańców jest brak kanalizacji i dostępu do gazu, a także brak sklepu spożywczego. Podobnie jak wiele innych miejscowości także tu wskazywano na problemy z wykluczeniem komunikacyjnym.

Zakościele - brak zgłoszonych problemów, które miałyby być podstawą do rewitalizacji miejscowości.

Żądłowice - jako problem wskazano wykluczenie komunikacyjne mieszkańców, konieczne jest tutaj podjęcie działań służących zwiększeniu liczby połączeń autobusowych i/lub busowych z okolicznymi ośrodkami miejskimi (Łódź, Tomaszów Mazowiecki). Problemem dla mieszkańców okazał się również brak pikniku sołeckiego.

Reasumując, większość zgłaszanych problemów przez mieszkańców dotyczyła kwestii przestrzennych lub technicznych. Wnioskując z analizy przedstawionych problemów, to przede wszystkim w miejscowościach **Inowłódz** oraz **Spała** występują w większym natężeniu problemy społeczne zauważalne przez mieszkańców gminy, na które można odpowiedzieć podejmując działania rewitalizacyjne.

KROK 7. Wyniki działań partycypacyjno-badawczych – wnioski z badań jakościowych

Kolejnym krokiem w procesie delimitacji obszaru rewitalizacji była realizacja jakościowych technik badawczych: trzech telefonicznych indywidualnych wywiadów pogłębionych (TDI). Wywiady zrealizowano w dniach 25 - 27.10.2023 roku. W badaniu wzięli udział przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji – kluczowych instytucji lokalnych, takich jak: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoła Podstawowa oraz Gminne Centrum Kultury.

Rozmowy przeprowadzone z lokalnymi ekspertami potwierdziły występowanie problemów społecznych na wskazanych obszarach, pozwoliły na wskazanie obszarów o szczególnej koncentracji problemów społecznych, zjawisk kryzysowych oraz potencjałów rozwojowych w przestrzeniach poszczególnych miejscowości, a także wsparły proces zawężenia obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji. Głos ekspertów potwierdził także zasadność wyboru Inowłodza oraz Spały, jako obszarów wymagających najpilniejszej interwencji spośród wytypowanych obszarów zdegradowanych.

KROK 8. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Uwzględniając wszystkie przeprowadzone i opisane wyżej działania możliwe było wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Wyznaczony za pomocą danych statystycznych obszar zdegradowany przekraczał wartości wskazane w Ustawie o Rewitalizacji tj. był większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkiwało go więcej niż 30% mieszkańców. W związku z powyższym konieczne było zatem zawężenie obszaru zdegradowanego poprzez wybór jednostek o największej skali natężenia negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz pozostałych czterech sfer.

Ze względu na fakt, iż proces rewitalizacji służy przede wszystkim wyprowadzeniu obszarów z kryzysu społecznego zdecydowano się wziąć pod uwagę podobszary zdegradowane (miejscowości), dla których wskaźnik syntetyczny sfery społecznej był najwyższy. Na tle wszystkich jednostek obszaru zdegradowanego to miejscowości Spała (7,07) oraz Inowłódz (5,03) odznaczały się pod względem wartości syntetycznego wskaźnika dla sfery społecznej, a zatem należy uznać, że to w tych dwóch miejscowościach występuje największe natężenie problemów społecznych. Dodatkowo warto zauważyć, że w badaniach społecznych mieszkańcy jednoznacznie wskazali Inowłódz (50% ankietowanych) jako miejscowość, w której powinna zostać przeprowadzona rewitalizacja. Na miejscowość Spała w badaniach wskazało 11% ankietowanych, jednak w uzasadnieniu swojego wyboru mieszkańcy częściej wskazywali tu na występujące problemy społeczne niż w pozostałych obszarach (Krok 6).

Tabela 9. Wyniki analizy wskaźnikowej – obszar rewitalizacji

Nazwa jednostki	Wskaźnik syntetyczny dla sfery społecznej	Suma wskaźników kryzysowych w pozostałych sferach
Inowłódz	5,22	7
Spała	6,87	9

Źródło: opracowanie własne.

Podobszary zdegradowane Inowłódz oraz Spała ciągle jeszcze przekraczały założone w Ustawie o Rewitalizacji wskaźniki powierzchni (27%) oraz liczby mieszkańców (31%), dlatego w dalszej kolejności zdecydowano się zawęzić podobszary zdegradowane wyznaczone jako całe miejscowości. W tym celu wykorzystano dane dotyczące niekorzystnych zjawisk społecznych dostępne dla ulic w tych miejscowościach (m.in.: liczba osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej, liczba osób bezrobotnych oraz liczba popełnionych przestępstw i wykroczeń), a także wnioski z wywiadów z lokalnymi ekspertami. Informacje uzyskane w ten sposób pozwoliły na wytypowanie obszarów o największej koncentracji problemów społecznych, a także tych o największych potencjałach rozwojowych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

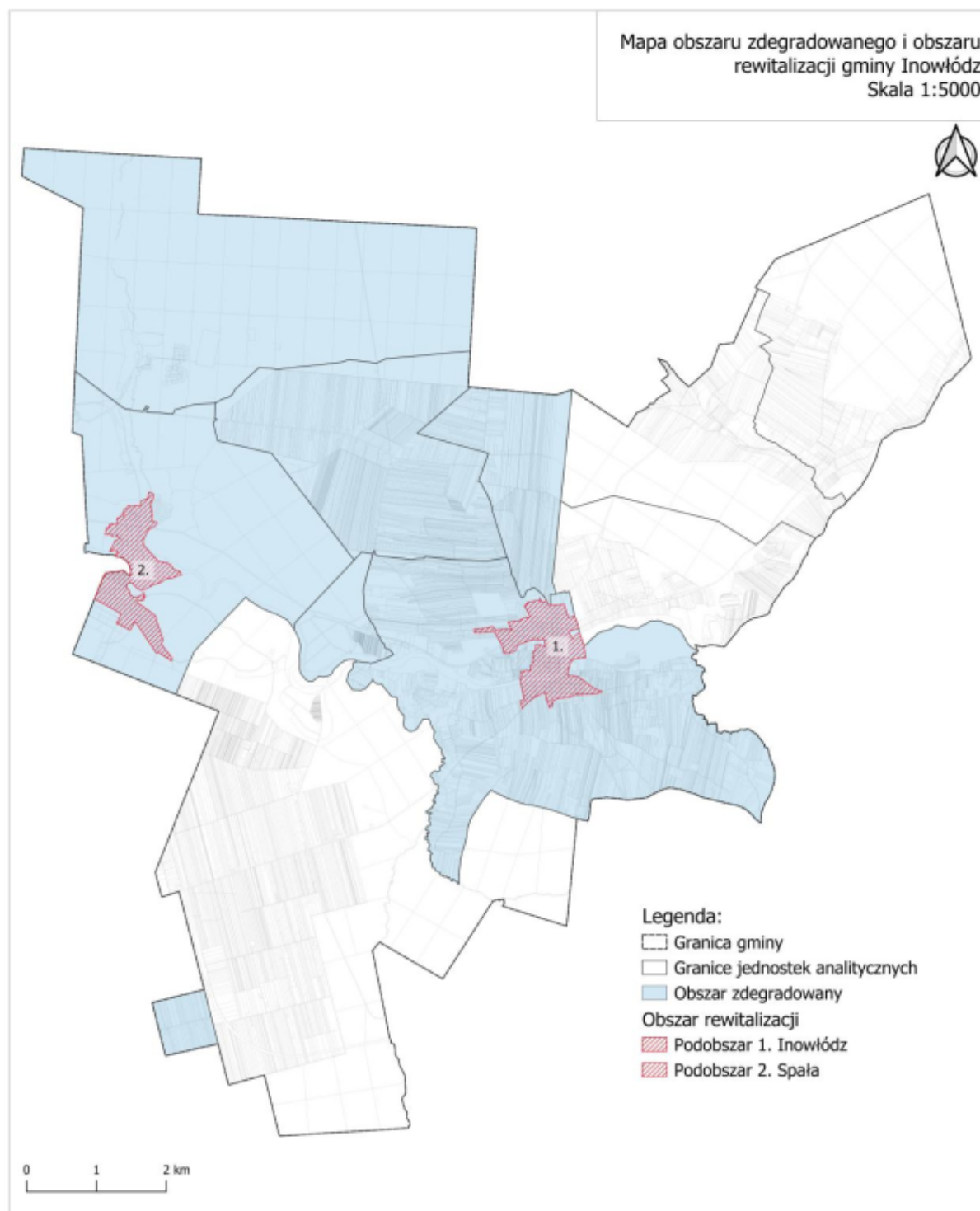
Dzięki zastosowaniu szeregu technik i metod badawczych ostatecznie udało się wyznaczyć obszar rewitalizacji składający się z dwóch podobszarów: Inowłódz oraz Spała.

Tabela 10. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji

Nazwa jednostki	Liczba ludności i udział w ogóle ludności gminy (koniec 2022 r.) [%]		Powierzchnia [km ²] i udział w ogóle powierzchni gminy [%]	
	Ludność	Udział	Powierzchnia	Udział
Inowłódz	466	12,5 %	1,14	1,2
Spała	292	7,8 %	1,08	1,1
Obszar rewitalizacji	758	20,3 %	2,22	2,3

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 4. Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji Gminy Inowłódz

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o mapę zasadniczą przekazaną przez Urząd Gminy Inowłódz

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji w gminie Inowłódz została opracowana w podziale na dwa wskazane Podobszary rewitalizacji – Podobszar 1. Inowłódz oraz Podobszar 2. Spała. Dla każdego z podobszarów opracowano wnioski z uwzględnieniem pięciu sfer diagnostycznych tj. sfery społecznej oraz sfery pozaspołecznej (gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej).

Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu obejmują analizę danych ilościowych (dane statystyczne) oraz danych jakościowych uzyskanych w trakcie realizacji 5 pogłębionych wywiadów indywidualnych z ekspertami lokalnymi oraz w trakcie warsztatu strategicznego, w którym wzięli udział mieszkańcy oraz przedstawiciele instytucji publicznych i społecznych.

W diagnozie wykorzystano dane statystyczne pochodzące ze statystyk instytucji publicznych tj. Urzędu Miejskiego w Inowłodzu, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim czy Komendy Powiatowej Policji w Tomaszowie Mazowieckim, ale także z baz danych ogólnodostępnych takich jak np. dane Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej, dane Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz Centralnej Bazy Danych Geologicznych.

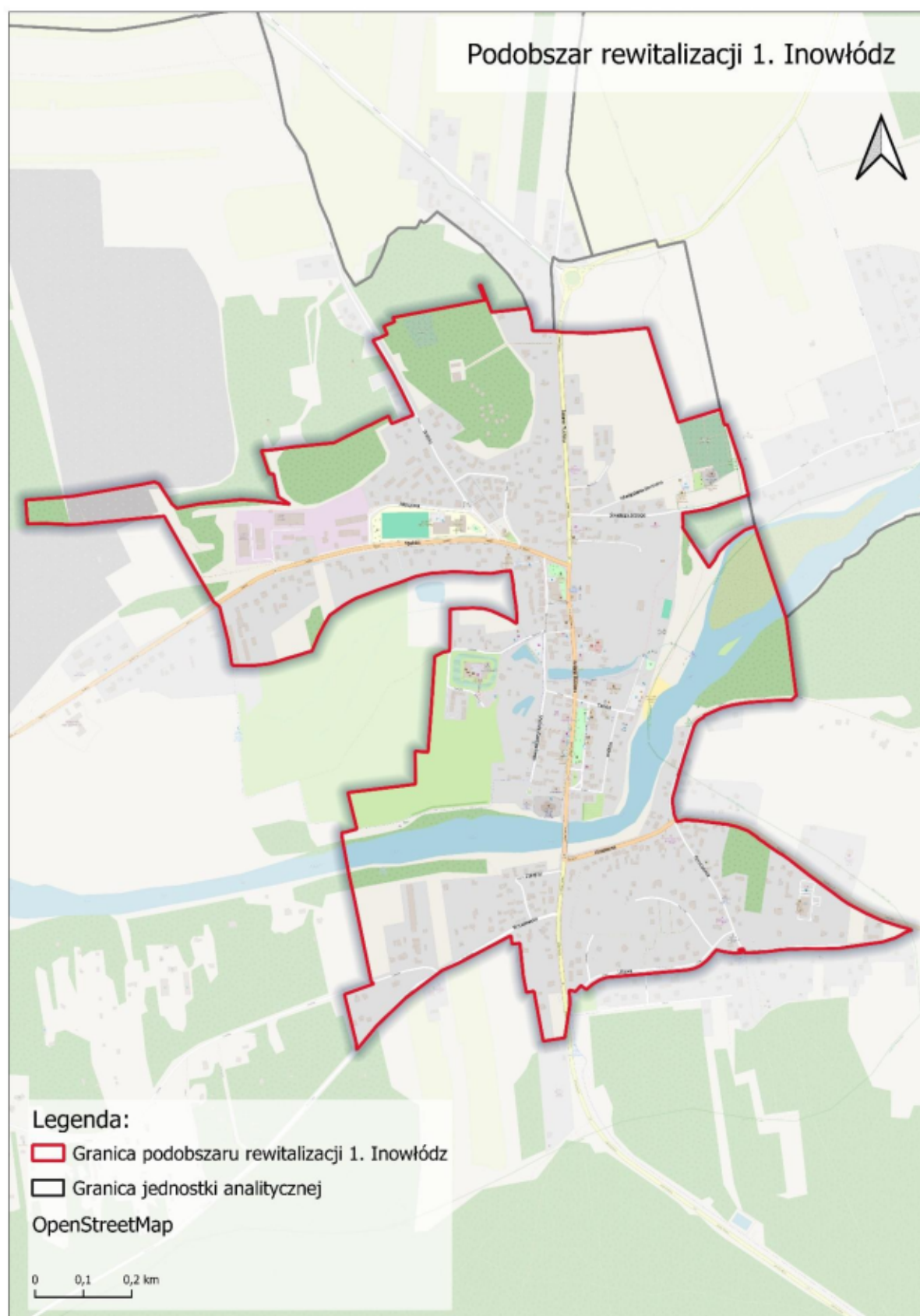
Przytoczone dane przedstawiają stan za rok kalendarzowy 2022 (tj. stan na 31.12.2022).

3.1. Podobszar I. Inowłódz

Podobszar rewitalizacji 1. Inowłódz został wyznaczony w mieście Inowłódz, będącym centrum administracyjnym gminy. W centralnej części Podobszaru znalazło się centrum miejscowości (i Gminy) obejmujące zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz najważniejsze instytucje publiczne, takie jak Urząd Miejski w Inowłodzu, Publiczną Szkołę Podstawową czy częściowo zrekonstruowany zamek Kazimierza Wielkiego, w którym mieści się obecnie Gminne Centrum Kultury. W północnej części Podobszaru dominuje funkcja mieszkaniowa (zabudowa jednorodzinna). Przez południową część Podobszaru biegnie rzeka Pilica, za którą znajdują się także osiedla mieszkaniowe.

Powierzchnia Podobszaru 1. Inowłódz wynosi 1,14 km², co stanowi 1,2% powierzchni gminy Inowłódz. W 2022 roku na Podobszarze Rewitalizacji Inowłódz mieszkało 466 osób, co stanowiło 12,5% mieszkańców całej gminy Inowłódz.

Rysunek 5. Granice Podobszaru rewitalizacji 1. Inowłódz.

Źródło: opracowanie własne

3.1.1. Sfera społeczna

W Podobszarze 1. Inowłódz jednym z zasadniczych problemów jest starzenie się społeczeństwa, w 2022 roku aż 36% mieszkańców tego Podobszaru stanowiły osoby powyżej 60 roku życia, w całej gminie Inowłódz wartość wskaźnika była niższa i wyniosła 31%.

„Jeżeli miałabym mówić w tym momencie o jakimś najbardziej dotyczącym nas problemie, to oczywiście będzie związane z demografią i z dużą liczbą osób starszych.”

- Wywiad pogłębiony

Przyczynę takiego stanu rzeczy należy upatrywać w dwóch zasadniczych kwestiach. Po pierwsze w Podobszarze rewitalizacji, czy nawet szerzej w całej gminie ciężko znaleźć atrakcyjne miejsca pracy, stąd młodzi ludzie często wyprowadzają się do większych ośrodków miejskich, a w Inowłodzu pozostają osoby starsze.

„Jest coraz mniej rdzennych Inowłodzian, brak jest miejsc pracy dla młodych ludzi, poza urzędem i drobnymi zakładami, a część niestety w tym roku będzie zawieszało swoją działalność. Więc wszyscy wyjeżdżają stąd” - Wywiad pogłębiony

„Jest nas mało, Inowłódz się wyludnia, całe centrum jest zamieszkałe przez kilka rodzin, nawet może nie rodzin, tylko osób samotnych, jest dosłownie 5 czy 6 [zamieszkałych] domów przy Rynku. Nie ma dzieci, to są głównie osoby wiekowe, najczęściej samotne. To wyludnienie jest u nas dużym problemem, bo jak jest mało ludzi to nie opłaca się mieć sklepu czy restauracji.” – Wywiad pogłębiony

Z drugiej strony gmina Inowłódz, w tym m.in. Podobszar rewitalizacji Inowłódz postrzegana jest przez osoby przyjezdne (turystów) jako miejsce przyjemne do życia (przeważają tu argumenty dotyczące spokoju i bliskości przyrody), co przyciąga nowych mieszkańców, osiedlających się tutaj przede wszystkim na emeryturę.

„Inowłódz jest cichą miejscowością, położoną w malowniczych okolicznościach - rzeka, nasycenie zabytków: zamek, synagoga. Tworzył tu Tuwim, tutaj chętnie przyjeżdżają artyści z Łodzi i okolic. Inowłódz ma mikroklimat, kiedyś był miejscowością

uzdrowiskową. Żyje się tu bardzo spokojnie, powoli. Zwraca się uwagę na przyrodę” –
Wywiad pogłębiony

Grupa mieszkańców w wieku 60+ jest też mocno zróżnicowana wewnętrznie. Część seniorów jest bardzo aktywna społecznie. W Podobszarze rewitalizacji działa np. Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów, którego członkowie chętnie włączają się w życie gminy tj. biorą udział w oferowanych aktywnościach, konkursach, współpracują z Radą Sołecką i innymi instytucjami. Z drugiej strony seniorzy to osoby, które mają problemy z mobilnością (wynikającą z problemów zdrowotnych czy brakiem dobrze rozwiniętej komunikacji publicznej), co uniemożliwia im realizację aktywności społecznej. Jeszcze inni, w szczególności osoby napływowe niechętnie angażują się społecznie, wolą pozostać anonimowi.

Znaczna liczba mieszkańców w wieku 60+ mieszkających w Podobszarze rewitalizacji to także zwiększone zapotrzebowania na usługi dedykowane tej grupie wiekowej. Chodzi w szczególności o takie usługi jak: usługi rehabilitacyjne, pielęgnacyjne czy opiekuńcze.

„Jeżeli chodzi o obszary usług społecznych skierowanych do seniorów, to tu mamy deficyty, ponieważ jest zainteresowanie nimi, a my nie do końca jesteśmy w stanie zaspokoić te potrzeby” – Wywiad pogłębiony

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Podobszarze rewitalizacji Inowłódz w 2022 roku ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej korzystało 3,0% mieszkańców, przy średniej dla gminy na poziomie 1,8%. Wśród przyczyn korzystania z pomocy społecznej dominują bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (1,3% mieszkańców, przy średniej dla gminy – 0,6%), długotrwała i ciężka choroba (1,1% mieszkańców, przy średniej dla gminy – 0,9%) oraz niepełnosprawność (1,1% mieszkańców, przy średniej dla gminy – 0,7%).

W Podobszarze Rewitalizacji Inowłódz zauważalny jest wzrastający problem związany z kryzysami w rodzinach głównie w obszarze dysfunkcji opiekuńczo-wychowawczych, często będących następstwem czy występujący w powiązaniu z kryzysem w relacjach w rodzinie.

„Rodziny mają problemy finansowe, w związku z tym też jakieś ubóstwo czy bieda się pojawia, ale także demoralizacja dzieci i młodzieży” – Wywiad pogłębiony

Omawiany problem jest zauważalny także we wskaźniku liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 mieszkańców (0,01). Pomimo, iż wartość wskaźnika wydaje się być niewielka czy nieistotna należy podkreślić, że wg statystyk dzieci z problemami wychowawczymi odnotowywanymi przez szkoły mieszkały jedynie w miejscowości Inowłódz i wg ekspertów problem ten jest mocno zauważalny w pracy z młodzieżą, a także w przestrzeni tej miejscowości – pojawiają się zachowania agresywne, czy zachowania ryzykowne.

Wzrasta też liczba dzieci, które zmagają się z problemami psychicznymi i korzystają z pomocy pedagoga szkolnego, są to zarówno osoby z tzw. trudnych rodzin, ale nie tylko. Według ekspertów wiele jest dzieci także z tzw. dobrych domów. Część tych problemów została wywołana przez pandemię Covid-19 i zamknięcie dzieci w domach.

„U nas przed covidem problemów było bardzo niewiele. Rzadkie były przypadki, żeby cała rodzina korzystała z pomocy pedagoga. Teraz pedagog ma znacznie więcej pracy, mnóstwo jest rozmów z rodzicami, z dziećmi. Mamy też dzieci, które np. nie chcą chodzić do szkoły, albo są uzależnione od komputera. I to w czasie covidu, kiedy był poza kontrolą szkoły czy rodziców, to musiał się od tego komputera uzależnić. My sami tą technologię wcisnęliśmy dzieciom. Nawet jak przed covidem dziecko nie miało komputera to rodzic zrobił wszystko, żeby mu ten komputer kupić, żeby był kontakt ze szkołą” – Wywiad pogłębiony

W efekcie zauważa się także coraz więcej incydentów związanych z uzależnieniami psychicznymi, m.in. od urządzeń typu telefon, tablet, od social mediów.

„Jest to duża część tych wszystkich problemów opiekuńczo-wychowawczych. One są sprzężone. W trudnych rodzinach w tle zawsze jest problem relacji dzieci do tych urządzeń. To jest nagminne” – Wywiad pogłębiony

Pandemia pogłębiła także problemy społeczne przyczyniając się do rozluźnienia więzi społecznych czy przeniesienia życia społecznego do świata wirtualnego. Młodzi ludzie

muszą się teraz zmagać z problemami z tym związanymi, pojawia się np. hejt w Internecie, czy przemoc psychiczna w przestrzeni wirtualnej, głównie w mediach społecznościowych.

„Zakładają sobie grupy w Internecie, na których hejtują innych. W mediach społecznościowych wypisują sobie różne nieuprzejmości. Łącznie z naruszaniem rodzin, omawianiem zachowania rodzin, także hejt ten nie tylko skupia się na samych dzieciach, ale także na ich rodzinach czy rodzicach” – Wywiad pogłębiony

W ostatnich latach w Podobszarze rewitalizacji pojawił się też problem związany ze zwiększoną dostępnością do narkotyków i substancji psychotropowych.

„W tym momencie, jeżeli mówimy o uzależnieniach, to (...) zaczynają się u nas pojawiać narkotyki. Ostatnio była akcja z zamknięciem jakiegoś dealera z konkretną ilością narkotyków, z plantacją marihuany. I też od kilku lat głośne są informacje, że w okolicy Inowódza są miejsca, że można się było w te narkotyki tutaj zaopatrzyć. My wiemy, że u nas ten dostęp zrobił się szybki i łatwy.” – Wywiad pogłębiony

Warto także zwrócić uwagę, że również wyniki z egzaminu 8-klasisty w Szkole Podstawowej w Inowódzu² w 2022 roku były niższe niż średnio dla gminy, zarówno z j. polskiego (52% w szkole, 56% średnio w gminie) jak i z matematyki (50% w szkole, 55% średnio w gminie), co może świadczyć o występowaniu pewnych trudności edukacyjnych wśród uczniów.

Według ekspertów w ostatnich latach znacząco powiększyła się liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

„To jest, jeżeli chodzi o pomoc społeczną, zaraz po seniorach, druga grupa osób i problemów, dla których udzielamy wsparcia. Liczba odbiorców zasiłków, osób

² Wskazane wyniki egzaminów obejmują wszystkie dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej w Inowódzu, także te, mieszkające w innych miejscowościach.

o niepełnosprawności umiarkowanej, w ostatnich latach powiększyła nam się trzykrotnie.” – wywiad pogłębiony.

Często zdarza się, że osoby z niepełnosprawnością to także osoby starsze. Wydłuża się przeciętna długość życia, przez co seniorzy to już nie tylko grupa 60+, często także 80+ czy nawet 90+, a wraz z wiekiem pojawiają się także schorzenia, które powodują niepełnosprawność. Z drugiej strony eksperci wskazują, na ogólny wzrost świadomości społecznej mieszkańców dotyczącej kwestii niepełnosprawności. Niepełnosprawność jest coraz częściej diagnozowana, ponieważ coraz częściej prowadzone są badania pod tym kątem. Pomimo zapewnionego wsparcia dla osób z niepełnosprawnością, ciągle jeszcze działania skierowane do tej grupy są niewystarczające.

Pomimo względnie wysokiej (na poziomie średniej dla gminy) frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych z 2018 roku – 52,8% w miejscowości Inowłódz jednym z problemów jest także niezadowalający poziom aktywności społecznej mieszkańców. Jak zostało wspomniane wcześniej, są grupy mieszkańców aktywne społecznie, np. seniorzy stowarzyszeni w kole rencistów i emerytów, jednak ogólnie społeczeństwo charakteryzuje się raczej niską aktywnością i zaangażowaniem społecznym.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim odsetek osób bezrobotnych mieszkających w Podobszarze Rewitalizacji Inowłódz w 2022 roku wyniósł 4,3% i był nieznacznie wyższy od średniej dla całej gminy – 3,6 %. Również odsetek osób długotrwale bezrobotnych oscyluje w granicach średniej dla całej gminy – w Podobszarze to 1,3%, natomiast w gminie 1,4%.

Jednakże w opinii ekspertów bezrobocie nie jest dużym problemem w Podobszarze. Niemniej, jak już zostało wcześniej wspomniane problemem może być niedostatek atrakcyjnych miejsc pracy, przez to osoby w wieku produkcyjnym, mobilne, zamiast pozostawać na bezrobociu szukają pracy w dużych ośrodkach miejskich i tam też się przeprowadzają.

„Od jakiegoś czasu samo bezrobocie nie jest przyczyną udzielania pomocy. Bezrobocie jest marginalne. My doskonale wiemy, gdzie ktoś poszukuje kogoś na przykład do

pracy sezonowej. (...) I jesteśmy w stanie bardzo szybko kogoś tam skierować. Coraz mniej osób zaczęło się zgłaszać z problemem bezrobocia, bo on był na bieżąco rozwiązywany. – wywiad pogłębiany.

Według danych otrzymanych z Powiatowej Komendy Policji w Tomaszowie Mazowieckim w 2022 roku wskaźnik przestępczości (tj. liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców) w Podobszarze 1 wyniósł 1,9, przy średniej dla gminy 1,4, natomiast wskaźnik liczby wykroczeń 2,8 w stosunku do średniej gminnej - 1,3. Pomimo tego mieszkańcy w trakcie warsztatów uznali, że obniżone poczucie bezpieczeństwa nie jest dużym problemem w Podobszarze. Natomiast kwestią ważną z punktu widzenia bezpieczeństwa mieszkańców jest ruchliwa droga DK 48 przechodząca przez centrum miejscowości.

Tabela 11. Sytuacja społeczna Podobszaru 1. Inowłódz – zestawienie wskaźników

	Podobszar 1 Inowłódz	Obszar Rewitalizacji	Gmina Inowłódz
Odsetek osób w wieku 60+	36%	36%	31%
Odsetek osób bezrobotnych	4,3%	4,1%	3,6%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej	3,0%	3,3%	1,9%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	0,6%	1,1%	0,7%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności	1,1%	1,7%	0,7%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby	1,1%	1,7%	0,9%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	1,3%	1,6%	0,6%

Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z j. polskiego ³	52	52	56
Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z matematyki ⁴	50	50	55
Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 mieszkańców	0,01	0,00	0,00
Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych 2018 r. (wybory do rady gminy) ⁵	52,8%	-	52,8%
Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców	1,9	2,2	1,4
Liczba popełnionych wykroczeń na 100 mieszkańców	2,8	3,2	1,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowłodzu, Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim, Komendy Powiatowej Policji w Tomaszowie Mazowieckim, PKW.

3.1.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

W Podobszarze rewitalizacji Inowódz znajdują się instytucje publiczne służące mieszkańcom Podobszaru, jak i całej gminy, w tym Urząd Miejski w Inowłodzu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoła podstawowa, przedszkole oraz żłobek, Gminne Centrum Kultury, Gminna Biblioteka, ośrodek zdrowia, sołtysówka oraz remiza strażacka. Większość z tych instytucji (poza żłobkiem) ma dostosowane wejście do osób o specjalnych potrzebach. W budynkach tych brakuje jednak specjalnej infrastruktury np. toalet dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością (posiada je jedynie budynek szkoły podstawowej oraz ośrodka zdrowia). Przy żadnej z wymienionych instytucji nie ma także miejsc parkingowych dedykowanych osobom ze specjalnymi

³ Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty w Podobszarze Rewitalizacji oraz w Obszarze Rewitalizacji jest wynikiem Szkoły Podstawowej w Inowłodzu, która jest obwodową szkołą dla mieszkańców Inowłodza.

⁴ Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty w Podobszarze Rewitalizacji oraz w Obszarze Rewitalizacji jest wynikiem Szkoły Podstawowej w Inowłodzu, która jest obwodową szkołą dla mieszkańców Inowłodza.

⁵ Średni wynik z wyborów dla Podobszaru Rewitalizacji jest wynikiem dla obwodów 5,6,7 w Inowłodzu.

potrzebami. W kontekście starzejącego się społeczeństwa oraz zwiększającej się liczby osób z orzeczeniem o niepełnosprawności jest to ważna kwestia do zmiany.

Pomimo funkcjonowania na Podobszarze tak wielu instytucji publicznych zarówno eksperci, jak i mieszkańcy podkreślają, że brakuje miejsc i obiektów, które zapewniałyby możliwość integracji społecznej oraz aktywizacji lokalnej społeczności. Zamek jest jedyną publiczną instytucją kultury, równocześnie stanowi jednak atrakcję turystyczną, przez co możliwości organizacji zajęć dla mieszkańców są ograniczone. Co więcej obecnie Zamek znajduje się w złym stanie technicznym, który uniemożliwia w pełni wykorzystanie jego możliwości.

„Nie ma w Inowłodzu miejsca, w którym toczyłoby się życie. U nas niby takim punktem jest Rynek czy Zamek, ale to nie jest ten punkt, wokół którego toczą się działania, przychodzą ludzie czy coś się tam ciekawego dzieje, co by mogło przyciągnąć i zatrzymać kogoś na dłużej” – Wywiad pogłębiony

Co więcej jednym z problemów Podobszaru jest postrzeganie oferty kulturalnej (np. organizowanych imprez) jako oferty turystycznej skierowanej do przyjezdnych i turystów.

„Oferta proponowana przez różne instytucje czy aktywne środowiska artystyczne niekoniecznie spotyka się z pozytywnym odbiorem mieszkańców, czyli chęcią uczestnictwa. Mieszkańcy często nazywają te działania promocyjnymi, bo one odbywają się zwykle na Zamku, więc traktowane są jako te, które stanowią ofertę promocyjną Inowłódza (dla turystów), a nie zaspokajają potrzeb kulturalnych mieszkańców.” – Wywiad pogłębiony

Jedną z grup, która potrzebuje przestrzeni i oferty dla siebie jest młodzież. Jest to niewielka grupa (ze względu na strukturę demograficzną), często ucząca się już poza gminą w większych miastach jak Tomaszów Mazowiecki czy nawet Łódź (w gminie Inowłódz nie ma szkoły średniej). W związku z tym ciężko do tej grupy dotrzeć i zaproponować odpowiednią ofertę. Jednak, jeśli nie pokażemy im, że Podobszar rewitalizacji Inowłódz jest ciekawym miejscem do spędzania czasu wolnego, nie będą oni

związani z miejscem i tym chętniej przeprowadzą się do większego ośrodka miejskiego w swoim dorosłym życiu.

„Dla młodzieży brakuje miejsc typowych, gdzie mogłaby rozwijać się, też fizycznie, czyli np. brakuje takich ogólnodostępnych miejsc do grania w piłkę. Niby jest coś nad Pilicą, ale nie obłożone infrastrukturą. I ta młodzież raz, że jest jej mało, a dwa nie ma takiego swojego miejsca, wokół którego można by tworzyć swoją społeczność – wywiad pogłębiony

Z drugiej strony, ze względu na aktualną sytuację demograficzną nie można zapomnieć o potrzebach osób starszych. Obecnie remontowana jest sala przy OSP w Inowłodzu, w której seniorzy otrzymają swoje dedykowane miejsce. Jednak istnieje potrzeba stworzenia domu dziennego pobytu dla seniorów, w którym mieliby oni dostęp do dedykowanych świadczeń zdrowotnych – lekarza, pielęgniarstwa czy fizjoterapii i rehabilitacji.

W złym stanie technicznym znajduje się także budynek Urzędu Miejskiego w Inowłodzu. Budynek jest stary, niefunkcjonalny, posiada liczne bariery architektoniczne – wiele poziomów, półpięter, a źródło ogrzewania w budynku jest wysoce nieekologiczne. Budynek jest też zbyt mały do potrzeb lokalnej administracji. Istnieje potrzeba budowy nowego obiektu administracyjnego, który będzie reprezentacyjny, a przede wszystkim będzie dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami tj. coraz liczniejszej grupy mieszkańców. Budynek obecnego urzędu mógłby zostać wtedy – po przeprowadzeniu prac modernizacyjnych - przekształcony na funkcje społeczne np. skierowane do seniorów czy młodzieży.

Jednym z problemów przestrzennych na Podobszarze rewitalizacji Inowłódz jest także zaniedbana przestrzeń Rynku i jego otoczenia. Obecnie jest to przestrzeń, która utraciła swój centrotwórczy charakter, pomimo tego, że znajduje się tu park. Kluczowym problemem jest niedostosowanie przestrzeni do osób o specjalnych potrzebach - alejki są zbyt wąskie, a wysokie krawężniki uniemożliwiają korzystanie z trawnika. Według ekspertów miejsce to mogłoby pełnić funkcję integracyjną dla mieszkańców, jednak trzeba je dobrze zaaranżować.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Miejscami, które mogłyby pełnić funkcje integracyjne i rekreacyjne, a są niezagospodarowane i przez to niewykorzystane są także tereny wokół ośrodka zdrowia czy też staw w Inowłodzu.

Rynek w Inowłodzu to także miejsce, w którym praktycznie nie ma już mieszkańców. Jest za to znacząca liczba pustostanów - prywatnych domów, w których nikt nie mieszka. Jednym z głównych powodów takiego stanu rzeczy jest problem związany z „wymieraniem” właścicieli i nierozstrzygniętymi sprawami spadkowymi. Przez to nieruchomości niszczą i negatywnie wpływają na wizerunek miejsca.

„Centrum Inowłódza są to lokale spadkobierców, gdzie nie można dojść do własności i wyegzekwować uporządkowania tego terenu” – wywiad pogłębiony.

Jednym z ważniejszych problemów przestrzennych Podobszaru Rewitalizacji Inowłódz jest biegnąca przez środek miasta (i Podobszaru) Droga Krajowa 48 prowadząca od Tomaszowa Mazowieckiego w kierunku wschodniej granicy Polski. Droga ze względu na swój charakter stanowi szlak tranzytowy, którym jeżdżą tiry, co przyczynia się do zmniejszonego poczucia bezpieczeństwa poruszających się po centrum mieszkańców i turystów. Wyprowadzenie intensywnego ruchu samochodowego z centrum miasta było jednym z głównych postulatów mieszkańców biorących udział w spotkaniu warsztatowym. Budowa obwodnicy Inowłódza mogłaby przyczynić się nie tylko do poprawy bezpieczeństwa, ale także ożywić społecznie centrum miasta.

Ważną kwestią dla mieszkańców Podobszaru jest także słaba dostępność komunikacji publicznej. W szczególności w weekendy czy w godzinach wieczornych. Słaba dostępność komunikacyjna ogranicza dostępność do usług mieszkańców, w szczególności osób starszych i młodych, którzy nie poruszają się samochodem.

Wśród ważnych dla lokalnej społeczności problemów należy wymienić również problem dostępu do kanalizacji oraz gazociągu w części Inowłódza. Są to kwestie nie tylko wpływające na jakość życia mieszkańców, ale także mające znaczący wpływ na środowisko naturalne.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Ogromnym walorem i potencjałem Podobszaru rewitalizacji Inowłódz są także znajdujące się tu obiekty zabytkowe oraz elementy układu przestrzennego sięgające średniowiecza. Wśród najważniejszych obiektów zabytkowych należy wymienić obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Łódzkiego:

- ruiny zamku Kazimierza Wielkiego (PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_10_BK.131426),
- romański kościół parafialny św. Idziego (PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_10_BK.131393),
- synagoga (PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_10_BK.131419),
- kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła (PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_10_BK.131387).⁶

Ponadto znajduje się tu także szereg innych obiektów zabytkowych, wpisanych do w Gminnej Ewidencji Zabytków:

- Cmentarz rzymsko – katolicki z XIX w.,
- Cmentarz rzymsko – katolicki z XI w.,
- Cmentarz wojenny 1950 w.,
- Cmentarz żydowski l. 30-te XIX w.,
- Plebania 1925 r. (K. Wielkiego 12),
- Budynek administracji samorządowej XIX w./XX w. (Spalska 2),
- Dom Kon. XIX w. – pocz. XX w.(Czarnieckiego 14),
- Dom Kon. XIX w. – pocz. XX w. (Czarnieckiego 19)
- Dom Pocz. XIX w. – kon. XX w (K. Wielkiego 2),
- Dom Pocz. XX w. (K. Wielkiego 5),
- Dom Pocz. XX w. (K. Wielkiego 7),
- Dom Kon. XIX w. (K. Wielkiego 10),
- Dom Pocz. XX w. (K. Wielkiego 19),
- Dom Pocz. XX w. (K. Wielkiego 21),
- Dom Kon. XIX w. (K. Wielkiego 23),
- Dom Kon. XIX w. (Tuwima 25),

⁶ Na podstawie: <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

- Dom Kon. XIX w. (Tuwima 30),
- Układ przestrzenny miejski XI w.

Na terenie Inowłódza znajdują się także liczne stanowiska archeologiczne (nr 71-59/1, nr 71-59/2, nr 71-59/3, nr 71-59/4, nr 71-59/5, nr 71-59/6, nr 71-59/7, nr 71-59/10, nr 71-59/12, nr 71-59/13 oraz nr 72-59/1)⁷.

Taki potencjał kulturowy i przestrzenny może stanowić o dużej atrakcyjności turystycznej Podobszaru, co z kolei może stać się motorem napędowym gospodarki. Dodatkowo zabytki i bogata historia regionu mogą być elementem budowania tożsamości mieszkańców.

Z drugiej jednak strony liczne zabytki są w złym stanie technicznym (w szczególności dotyczy to architektury drewnianej), co wymaga ponoszenia znacznych nakładów na ich utrzymanie i remonty. Zagrożeniem dla zabytków są także remonty obiektów prowadzone niezgodnie z wymogami konserwatorskimi.

Dodatkowo należy zauważyć, że potencjał zabytków nie jest w pełni niewykorzystany m.in. kościół św. Idziego jest zamknięty dla zwiedzających (potrzeba wcześniejszej rezerwacji terminu). Brakuje także połączenia pieszego pomiędzy zabytkami i nowo powstałymi terenami rekreacyjnymi (m.in. teren Błoni Nadpilickich) oraz udogodnień dla osób ze specjalnymi potrzebami (np. makiet dostępnościowych).

W ostatnich latach przy ul. Pilicznej odkryto także część dawnych murów, które po ich wyeksponowaniu mogłyby stanowić kolejną atrakcję turystyczną.

3.1.3. Sfera gospodarcza

W statystykach Podobszar rewitalizacji Inowłódz pozytywnie wyróżnia się pod względem aktywności gospodarczej. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na

⁷ Za: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Inowłódz, załącznik nr 1 do Uchwały Nr XVI/87/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

100 mieszkańców w 2022 roku wyniosła 6,2 przy średniej dla gminy 3,8. Również wskaźnik udziału zawieszonych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie był niższy niż średnia dla gminy (24%) i dla Podobszaru 1 w 2022 roku kształtował się na poziomie 17%. Warto również zaznaczyć, że dynamika otwierania nowych podmiotów gospodarczych na Podobszarze w 2022 roku była niższa niż średnio dla gminy. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie w Podobszarze rewitalizacji Inowłódz wyniósł 3,4%, przy średniej dla Gminy 5,5%.

Należy także zwrócić uwagę, że dominującymi formami działalności gospodarczych na tym Podobszarze są niewielkie punkty usługowe – sklepy, kwaciarnie, apteka, agencja ubezpieczeniowa czy autoserwis. Część podmiotów gospodarczych to także jednoosobowe działalności gospodarcze jak produkcja wyrobów rzemieślniczych czy sprzedaż internetowa. Większym pracodawcą jest natomiast Crusil - zakład do osuszania, przeróbki chalcedonu (kopalnia chalcedonu).

Według ekspertów brak atrakcyjnych i dobrze płatnych miejsc pracy jest jednym z głównych czynników wpływających na migrację młodych ludzi do innych ośrodków miejskich.

„Brak jest miejsc pracy dla młodych ludzi, poza urzędem i drobnymi zakładami, a część niestety w tym roku będzie zawieszało swoją działalność. Więc wszyscy stąd wyjeżdżają” - Wywiad pogłębiony

W trakcie spotkania warsztatowego mieszkańcy zaznaczali również, że w Podobszarze Inowłódz jest mała liczba kawiarni, restauracji czy punktów gastronomicznych, w których można przyjemnie spędzić czas.

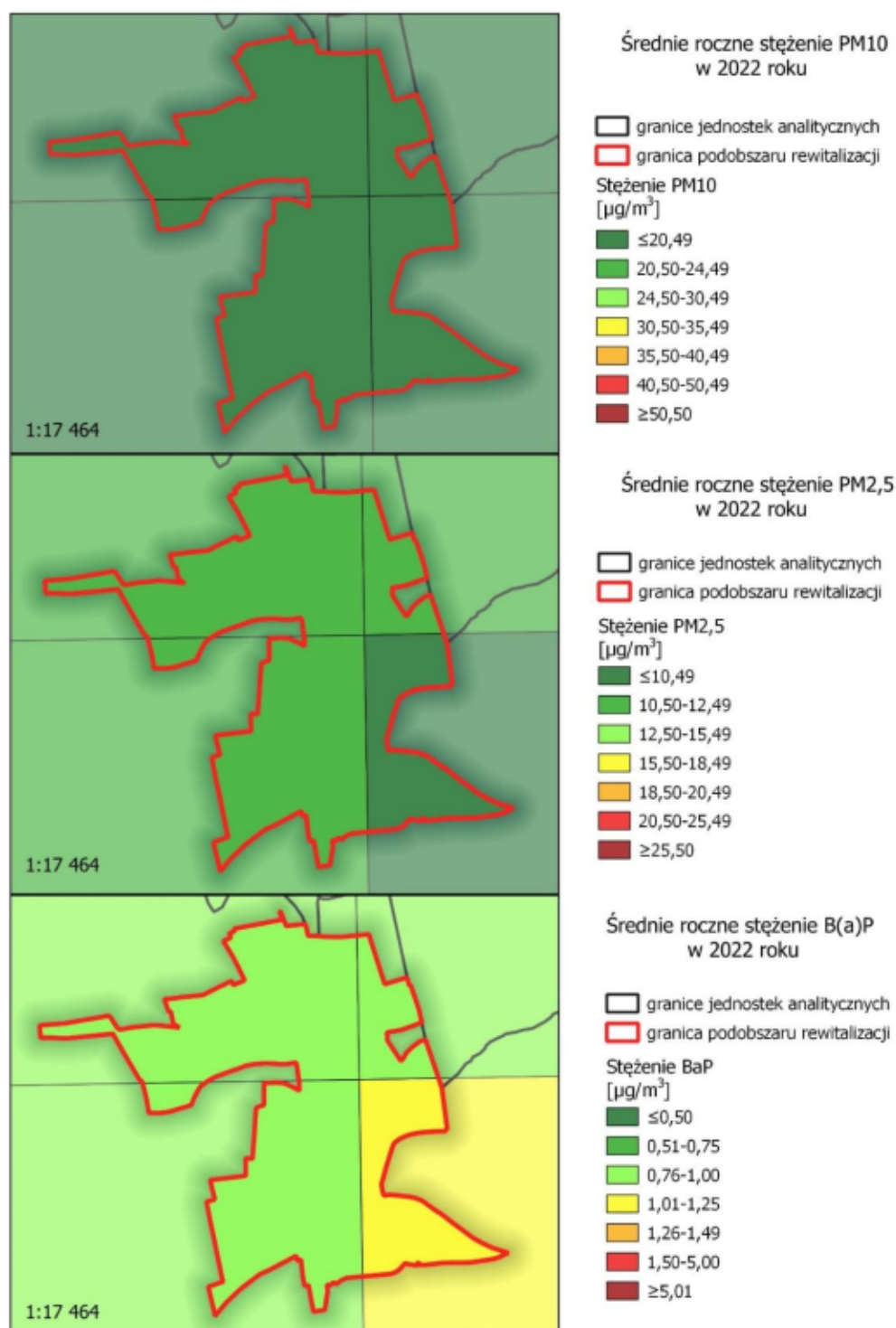
„Mało jest miejsc pracy, mało zakładów, czy nawet miejsc, które rozwijają ludzi. A jeśli chodzi o Inowłódz to mało jest też punktów usługowych (...) nie ma na przykład restauracji” - Wywiad pogłębiony

3.1.4. Sfera środowiskowa

Stan jakości powietrza w Podobszarze Inowłódz można określić jako dobry. Średnie roczne stężenie pyłu PM 10 w 2022 roku utrzymywało się w zakresie poniżej 20,49 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, natomiast dla pyłu PM 2,5 (dla znacznej części Podobszaru) w zakresie 10,5 – 12,49 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, co może być uznane za wartości korzystne. Nieznacznie gorzej wygląda sytuacja ze stężeniem BaP w powietrzu. Wskaźnik ten przyjął wartość w zakresie 0,76 – 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a w południowo-wschodniej części podobszaru 1,01 – 1,25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Eksperti w wywiadach zauważyli, że smog nie jest dużym problemem w Podobszarze, pomagają tu programy dofinansowujące wymianę pieców, z czego skorzystała już duża część mieszkańców. Istotnym jest jednak fakt, że w samym budynku Urzędu Miejskiego w Inowłodzu, znajdującym się w granicach Podobszaru rewitalizacji, istnieje nieekologiczny, stary piec, który emituje zanieczyszczenie powietrza.

Rysunek 6. Średnie roczne stężenie PM₁₀, PM_{2,5} oraz BaP na Podobszarze rewitalizacji Inowłódz.

Źródło: opracowanie własne

Na Podobszarze rewitalizacji Inowłódz występuje osuwisko nr 77221 o powierzchni 0,739 ha w północno-wschodniej części Podobszaru oraz tereny zagrożone ruchami masowymi

o numerach 9464 (w południowej części Podobszaru) i 9465 (w północno-wschodniej części Podobszaru).

Podobszar rewitalizacji gminy Inowłódz leży w otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego, a jego wschodni fragment na obszarze Spalskiego Parku Krajobrazowego, który stanowi obszar o dobrze zachowanych cechach krajobrazu naturalnego z bogatym i różnorodnym światem roślinnym i zwierzęcym

Według danych Urzędu oraz w opinii ekspertów w Podobszarze nie występują również problemy związane z istnieniem dzikich wysypisk śmieci. Zdarzają się sporadyczne sytuacje, związane z wyrzucaniem śmieci do lasu, jednak skutecznie działają tutaj foto pułapki. Zwiększone zaśmiecanie przestrzeni publicznych zauważalne jest przede wszystkim w sezonie letnim i jest związane głównie z dużą liczbą turystów.

3.1.5. Podsumowanie

Tabela 12. Najważniejsze problemy i potencjały podobszaru 1. Inowłódz.

Problemy na podobszarze 1. Inowłódz	Potencjały rozwojowe w Podobszarze 1. Inowłódz
— Starzenie się społeczeństwa – wysoki odsetek (36%) mieszkańców powyżej 60 roku życia, oraz związane z tym deficyty w zakresie usług społecznych skierowanych do seniorów i osób z niepełnosprawnością. — Wzrastająca liczba osób korzystających z GOPS z tytułu niepełnosprawności (1,1%) — Wzrastająca skala problemów opiekuńczo-wychowawczych (1,3%), głównie związanych z niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą rodziców, z brakiem umiejętności, bezradnością, problemami w relacjach. — Niski stopień aktywności społecznej mieszkańców.	— Duży potencjał kulturowo-turystyczny - unikatowe walory zabytkowe – ruiny zamku Kazimierza Wielkiego, romański kościół św. Idziego oraz aktywność historyczna – istnienie Kasztelni Inowłodzkiej. — Ciekawe wydarzenia o skali ponadlokalnej – Dni Inowłódza, Jarmark Średniowieczny, Wojewódzki Dzień Dziecka. — Duże walory przyrodnicze – dolina rzeki Pilicy, Spalski Park Krajobrazowy. — Organizujące się i prężnie działające środowisko senioralne w postaci Powiatowego Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów i Inwalidów z Tomaszowa Mazowieckiego.

— Brak miejsc centrotwórczych, które stanowiłyby miejsca integracji lokalnej społeczności, w tym przede wszystkim niefunkcjonalny Rynek z licznymi barierami architektonicznymi. — Zły stan techniczny Zamku Kazimierza Wielkiego. — Liczne bariery architektoniczne oraz niedostosowanie Urzędu Miejskiego do potrzeb lokalnej społeczności. — Duża liczba pustostanów w centrum miasta. — Mała liczba instytucji publicznych animujących lokalną społeczność. — Brak atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego adresowanej i współtworzonej przez młodzież – nastolatki zawłaszczają przestrzeń publiczną (np. przystanki) oraz wykorzystują pustostany. — Obniżone poczucie bezpieczeństwa w centrum miejscowości spowodowane wzmożonym ruchem samochodowym – przez centrum biegnie DK 48 oraz DW 726. — Niska dostępność komunikacyjna. — Braki w infrastrukturze technicznej (kanalizacja i gazociąg) w części Podobszaru. — Występowanie terenów zalewowych. — Występowanie osuwiska i terenów zagrożonych ruchami masowymi.	
---	--

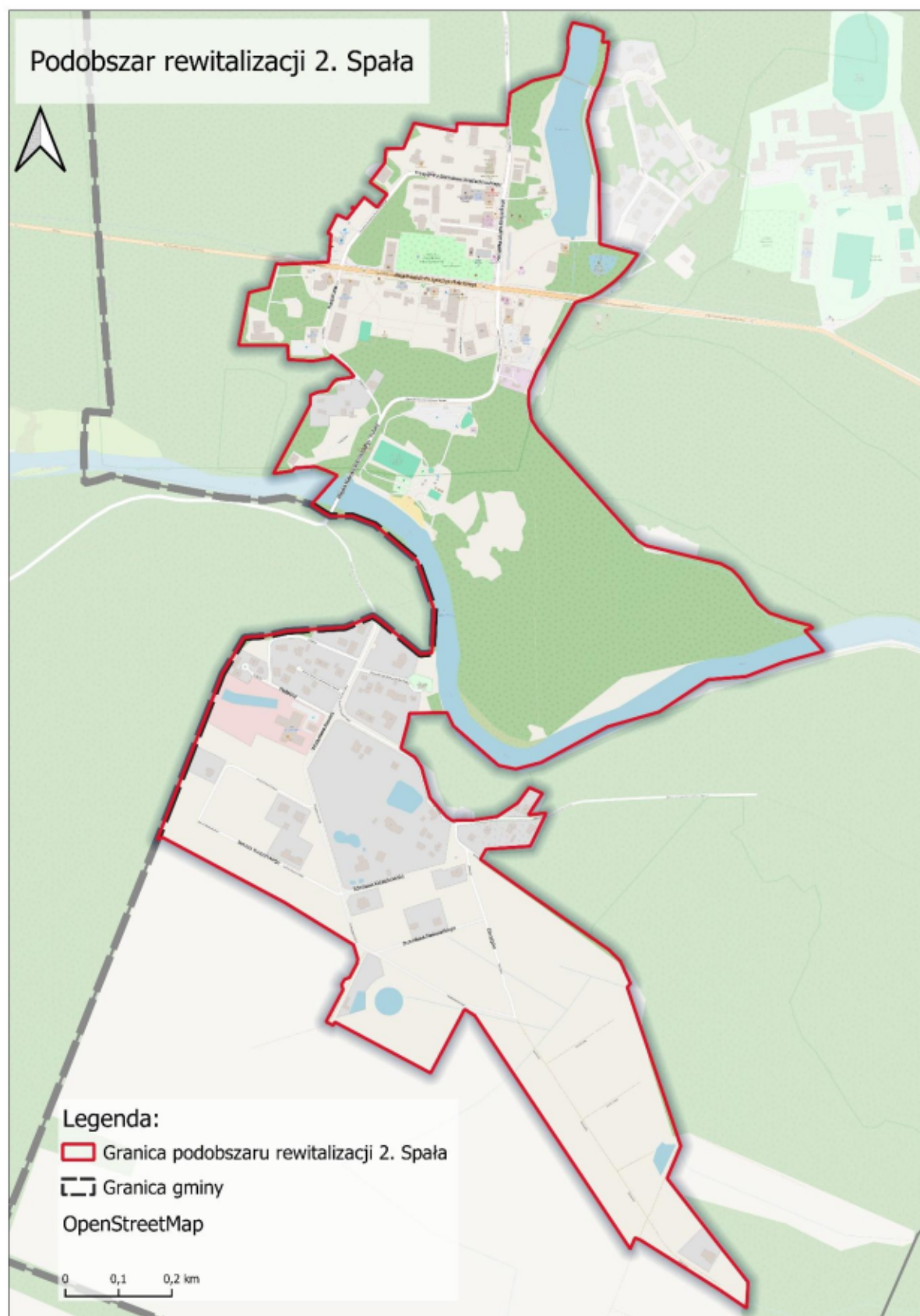
Źródło: opracowanie własne

3.2. Podobszar 2. Spała.

Podobszar rewitalizacji 2. Spała został wyznaczony w zurbanizowanej części miejscowości Spała. W granicach Podobszaru, w jego północnej części znajduje się centrum miejscowości ze świetlicą wiejską, sołtysówką oraz obiektami usługowymi (sklepy, restauracje) i terenami rekreacyjnymi – park im. Prezydentów II Rzeczypospolitej oraz staw spalski. Część południowa Podobszaru rewitalizacji to obszary głównie mieszkaniowe. W granicach Podobszaru znajduje się także rzeka Pilica, a część Podobszaru położona jest w Spalskim Parku Krajobrazowym.

Powierzchnia Podobszaru 2. Spała wynosi 1,08 km², co stanowi 1,1% powierzchni gminy Inowłódz. W 2022 roku na Podobszarze Rewitalizacji Spała mieszkały 292 osoby, co stanowiło 7,8% mieszkańców całej gminy Inowłódz.

Rysunek 7. Granice Podobszaru rewitalizacji 2. Spała.

Źródło: opracowanie własne

3.2.1. Sfera społeczna

Struktura demograficzna ludności Podobszaru rewitalizacji Spała jest niekorzystna, bowiem aż 36% ludności stanowią osoby w wieku 60+, przy średniej dla gminy na poziomie 31%. Znaczna liczba osób starszych jest związana z procesami migracyjnymi - część obecnie mieszkających w tym Podobszarze seniorów, to osoby, które wróciły tu po latach, na spokojną emeryturę.

„Sporo ludzi tutaj u nas chce mieć tu swoje siedliska, wracają do takich siedzib po swoich przodkach, remontują je i zamieszkują” – wywiad pogłębiony

Dodatkowo należy zwrócić uwagę na turystyczny charakter Podobszaru, wiele domów stanowi tu jedynie letnie (wakacyjne) czy weekendowe rezydencje przez to liczba stałych mieszkańców jest niższa niż w innych miejscach. Dodatkowo osobom, które mieszkają tu jedynie czasowo nie zależy na nawiązywaniu bliskich relacji sąsiedzkich.

Z drugiej strony ze względu na swoje położenie – wśród lasów, w pięknym i spokojnym terenie, ale jednak względnie blisko dużych miast, Spała jest miejscem, do którego zaczynają się sprowadzać także nowi, młodzi mieszkańcy czy rodziny z dziećmi.

„Spała jest prestiżowym miejscem do zamieszkania. Tam są dość drogie działki. Mieszka tu dużo osób przyjezdnych, jest to prestiżowa sypialnia dla takich miast jak Łódź czy Warszawa” – wywiad pogłębiony

Istotną kwestią jest jednak to, że w dużej mierze nowi mieszkańcy jedynie tu mieszkają, a całe ich życie związane jest z miejscami, w których pracują – tam ich dzieci chodzą do szkoły, tam korzystają z oferty spędzania czasu wolnego dla siebie czy rodziny. Jest to jedna z przyczyn rozluźnienia więzi społecznych w Podobszarze, a także niskiego zaangażowania społecznego. Pomimo tego, iż frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2018 roku w Spale (66,3%) była wysoka na tle gminy (52,8%). W miejscowości brakuje instytucji i organizacji społecznych, np. nie funkcjonuje Koło Gospodyń Wiejskich. Zauważalna jest też z roku na rok coraz mniejsza chęć do włączania się w działania społeczne, np. coraz mniej osób zgłasza się do pomocy przy organizacji imprez lokalnych, choć mieszkańcy chętnie później w nich uczestniczą.

„W Spale (...) dużo ludzi się sprowadza, ale są to osoby z zewnątrz i one tylko mieszkają w Spale a pracują w Opocznie czy nawet w Łodzi czy Warszawie. Spala to fajne miejsce do mieszkania cisza, spokój, las, a cała działalność społeczna mieszkańców jest wykorzystywana w innych miastach [tam gdzie pracują]” – wywiad pogłębiony

Brak więzi społecznych widoczny jest już od najmłodszych lat. Jak już zostało wspomniane w Spale mieszka znaczna liczba seniorów, a grupa dzieci i młodzieży jest tu bardzo nieliczna. Młodych ludzi nie tylko brakuje w statystykach, ale także nie widać ich w przestrzeni miejscowości – nie utrzymują oni kontaktów rówieśniczych między sobą – ze względu na uczęszczanie do szkół poza gminą po prostu się nie znają. Brakuje tu także instytucji, która taką integrację społeczną dla młodych mogłaby zorganizować, ale też miejsc, w których mogliby oni spędzić czas. W efekcie relacje rówieśnicze młodych ludzi w głównej mierze opierają się na świecie wirtualnym (social mediach), potęguje to problemy wynikające z samotności, pojawiają się problemy psychologiczne, w rodzinach zaczynają pojawiać się problemy natury opiekuńczo-wychowawczej itp.

„Młodzież najczęściej uczęszcza do szkół w Tomaszowie Mazowieckim i Opocznie, czy innych większych miast np. Łodzi. Niestety młodzieży nie ma skupionej wokół instytucji publicznych” – wywiad pogłębiony

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Podobszarze rewitalizacji Spala w 2022 roku ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej korzystało 3,8% mieszkańców, przy średniej dla gminy na poziomie 1,9%. Wśród przyczyn korzystania z pomocy społecznej dominuje, wspomniana powyżej bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (3,1% mieszkańców, przy średniej dla gminy – 0,6%). Dodatkowo wśród najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej znalazły się także: długotrwała i ciężka choroba (2,7% mieszkańców, przy średniej dla gminy – 0,9%) oraz niepełnosprawność (2,7% mieszkańców, przy średniej dla gminy – 0,7%).

Podobnie jak w przypadku Podobszaru Inowódz, także i w Podobszarze Spala względnie duża liczba osób korzystających z GOPS z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej i ciężkiej choroby jest związana ze znaczną liczbą osób starszych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim w Podobszarze rewitalizacji Spała w 2022 roku mieszkało 3,8% osób bezrobotnych, przy średniej dla całej gminy na poziomie 3,6%. Według ekspertów bezrobocie nie stanowi już dużego problemu społecznego ani w Podobszarze rewitalizacji ani na terenie gminy.

W odniesieniu do kwestii bezpieczeństwa w 2022 roku w Podobszarze rewitalizacji wskaźnik przestępczości (tj. liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców) wyniósł 2,7 i był prawie dwukrotnie wyższy niż w całej gminie. Również liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców była wyższa w Podobszarze rewitalizacji – 3,8 od tej odnotowanej średnio dla całej gminy 1,3. Względnie wysokie statystyki dotyczące bezpieczeństwa publicznego mogą być związane z dość niewielką liczbą mieszkańców w stosunku do liczby odwiedzających Spałę turystów. Duża liczba turystów może przyczyniać się także do zmniejszonego poczucia bezpieczeństwa.

„Na trasie Spała – Inowłódz jest dużo przystani, przez co jest też dużo turystów. (...) Jest głośno, mieszkańcy narzekają na hałas (w szczególności ci mieszkający przy Pilicy), zdarzają się sytuacje związane z nadużyciem alkoholu czy drobne kradzieże” – wywiad pogłębiony

W kontekście bezpieczeństwa zdarzają się także sytuacje wywoływane przez młodzież pochodzącą z Podobszaru Rewitalizacji, co zdaniem ekspertów jest spowodowane tym, że młodym ludziom brakuje „swojego” miejsca, w którym mogliby aktywnie oraz mądrze/ciekawie spędzić czas.

Tabela 13. Sytuacja społeczna Podobszaru 2. Spała – zestawienie wskaźników

	Podobszar 2 Spała	Obszar Rewitalizacji	Gmina Inowłódz
Odsetek osób w wieku 60+	36%	36%	31%
Odsetek osób bezrobotnych	3,8%	4,1%	3,6%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej	3,8%	3,3%	1,9%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	1,7%	1,1%	0,7%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności	2,7%	1,7%	0,7%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby	2,7%	1,7%	0,9%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	3,1%	1,6%	0,6%
Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 mieszkańców	0,00	0,00	56
Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z j. polskiego ⁸	52	52	55
Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z matematyki ⁹	50	50	0,00
Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych 2018 r. (wybory do rady gminy) ¹⁰	66,3 %	-	52,8%

⁸ Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty w Podobszarze Rewitalizacji oraz w Obszarze Rewitalizacji jest wynikiem Szkoły Podstawowej w Inowłodzu, która jest obwodową szkołą dla mieszkańców Spały.

⁹ Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty w Podobszarze Rewitalizacji oraz w Obszarze Rewitalizacji jest wynikiem Szkoły Podstawowej w Inowłodzu, która jest obwodową szkołą dla mieszkańców Spały.

¹⁰ Średni wynik z wyborów dla Podobszaru Rewitalizacji jest wynikiem dla obwodów 14,15 w Spale.

Liczba popełnionych przestępstw na 100 mieszkańców	2,7	2,2	1,4
Liczba popełnionych wykroczeń na 100 mieszkańców	3,8	3,2	1,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowłodzu, Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim oraz Komendy Powiatowej Policji w Tomaszowie Mazowieckim.

3.2.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Miejscowość Spała jest miejscem bardzo atrakcyjnym turystycznie, ze względu na istniejące tu walory przyrodnicze i środowiskowe – Spalski Park Krajobrazowy, Dolina Rzeki Pilicy, jak również odbywające się tu słynne imprezy - Jarmarki Spalskie czy Spalski Hubertus. W miejscowości rozwinięte są także komercyjne usługi turystyczne i okołoturystyczne.

„Jest to mała miejscowość, ale ma bardzo dużo miejsc noclegowych, przez to w weekendy jest bardzo dużo ludzi” – wywiad pogłębiony

W związku z powyższym w Spale zauważalna jest znaczna liczba turystów, w szczególności w sezonie letnim i w weekendy. „Zalewanie” miejscowości przez ruch turystyczny skutecznie zniechęca mieszkańców do korzystania z przestrzeni publicznych i dostępnych usług. Karczmy i restauracje, które znajdują się w centrum w weekendy są pełne ludzi przyjezdnych (z okolicznych miejscowości np. Tomaszowa Mazowieckiego oraz turystów z większych miast, szukających spokoju i odpoczynku). W tygodniu liczba turystów jest znacznie mniejsza, ale nie zmienia to faktu, że miejscowi niechętnie korzystają z dostępnej tu oferty komercyjnej, głównie ze względu na wysokie ceny. Dodatkowo eksperci podkreślają, że centrum miejscowości nie jest dostosowane do potrzeb lokalnej społeczności. Brakuje przede wszystkim instytucji, która mogłaby zająć się animacją lokalnej społeczności.

„Poza sołtysówką nie ma miejsca, które przyciągałoby mieszkańców (młodych, seniorów, dorosłych). W sołtysówce organizowane są różne zajęcia, ale wydaje się że to nie jest wystarczające” – Wywiad pogłębiony

Jak zostało już wspomniane wcześniej, w Spale mieszka nieliczna grupa dzieci i młodzieży, jednak ze względu na brak oferty spędzania czasu wolnego - instytucji czy też przyjaznej, ogólnodostępnej przestrzeni rekreacji dostosowanej do potrzeb tej grupy wiekowej, pojawiają się różnego typu problemy społeczne i / lub psychiczne.

Błędnie zakłada się, że na terenie, który otaczają lasy nie ma potrzeby istnienia urządzonych terenów rekreacyjnych dla mieszkańców. Rekreacja w lesie sprzyja rozproszeniu wspólnoty. Zagospodarowane przestrzenie rekreacyjne mają charakter centrotwórczy – to tam właśnie będzie miała miejsce koncentracja integracji społecznej mieszkańców.

Jedną z nielicznych istniejących tu przestrzeni jest plac zabaw dla dzieci, ale wymaga on unowocześnienia i rozbudowy w kierunku realizacji urządzeń bardziej atrakcyjnych dla młodych ludzi. W ostatnim czasie przeprowadzona została inwestycja dotycząca urządzenia wielofunkcyjnego terenu rekreacyjnego przy rzece Pilicy w Spale tzw. Błonia Spalskie, ale wymagają one jeszcze dodatkowych nakładów i dalszego zagospodarowania, aby przyciągały mieszkańców.

W centrum Spały mieszka znacząca liczba starszych osób (60+). Młodzi i nowi mieszkańcy częściej lokują swoje domy w części „zapilicznej” Spały. To powoduje, konieczność zwrócenia większej uwagi na zapewnienie dostępności centrum Spały dla mieszkańców ze szczególnymi potrzebami oraz zapewnienia możliwości realizacji podstawowych potrzeb na miejscu (brak poczty – seniorzy nie mają gdzie zapłacić rachunków a dojazd do Tomaszowa Mazowieckiego jest trudny). Ponadto zbyt mało jest oferty społecznej i kulturalnej dla osób starszych. Aktywnie działa klub seniora w pobliskiej miejscowości, ale nie ma jak do niego dojechać – stopień rozwoju komunikacji publicznej uniemożliwia dojazd seniorom w to miejsce.

Jednym z kluczowych problemów przestrzennych w Podobszarze Spała jest przebieg drogi krajowej nr 48, przecinającej miejscowość. Ze względu na swoją klasę jest to droga szybkiego ruchu, o dużym natężeniu ruchu, która utrudnia funkcjonowanie mieszkańcom, ogranicza możliwość swobodnego korzystania z potencjałów Spały, ale także stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców.

Ważną kwestią dla mieszkańców są także braki w infrastrukturze komunalnej, część miejscowości nie posiada podłączenia do sieci kanalizacyjnej, co obniża komfort zamieszkania, a także stanowi zagrożenie dla środowiska naturalnego.

Duża liczba turystów to także problemy związane z ogromną liczbą samochodów, którymi ci turyści dojeżdżają. Niestety infrastruktura drogowa Spały nie jest przygotowana na tak znaczącą liczbę aut, brakuje m.in. parkingów, w związku z powyższym samochody parkowane są na chodnikach, czy przy ulicach. Powoduje to chaos przestrzenny oraz ogranicza bezpieczeństwo mieszkańców.

W Podobszarze rewitalizacji funkcjonują obecnie dwa obiekty publiczne – sołtysówka oraz ośrodek zdrowia. Oba budynki mają dostosowane wejście do osób z niepełnosprawnością ruchową. W sołtysówce jest także wyznaczone miejsce parkingowe dla ON, czego nie ma w ośrodku zdrowia.

W Podobszarze rewitalizacji Spała znajdują się także budynki, które wymagają remontu technicznego i zapewnienia im nowych społecznie użytecznych funkcji:

- Budynki 12 i 17 przy ul. Wojciechowska oraz 15 przy ul. Mościckiego – konieczność likwidacji barier architektonicznych, termomodernizacja, poprawa stanu technicznego;
- Budynek przy ul. Piłsudskiego 4 – budynek gminny, niezagospodarowany pustostan, wymagający remontu i nadania mu nowych funkcji społecznych;
- Budynek oczyszczalni ścieków – obecnie budowana jest nowa oczyszczalnia wraz z całą infrastrukturą. Budynek zostanie wyłączony z użytku i będzie stanowił kolejny niezagospodarowany pustostan. Ze względu na małą ilość przestrzeni / budynków służących lokalnej społeczności w Spale wydaje się, że będzie to potencjał do wykorzystania na cele społeczne. Konieczne jest jednak sensowne zaplanowanie i późniejsze zagospodarowanie budynku oraz terenu wokół niego.

Ogromnym walorem i potencjałem Podobszaru rewitalizacji Spała są także znajdujące się tu obiekty zabytkowe oraz elementy układu przestrzennego sięgające średniowiecza. Wśród najważniejszych obiektów zabytkowych należy wymienić obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Łódzkiego:

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

- Most na rzece Pilicy z 1936 r. (PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_10_BL.35919),
- Park z XIX w. (PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_10_ZZ.40915),
- kaplica, ob. kościół pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski (PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_10_BK.131441)¹¹,

Ponadto znajduje się tu także szereg innych obiektów zabytkowych, wpisanych do w Gminnej Ewidencji Zabytków:

- Kapliczka św. Jana Chrzciciela 1877-1878 r. (Mościckiego 21),
- Turbina (obecnie bar) ok. 1903 r. (Piłsudskiego 1),
- Budynek mieszkalno-usługowy ok. 1910 r. (Piłsudskiego 12)
- Budynek mieszkalny „Trojak” ok. 1903r. (Wojciechowskiego 5),
- Szklarnia pałacowa 1876r. (Piłsudskiego),
- Budynek mieszkalno-usługowy „Dzik” ok.1905 r. (Mościckiego 2),
- Budynek mieszkalny „Sarenka” ok. 1905 r. (Mościckiego 7),
- Dom wczasowy „Jelonek” Ok. 1905r. (Mościckiego 9),
- Restauracja „Carska Wieża” Kon. XIX w. (Mościckiego 13),
- Budynek mieszkalno-usługowy 1897r. (Mościckiego 15),
- Budynek usługowy „Savoy” Pocz. XX w. (Mościckiego 17),
- Budynek mieszkalny wielorodzinny Ok. 1904 r. (Nadpiliczna 6),
- Dom rekolekcyjny 1876 r. (Piłsudskiego 6).

Na terenie miejscowości Spała znajduje się także jedno stanowisko archeologiczne o nr 71-28/19

Taki potencjał kulturowy i przestrzenny może stanowić o dużej atrakcyjności turystycznej Podobzaru, co z kolei może stać się motorem napędowym gospodarki. Dodatkowo zabytki i bogata historia regionu mogą być elementem budowania tożsamości mieszkańców.

¹¹ Na podstawie: <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>

Z drugiej jednak strony liczne zabytki są w złym stanie technicznym (w szczególności dotyczy to architektury drewnianej), co wymaga ponoszenia znacznych nakładów na ich utrzymanie i remonty. Zagroženiem dla zabytków są także remonty obiektów prowadzone niezgodnie z wymogami konserwatorskimi.

3.2.3. Sfera gospodarcza

Podobszar rewitalizacji Spała pozytywnie wyróżnia się pod względem statystyk aktywności gospodarczej. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2022 roku wyniosła 5,9, przewyższając znacząco średnią gminy - 3,8. Również wskaźnik udziału zawieszonych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie miał pozytywną tendencję. W 2022 roku kształtował się na poziomie 17%, przy średniej dla gminy na poziomie 24%. Podobszar rewitalizacji Spała charakteryzuje się też wyższą niż przeciętnie w gminie dynamiką powstawania nowych działalności gospodarczych. W 2022 roku udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie w Podobszarze rewitalizacji Spała wyniósł 6,3%, przy średniej dla Gminy na poziomie 5,5%.

Spała jest miejscowością turystyczną, znaczącymi usługami świadczonymi w tym Podobszarze są te związane z obsługą turystyczną tj. hotele, pensjonaty, restauracje obsługa spływów kajakowych Pilicą bardzo popularnych w tym rejonie.

„Jest to mała miejscowość, ale ma bardzo dużo miejsc noclegowych, przez to w weekendy jest bardzo dużo ludzi.” – wywiad pogłębiony

Jednak ze względu na turystyczny charakter usług, nie są one w większości dostosowane do potrzeb mieszkańców Podobszaru, a ze względu na duży nagromadzenie turystów, w szczególności w sezonie letnim czy w weekendy sami mieszkańcy niechętnie korzystają z dostępnych usług – jest tłoczno i drogo.

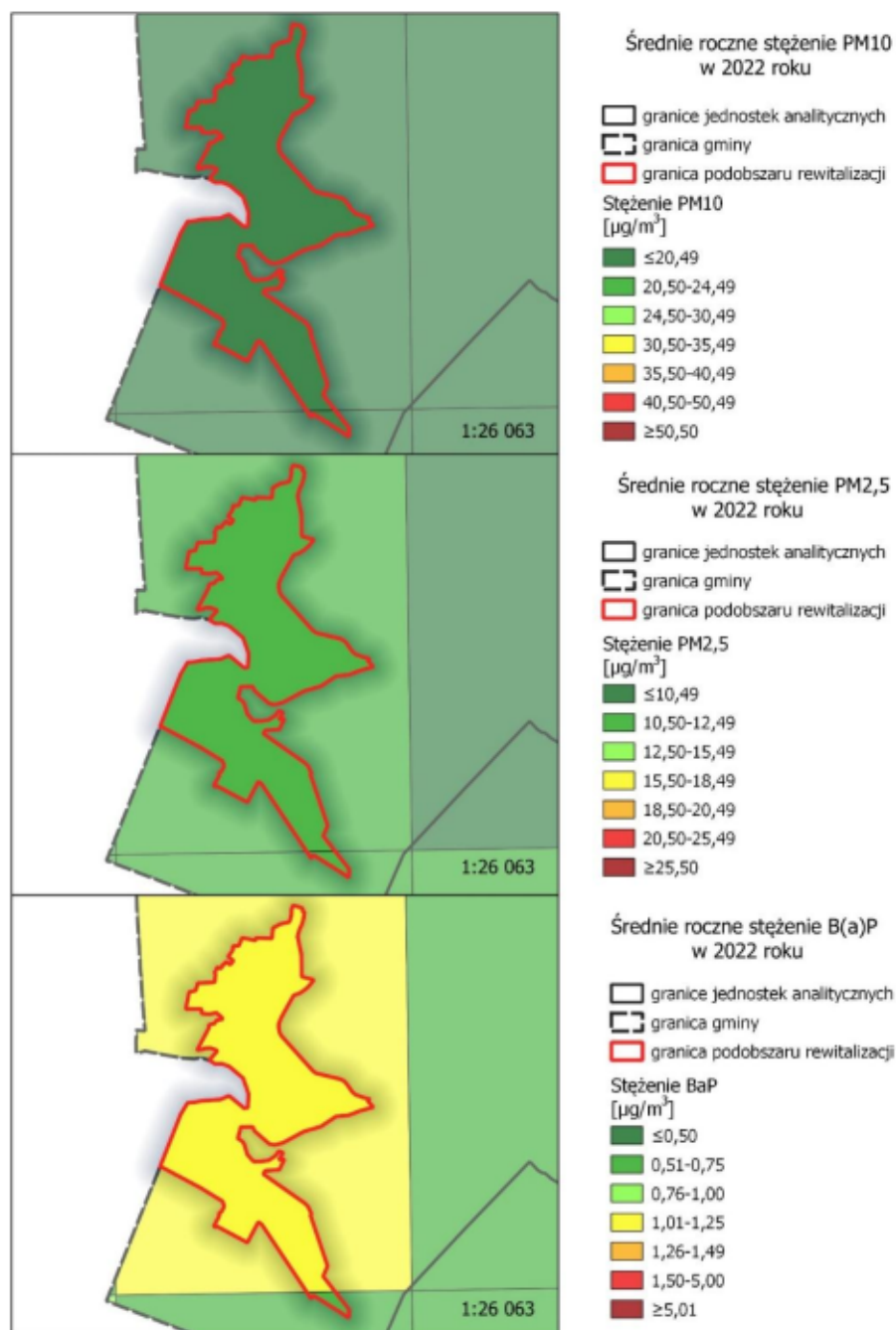
3.2.4. Sfera środowiskowa

Podobszar rewitalizacji Spała odznacza się dużymi walorami przyrodniczymi i środowiskowymi. Część południowa Podobszaru znajduje się w granicach Spalskiego Parku Krajobrazowego. Stan jakości powietrza w Podobszarze Spała można określić jako

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

dobry. Średnie roczne stężenie pyłu PM 10 w 2022 roku utrzymywało się w zakresie poniżej 20,49 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, natomiast dla pyłu PM 2,5 w zakresie 10,5 – 12,49 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, co może być uznane za wartości korzystne. Nieznacznie gorzej wygląda sytuacja ze stężeniem BaP w powietrzu. Wskaźnik ten przyjął wartość w zakresie 1,01 – 1,25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 8. Średnie roczne stężenie PM10, PM2,5 oraz BaP na Podobszarze rewitalizacji Spała.

Źródło: opracowanie własne

Podobszar rewitalizacji Spała znajduje się w części na terenach cennych przyrodniczo.

W jego granicach znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Spalski Park Krajobrazowy, który utworzono Rozporządzeniem Nr 4/95 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 5 października 1995 r. w sprawie utworzenia Spalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 15, poz. 113 z 13 października 1995 r.), oraz otulina Spalskiego Parku Krajobrazowego,
- obszar Natura 2000 Lasy Spalskie PLH100003 funkcjonujący na mocy rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 lipca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Lasy Spalskie (PLH100003) (Dz. U. z 2023 r. poz. 1868), Obszary Natura 2000 znajdują się w południowej oraz centralnej części Podobszaru.
- pomniki przyrody ożywionej, stanowiące liczne drzewa oraz grupy drzew chronione na podstawie: Zarządzenia Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody oraz Uchwały Nr XVI/105/95 Rady Gminy Inowłódz z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie objęcia ochroną prawną drzew rosnących w miejscowości Spała;

Ponadto Podobszar Spała graniczy z Rezerwatami przyrody, od północy z Rezerwatem Gać Spalska, którego celem jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych naturalnie wykształconych zespołów roślinnych - głównie łągu jesionowo-olszowego i olsu porzeczkowego, związanych ze śródleśną rzeką niziną oraz stanowisk chronionych i rzadkich roślin i zwierząt, od południa z Rezerwatem Spała, którego celem ochrony pozostaje zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych położonego nad rzeką Pilicą fragmentu lasu mieszanego o charakterze naturalnym z udziałem jodły występującej w pobliżu granicy zasięgu.

Tabela 14. Najważniejsze problemy i potencjały podobszaru 2. Spała

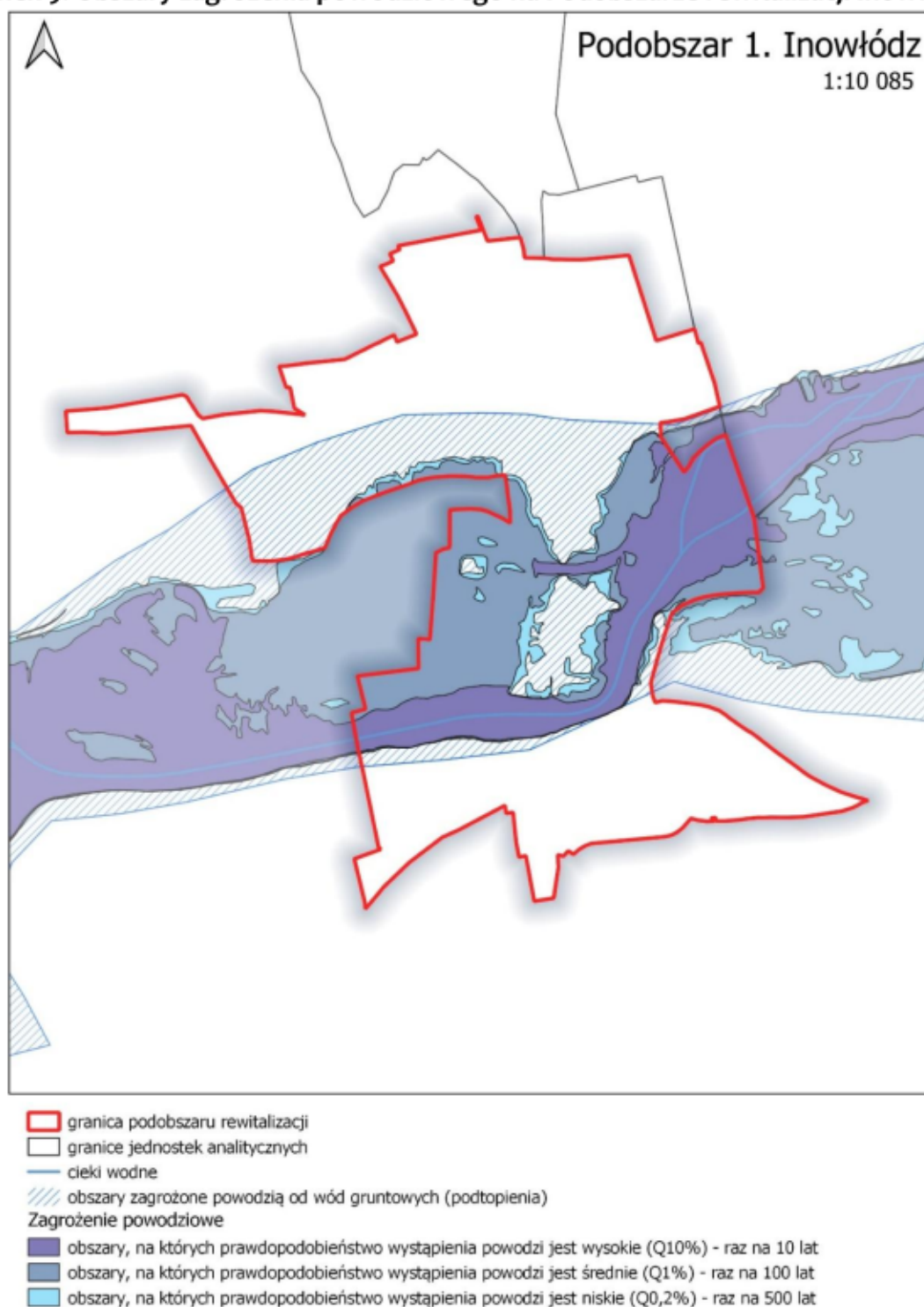
Problemy na podobszarze 2. Spała	Potencjały rozwojowe w Podobszarze 2. Spała
— Starzenie się społeczeństwa – wysoki odsetek (36%) mieszkańców powyżej 60 roku życia, w tym niewystarczająco rozwinięte usługi społeczne dedykowane osobom starszym. — Mała liczba stałych mieszkańców miejscowości przyczyniająca się do braku poczucia wspólnotowości i tożsamości wśród mieszkańców. — Wzrastająca skala problemów opiekuńczo-wychowawczych (1,3%), często będących następstwem czy występujący w powiązaniu z kryzysem w relacjach w rodzinie. W efekcie zauważa się coraz więcej incydentów związanych z uzależnieniami także od urządzeń typu telefon, tablet, od social mediów. — Brak miejsc centrotwórczych, które stanowiłyby miejsca integracji lokalnej społeczności. — Brak atrakcyjnej oferty spędzania czasu dla młodzieży. — Występowanie terenów zalewowych na Podobszarze.	— Duża lesistość, obszary cenne przyrodniczo – Spalski Park Krajobrazowy, obszar Natura 2000, rezerваты przyrody (w sąsiedztwie podobszaru), rzeka Pilica, znaczna część miejsc do rekreacji i spędzania czasu wolnego na łonie natury. — Prestiż miejscowości – w ogromnym stopniu na rozpoznawalność Spały wpływa obiekt Centralny Ośrodek Sportu – Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Spale. Rozpoznawalność w skali regionu czy nawet całej Polski powoduje, że Spałę odwiedza wielu turystów. — Bardzo rozwinięta turystyka – liczne restauracje, punkty gastronomiczne, obiekty noclegowe. — Ciekawe wydarzenia o skali ponadlokalnej – Hubertus Spalski, Dożynki Prezydenckie.

Źródło: opracowanie własne

3.3. Zagrożenia powodziowe

Analizując sferę środowiskową należy także zwrócić uwagę na znaczące zagrożenia powodziowe, związane ze znajdującą się w granicach Podobszaru rzeką Pilicą. Zgodnie z danymi Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz Centralnej Bazy Danych Geologicznych centralna część Podobszaru Inowłódz, w szczególności wzdłuż rzeki stanowi obszar objęty zagrożeniem powodziowym w stopniu wysokim (Q10%, tj. raz na 10 lat) oraz średnim (Q1%, tj. raz na 100 lat). Część Podobszaru Rewitalizacji Inowłódz znajduje się także w obszarze zagrożonym powodzią od wód gruntowych (Rysunek 9.)

Rysunek 9. Obszary zagrożenia powodziowego na Podobszarze rewitalizacji Inowłódz.

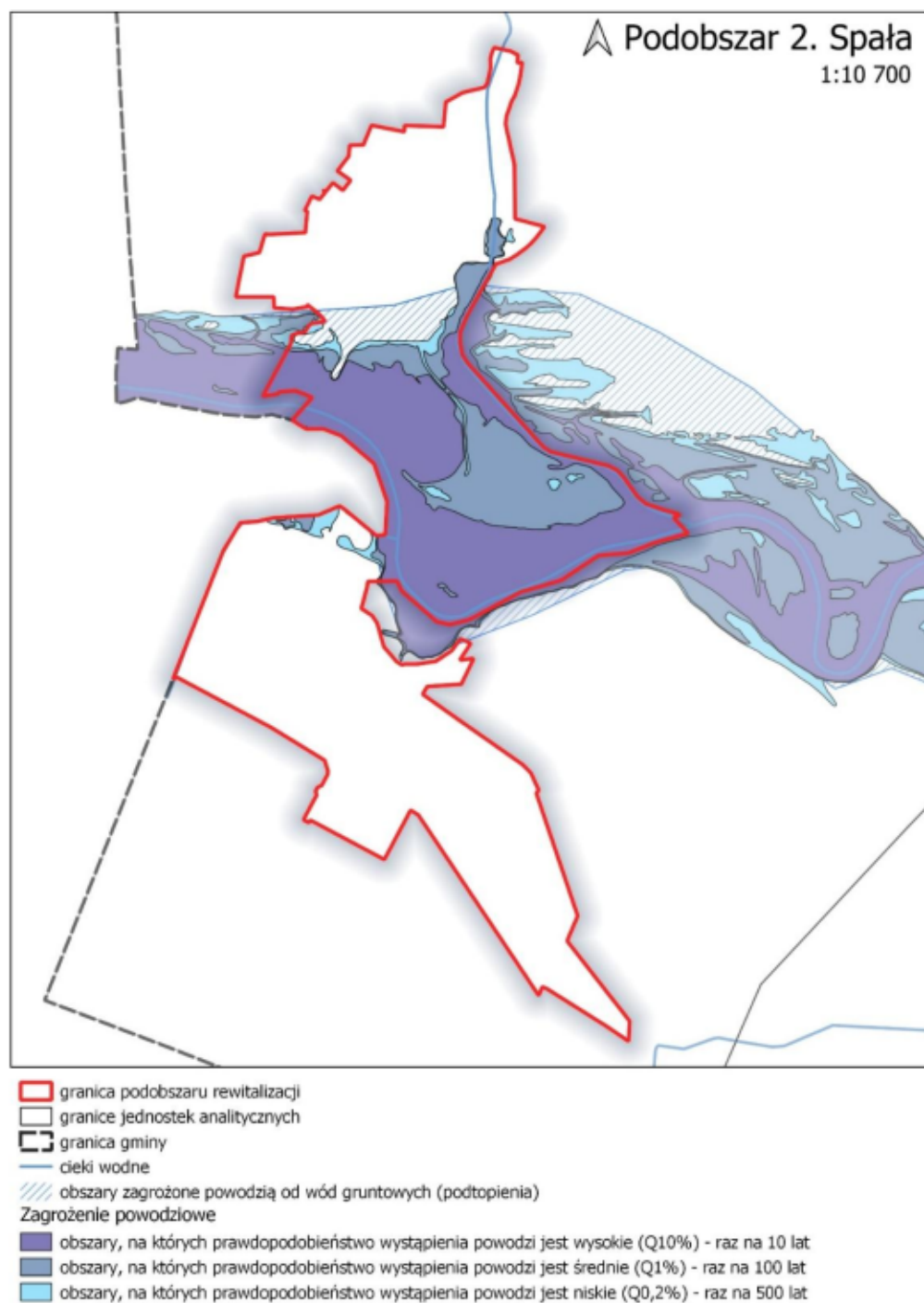
Źródło: opracowanie własne

Z kolei w Podobszarze rewitalizacji Spała obszar objęty zagrożeniem powodziowym w stopniu wysokim (Q10%, tj. raz na 10 lat) oraz średnim (Q1%, tj. raz na 100 lat) znajduje się

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

w centralnej części Podobszaru. Natomiast część Podobszaru Rewitalizacji Spała znajduje się także w obszarze zagrożonym powodzią od wód gruntowych (Rysunek 10.)

Rysunek 10. Obszary zagrożenia powodziowego na Podobszarze rewitalizacji Spała.

Źródło: opracowanie własne

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, które zgodnie z art. 166 pkt 10 ustawy Prawo wodne nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania, lokalizowania nowych cmentarzy (art. 77 pkt. 3 ustawy Prawo wodne).

Art. 16 pkt 4 Prawa wodnego wskazuje, iż celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (obejmujący rzekę Pilicę przepływającą przez obszar rewitalizacji), wskazuje m.in., że najbardziej skutecznym sposobem ochrony przed powodzią jest używanie obszarów zalewowych w sposób, który minimalizuje wpływ skutków zalania.

Przedsięwzięcia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji realizowane na obszarze rewitalizacji, w tym na terenach objętych szczególnym zagrożeniem powodziowym, będą obligatoryjnie projektowane i wdrażane zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Nie będą zatem naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza oraz planu zarządzania ryzykiem powodziowym. Tym samym przedsięwzięcia rewitalizacyjne kształtowane będą w sposób niegenerujący zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków, bez naruszania funkcjonowania infrastruktury krytycznej i utrudniania zarządzania ryzykiem powodziowym.

4. Wizja oraz cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań

4.1. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w gminie Inowłódz w wyniku podjętych działań stał się przestrzenią przyjazną do życia dla mieszkańców, oferującą wysoką jakość usług publicznych, kulturalnych i społecznych, dostęp do terenów rekreacyjnych oraz oferty czasu wolnego dla różnych grup społecznych (dzieci, młodzieży, seniorów, osób ze specjalnymi potrzebami itp.).

W Podobszarze Inowłódz Rynek stał się miejscem centralnym, w którym toczy się życie lokalnej społeczności – mieszkańcy korzystają z dostępnych tu usług i spędzają wspólnie czas. Modernizacja oraz rozwój oferty Zamku Kazimierza Wielkiego przyczynił się do wzbogacenia oferty kulturalnej dla mieszkańców, którzy chętnie czerpią z dostępnych aktywności społecznych. Rodziny z dziećmi, młodzież oraz seniorzy, otrzymali dedykowane miejsca do spędzania czasu, w których mogą realizować swoje pasje oraz spełniać potrzeby („FamilySpot”, świetlica dla młodzieży, Centrum Wsparcia Seniora). Sytuacja tych grup społecznych ulega systematycznej poprawie, wiedzą oni gdzie i w jaki sposób mogą uzyskać niezbędne dla siebie wsparcie.

Tereny rekreacyjne powstałe w Spale (m.in. tereny rekreacyjne nad Pilicą Spale, Park w Spale, tereny nad zbiornikiem na rzece Gać) oraz nowe instytucje (świetlica dla młodzieży, FamilySpot) przyczyniają się do zacieśniania więzi społecznych, budują integrację społeczną wśród mieszkańców oraz lokalną tożsamość, która jest także wspierana przez programy społeczne.

Na obszarze rewitalizacji poprawiła się dostępność komunikacyjna (powstały nowe drogi i ścieżki rowerowe), dzięki czemu rozładowuje się ruch turystyczny, a przestrzenie publiczne są odzyskiwane przez mieszkańców. Poprawiła się także jakość i dostępność do infrastruktury technicznej (powstały nowe sieci kanalizacyjne), co sprzyja także ochronie środowiska naturalnego.

4.2. Cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań

Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji.

Kierunki działań:

- 1.1. Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych.
- 1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych.
- 1.3. Wsparcie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych.
- 1.4. Zapewnienie usług wsparcia dla seniorów.

Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.

Kierunki działań:

- 2.1 Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji.
- 2.2 Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.
- 2.3 Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności.
- 2.4 Rozwój infrastruktury technicznej.
- 2.5 Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury drogowej, w tym parkingów.

4.3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy

4.3.1. Powiązania GPR ze Strategią Rozwoju Gminy Inowłódz

Obecnie obowiązującym dokumentem, który określa wizję cele i kierunku rozwoju gminy Inowłódz jest Strategia Rozwoju Gminy Inowłódz 2021 – 2030 (zwana dalej Strategią). Cel podstawowy, jaki stawia sobie Strategia opiera się na tworzeniu dobrych warunków do życia, rozwoju i pracy swoich mieszkańców. Głównymi akcentami są tu tworzenie przestrzeni do rozwoju, aktywności i edukacji dla mieszkańców, rozwój turystyki i rekreacji na bazie istniejących potencjałów przyrodniczych i kulturowych, wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie gminy, a także rozwój infrastruktury komunalnej i dostępności komunikacyjnej gminy.

Podobne założenia przyświecają realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, który odnosi się przede wszystkim do aspektów rozwoju społecznego i wyrównywania szans grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale także zakłada rozwój przestrzenny, gospodarczy czy wysoką dbałość o środowisko naturalne na obszarach rewitalizacji. Co więcej, główne potencjały rozwojowe, które zauważone zostały w Strategii i mają być kołem zamachowym rozwoju gminy, takie jak środowisko przyrodnicze – Dolina rzeki Pilicy, Spalskie Lasy oraz kulturowe – Zamek w Inowłodzu, Kościół św. Idziego, obiekty fortyfikacyjne znajdują się w granicach Obszaru Rewitalizacji i będą stanowiły także ogromne zasoby do wykorzystania przy rewitalizacji obszaru.

Całość działań strategicznych zawartych w Strategii Rozwoju podzielona jest na 3 domeny. Domeny zostały zoperacjonalizowane przez cele strategiczne i kierunki działań. W kontekście powiązania założeń domen i celów strategicznych z celami i kierunkami określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji należy wskazać:

- Domena 1. Zrównoważony rozwój w oparciu o turystykę i lokalną przedsiębiorczość.

- Cel strategiczny 1. Gospodarcze i wizerunkowe wykorzystanie turystycznych potencjałów gminy (kierunek działania m.in.: zapewnienie warunków dla rozwoju zróżnicowanej oferty turystycznej z unikalnymi produktami turystycznymi, wzmocnienie współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju turystyki) – w jego założenia wpisuje się określony w GPR kierunek: 2.1.Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji.
 - Cel strategiczny 2. Wysoka zewnętrzna i wewnątrzgminna dostępność komunikacyjna (kierunki działania m.in. podniesienie dostępności i jakości transportu wewnątrzgminnego, podniesienie dostępności zewnętrznej gminy) – w jego założenie wpisuje się określony w GPR kierunek: 2.5. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury drogowej, w tym parkingów.
- Domena 2. Rozwijająca się aktywna społeczność gminy oraz wysoka jakość usług społecznych.
- Cel strategiczny 4. Zapewnienie przestrzeni do integracji i aktywności mieszkańców (kierunki działania m.in. stworzenie warunków dla Integracji mieszkańców gminy, zapewnienie możliwości realizacji aktywnego spędzania życia w gminie Inowódz) – w jego założenia wpisują się określone w GPR kierunki: 1.1.Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych, 1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych, 2.1.Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji, 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.
 - Cel strategiczny 5. Dążenie do wysokiej jakości usług społecznych i edukacyjnych dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych (kierunki działania m.in. tworzenie warunków dla podnoszenia jakości i dostępności usług opiekuńczych, zdrowotnych i aktywizujących dla osób starszych, wsparcie rodziny i niwelowanie obszarów marginalizacji

społecznej, zwiększanie dostępności usług dla potrzebujących) – w jego założenia wpisują się określone w GPR kierunki: 1.3. Wsparcie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych, 1.4. Zapewnienie usług wsparcia dla seniorów, 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.

- Cel strategiczny 6. Stworzenie możliwości rozwoju i edukacji dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy (kierunki działania m.in. stałe podnoszenie jakości nauczania w szkołach, stworzenie warunków do rozwoju i edukacji dla dorosłych mieszkańców gminy) – w jego założenia wpisuje się określony w GPR kierunek: 1.1. Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych, 1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych, 1.3. Wsparcie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych, 1.4. Zapewnienie usług wsparcia dla seniorów, 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.

— Domena 3. Wysokie standardy środowiskowe – zadbana, uporządkowana przestrzeń i wysoka jakość środowiska.

- Cel strategiczny 7. Rozwój infrastruktury komunalnej służącej ochronie środowiska (kierunki działania m.in. rozbudowa systemów zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków) – w jego założenia wpisuje się określony w GPR kierunek: 2.4. Rozwój infrastruktury technicznej.
- Cel strategiczny 8. Dbłość o wysoką jakość środowiska i ład przestrzenny (kierunki działania m.in. zapewnienie zrównoważonego gospodarowania przestrzenią) – w jego założenia wpisuje się określony w GPR kierunek: 2.1. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji, 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności.

4.3.2. Powiązanie GPR ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych

Aktualnie obowiązującym dokumentem w gminie Inowłódz jest Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowłódz na lata 2020 – 2027, przyjęta uchwałą nr XXX/185/20 Rady Gminy Inowłódz z dnia 26 listopada 2020 roku. Według omawianej Strategii misją samorządu gminy Inowłódz jest *podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju, wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej*. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji wpisują się dokładnie w tę misję poprzez m.in. wspieranie rodzin, grup wykluczonych społecznie oraz wzmacnianie aktywności społecznej i budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców.

W Strategii misja została zoperacjonalizowana przez pięć celów strategicznych i odpowiadających im celów operacyjnych i kierunków działań. Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się wprost w te założenia w szczególności:

Cel strategiczny 1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju – jest spójny z kierunkiem działania określonymi w GPR: 1.3. Wsparcie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych.

Cel strategiczny 2. Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania – jest spójny z kierunkiem działania określonymi w GPR: 1.4. Zapewnienie usług wsparcia dla seniorów.

Cel strategiczny 3. Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju oraz zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej – jest spójny z kierunkami działania określonymi w GPR: 1.3. Wsparcie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych oraz 1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych.

Cel strategiczny 5. Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych – jest spójny z kierunkiem działania określonymi w GPR: 1.1. Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych.

4.3.3. Powiązanie GPR ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Inowłódz

W gminie Inowłódz obowiązującym dokumentem jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Inowłódz przyjęte uchwałą Nr XVI/87/2011 Rady Gminy Inowłódz z dnia 29 grudnia 2011 r. Według dokumentu nadrzędnym celem polityki przestrzennej gminy Inowłódz jest: *Zrównoważony rozwój gminy wspierany przez rozsądną politykę przestrzenną uwzględniającą położenie geograficzne gminy, stan zagospodarowania, potrzeby i możliwości rozwojowe, interes społeczny i gospodarczy mieszkańców, sprawne funkcjonowanie systemu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej, wymogi ochrony przyrody, środowiska, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego.*

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji wpisują się w ten cel, m.in. poprzez koncentrację na poprawie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz rozwój przestrzeni i instytucji publicznych. W dokumencie Studium nakreślono trzynaście celów zagospodarowania przestrzennego gminy. Gminny Program Rewitalizacji jest spójny ze wszystkimi, a bezpośrednio nawiązuje do następujących celów:

Cel 1. Wzmocnienie roli Inowłodza, jako lokalnego ośrodka administracyjnego, oświatowego i gospodarczego – jest spójny z kierunkami działań określonymi w GPR: 2.1.Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji, 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej, 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności,

Cel 2. Wzmocnienie roli Spały jako ponadregionalnego ośrodka obsługi sportu i turystyki – jest spójny z kierunkami działań określonymi w GPR: 2.1.Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji, 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności,

Cel 3. Rozbudowa, przebudowa i remont bazy sportowo-rekreacyjnej – jest spójny z kierunkami działań określonymi w GPR: 2.1.Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji, 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności,

Cel 5. Uporządkowanie funkcjonalno-przestrzenne i estetyczne zabudowy, poprawa wizerunku wsi – jest spójny z kierunkami działań określonymi w GPR: 2.1. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji, 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności,

Cel 11. Budowa, przebudowa i remont układu komunikacyjnego i jego rozwój w nawiązaniu do planowanej budowy obwodnicy Inowłódza w ciągu drogi krajowej nr 48 i wojewódzkiej nr 726 – jest spójny z kierunkiem działań określonym w GPR: 2.5. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury drogowej, w tym parkingów.

Cel 13. Przebudowa oraz budowa infrastruktury technicznej na istniejących terenach zabudowanych – jest spójny z kierunkiem działań określonym w GPR: 2.4. Rozwój infrastruktury technicznej.

4.4. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi województwa łódzkiego

4.4.1. Powiązania GPR ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Obecnie obowiązującym dokumentem w województwie łódzkim jest Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 (zwana dalej Strategią), przyjęta uchwałą nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r.. Dokument ten określa wizję rozwoju województwa, jako „Harmonijnie rozwijające się województwo w centrum polski, przyjazne rodzinom, mieszkańcom miast i obszarów wiejskich. Region, w którym nowoczesna gospodarka idzie w parze z ochroną walorów kulturowych i przyrodniczych.”. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz jest spójny z tą wizją, bowiem zwraca szczególną uwagę na realizację działań nastawionych na poprawę sytuacji rodzin, seniorów oraz integrację lokalnej społeczności wokół lokalnych walorów historycznych, kulturowych i środowiskowych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowódz

W Strategii wskazano 3 cele strategiczne: 1.Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka, 2.Obywatelskie społeczeństwo równych szans oraz 3.Atrakcyjna i dostępna przestrzeń. Dodatkowo wskazano cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region. Zaplanowane w ramach GPR działania są spójne ze wszystkimi celami Strategii oraz z celem horyzontalnym, jednak w szczególności cele GPR są spójne z:

Cel strategiczny 2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans: Cel operacyjny 2.1. Rozwój kapitału społecznego: Kierunki działań: 2.1.1. Budowa zaufania społecznego, rozwijanie postaw społecznych i obywatelskich, promowanie wartości rodzinnych, 2.1.2. Zwiększenie uczestnictwa w kulturze i rozwój usług kultury, 2.1.4. Wzmacnianie tożsamości regionalnej i lokalnej, które są spójne z kierunkami działań zaplanowanymi w GPR: 1.1.Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych, 1.3. Wsparcie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych, 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.

Cel strategiczny 2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans: Cel operacyjny 2.1. Rozwój kapitału społecznego: Kierunki działań: 2.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców: Kierunek działań: 2.2.2. Poprawa dostępności i jakości usług ochrony zdrowia, który jest spójny z kierunkiem działań zaplanowanym w GPR: 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.

Cel strategiczny 2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans: Cel operacyjny 2.1. Rozwój kapitału społecznego: Kierunki działań: 2.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego, który jest spójny z kierunkiem działań zaplanowanym w GPR: 1.3. Wsparcie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych, 1.4. Zapewnienie usług wsparcia dla seniorów, 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.

Cel strategiczny 3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń: Cel operacyjny 3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu: kierunki działań: 3.2.1. Ochrona wartości i kształtowanie dziedzictwa kulturowego, 3.2.2. Ochrona i wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych, 3.2.3. Rewaloryzowanie, poszerzanie i wzbogacanie przestrzeni o atrakcyjnie zaaranżowane tereny zieleni, które są spójne z kierunkiem działań

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

zaplanowanym w GPR: 1.1. Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych, 2.1. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji, 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności.

Cel strategiczny 3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń: Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie dostępności transportowej: Kierunek działań 3.3.1. Zwiększenie dostępności drogowej województwa, który jest spójny z kierunkiem działań zaplanowanym w GPR: 2.5. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury drogowej, w tym parkingów.

4.4.2. Powiązania GPR z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.

Obecnie obowiązującym dokumentem na terenie województwa łódzkiego jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego (PZPWŁ), który został przyjęty 28 sierpnia 2018 r. uchwałą nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego. Wizja rozwoju województwa została określona jako: „Region spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia”. Plan Zagospodarowania przyjął 9 celów szczegółowych, Gminny Program Rewitalizacji jest spójny ze wszystkimi, a bezpośrednio nawiązuje do następujących celów:

- Cel szczegółowy II. Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury transportowej: kierunek działań: II.1. Rozwój systemu powiązań drogowych zewnętrznych i wewnętrznych, poprzez kierunek działań w GPR: 2.5. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury drogowej, w tym parkingów.
- Cel szczegółowy III. Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury technicznej: kierunek działań: III.6. Rozwój systemów kanalizacyjnych, poprzez kierunek działań w GPR: 2.4. Rozwój infrastruktury technicznej.
- Cel szczegółowy V. Region o dobrze zachowanym dziedzictwie kulturowym: kierunek działań: V.1. zachowanie materialnych zasobów dziedzictwa kulturowego

oraz V.2. zachowanie niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez kierunek działań w GPR: 1.1. Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych oraz 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.

- Cel szczegółowy VI. Region o wysokiej atrakcyjności turystycznej: kierunek działań: VI.2. Rozwój systemu szlaków turystycznych wykorzystujących walory przyrodnicze i zasoby dziedzictwa kulturowego zgodnie z trendami na rynku odbiorców poprzez kierunek działań w GPR: 2.1. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji oraz 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności.
- Cel szczegółowy VII. Region o krajobrazie wysokiej jakości: kierunki działań: VII.2. 2. Ochrona i wzmacnianie walorów krajobrazu kulturowego oraz VII.3. kształtowanie ładu przestrzennego w krajobrazie poprzez kierunek działań w GPR: 2.1. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji, 2.2 Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej, 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności.

5. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W poniższym rozdziale zaprezentowane zostały przedsięwzięcia rewitalizacyjne (odnoszące się do wszystkich sfer tj. społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej), które są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, występujące na obszarze rewitalizacji. Prezentowane tu przedsięwzięcia są wynikiem prac partycypacyjnych – warsztatów i spotkań z mieszkańcami i interesariuszami rewitalizacji, część z nich została wypracowana przez przedstawicieli instytucji publicznych, w tym pracowników Urzędu Miejskiego, pozostałe stanowią zgłoszenia mieszkańców.

W związku z koniecznością określenia priorytetów interwencji – wskazania zadań kluczowych w kontekście zidentyfikowanych problemów i potrzeb oraz możliwych do realizacji w wyznaczonym dla GPR okresie realizacji projekty podzielono na dwie grupy: przedsięwzięcia podstawowe oraz pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne. W grupie podstawowych przedsięwzięć ujęto te z zadań, które realizują kierunki działań określone dla Gminnego Programu Rewitalizacji i są kluczowe do przeprowadzenia zmiany w obszarze Rewitalizacji. Pozostałe przedsięwzięcia uzupełniają zadania podstawowe, a zakres ich interwencji obejmuje propozycje zadań zgłoszonych w trakcie prac nad GPR, w przypadku których nie uzyskano, w momencie przygotowania dokumentu, potwierdzenia gotowości do ich realizacji przez działające w gminie instytucje i podmioty.

Przedsięwzięcia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji na terenach objętych szczególnym zagrożeniem powodziowym, będą obligatoryjnie projektowane i wdrażane **zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.**

Odbiorcami działań rewitalizacyjnych (grupą docelową) są przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym grupy o szczególnych potrzebach, jak seniorzy, osoby z niepełnosprawnością czy rodziny z dziećmi. Jednak zaplanowana interwencja będzie miała szerszy zasięg oddziaływania, a zatem grupą odbiorów działań rewitalizacyjnych będą również pozostali mieszkańcy gminy, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji, podmioty prowadzące lub

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowódz

zamierzające prowadzić działalność społeczną w obszarze rewitalizacji i na terenie gminy, w tym organizacje pozarządowe, a także jednostki organizacyjne gminy i podmioty samorządowe prowadzące swoje działania statutowe na obszarze rewitalizacji.

5.1. Przedsięwzięcia podstawowe

Tabela 15. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer zadania	Tytuł przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji
1.1.	Rewitalizacja centrum Inowódza z przywróceniem funkcji centrotwórczych Rynku.	Podobszar 1
1.2.	Stworzenie Centrum wsparcia dla seniorów.	Podobszar 1
1.2.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży.	Podobszar 1
1.4.	Rozwój terenów rekreacyjnych nad rzeką Pilicą w Inowłodzu.	Podobszar 1
1.5.	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby lokalnej społeczności.	Podobszar 1
1.6.	Odbudowa i wyposażenie ruin zamku w Inowłodzu oraz założenie wioski średniowiecznej.	Podobszar 1
1.7.	Budowa siedziby Urzędu Miasta i Gminy Inowódz, zapewniającego dostęp dla osób ze specjalnymi potrzebami.	Podobszar 1
1.8.	Modernizacja infrastruktury edukacyjnej w Inowłodzu.	Podobszar 1
1.9.	Rozwój ścieżek pieszo-rowerowych w Inowłodzu.	Podobszar 1

Numer zadania	Tytuł przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji
1.10.	Przebudowa dróg gminnych w Inowłodzu.	Podobszar 1
1.11.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Inowłódza.	Podobszar 1
1.12.	Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Inowłodzu.	Podobszar 1
1.13.	Program budowania tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców Inowłódza.	Podobszar 1
1.14.	Średniowieczne zwyczaje - program wydarzeń historycznych w Zamku i w jego otoczeniu we współpracy z ruchem Kasztelnia Inowłodzka.	Podobszar 1
1.15.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla młodych – nauka skimboardingu.	Podobszar 1
1.16.	Postaw na rodzinę i naukę – działania wspierające uczniów i ich rodziny.	Podobszar 1
1.17.	O czym szumi las – edukacja ekologiczna młodych mieszkańców Inowłódza i ich rodzin.	Podobszar 1
1.18.	Utworzenie ośrodka rehabilitacyjnego w Ośrodku Zdrowia w Inowłodzu.	Podobszar 1
2.1.	Zagospodarowanie otoczenia zbiornika na rzece Gaci w Spale.	Podobszar 2
2.2.	Adaptacja lokalu Gminy Inowłódz na potrzeby świetlicy dla młodzieży w Spale.	Podobszar 2

Numer zadania	Tytuł przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji
2.3.	Zagospodarowanie terenu na błoniach nadpilicznych w Spale.	Podobszar 2
2.4.	Budowa infrastruktury komunalnej na terenie prawobrzeżnej Spały.	Podobszar 2
2.5.	Przebudowa dróg gminnych w centrum Spały.	Podobszar 2
2.6.	Rewaloryzacja południowej strony zabytkowego parku w Spale.	Podobszar 2
2.7.	Przebudowa parkingu na błoniach nadpilicznych w Spale.	Podobszar 2
2.8.	Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Spale.	Podobszar 2
2.9.	Program Aktywny Senior – aktywizacja i integracja środowiska senioralnego w Spale.	Podobszar 2
2.10	Program integracji i budowania tożsamości lokalnej wśród społeczności Spały w ramach Spalskich Jarmarków Rękodzielniczych.	Podobszar 2

Źródło: Opracowanie własne.

5.1.1. Podobszar rewitalizacji Inowłódz

Projekt nr 1.1.	Rewitalizacja centrum Inowłódza z przywróceniem funkcji centro twórczych Rynku.
Lokalizacja projektu	Inowłódz – centrum. Plac Kazimierza, ul. Czarneckiego, ul. Tamka, ul. Piliczna, ul. Krótka, ul. Tuwima
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Zadanie polegać będzie na remoncie płyty Rynku w Inowłodzu. Obecnie przestrzeń rynku jest niedostępna do osób ze szczególnymi potrzebami – istnieją liczne bariery architektoniczne, dodatkowo miejsce to utraciło swój charakter centrotwórczy. W ramach zadania zakłada się wykonanie utwardzonego placu / rynku z kostki imitującej bruk. Na placu wykonane zostaną stoiska handlowe w formie pasażu. Dodatkowo, ustawiony zostanie pomnik Kazimierza Wielkiego oraz elementy małej architektury, takie jak np. ławki, oświetlenie, witacz, a historyczne elementy miasta (mury miasta, brama, ratusz) zostaną odpowiednio oznaczone i wyeksponowane. Ulice przylegające do rynku zostaną wyremontowane (wybrukowanie kostką imitującą kamień). Powstanie zieleni urządzona oraz system informacji turystycznej. Wykonane zostaną roboty towarzyszące i niezbędne celem kompleksowego zagospodarowania terenu publicznego. W ramach projektu stworzony zostanie również fundusz, który pozwoli na przekazanie dofinansowania dla mieszkańców na remont elewacji frontowych. Planowane przedsięwzięcie zostanie wykonane w zakresie uprzednio zaakceptowanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Projekt nr 1.1.	Rewitalizacja centrum Inowłódza z przywróceniem funkcji centro twórczych Rynku.
	Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Poprawa dostępności architektonicznej centrum miasta Inowłódz dla osób ze specjalnymi potrzebami; — Stworzenie przestrzeni do aktywności społecznej i gospodarczej służących rozwojowi mieszkańców; — Integracja grup społecznych oraz budowanie więzi – przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; — Poprawa poziomu zadowolenia i jakości życia mieszkańców; — Wzrost zaangażowania w życie lokalnej społeczności; — Rozwój gospodarczy Podobszaru rewitalizacji; — Poprawa jakości przestrzeni publicznej; — Budowanie tożsamości lokalnej wokół lokalnych zabytków; — Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich, — Kultywowanie tradycji i historii lokalnej.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera gospodarcza ✓ Sfera techniczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Projekt nr 1.1.	Rewitalizacja centrum Inowłódza z przywróceniem funkcji centro twórczych Rynku.
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni, dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (m²). — Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach (szt.). — Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	10 000 000 zł* *Zadanie przewidziane do realizacji w ramach środków PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02) z wyłączeniem finansowania funduszu dla mieszkańców na remont elewacji oraz wydatków na budowę pomników
Szacunkowy termin realizacji	2028

Projekt nr 1.2.	Stworzenie Centrum wsparcia dla seniorów.
Lokalizacja projektu	Ul. Spalska 2, działki gminne nr 1313
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Ponad 1/3 populacji mieszkańców Podobszaru to osoby starsze, w wieku 60+, dla których brakuje specjalistycznej infrastruktury, zapewniającej opiekę i usługi zdrowotne dla tej grupy wiekowej.

Projekt nr 1.2.	Stworzenie Centrum wsparcia dla seniorów.
	Zadanie polega na wyremontowaniu obiektu po obecnym Urzędzie Gminy, w części w celu przekształcenia go (adaptacja do nowych funkcji) w Dom Dziennego Pobytu, przeznaczonego dla seniorów niesamodzielnych. W ramach DDP świadczone będą usługi opiekuńcze i rozwojowe dla seniorów. Dodatkowo, w części obiekt będzie służył także grupie aktywnych seniorów – część przestrzeni zostanie zaaranżowana na tu Klub Seniora – dostępny także dla seniorów aktywnych. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Przykładowe rozwiązania planowane do zastosowania to m.in.: zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych w budynku a także w zakresie dotarcia do niego (np. rampa wjazdowa, winda), zapewnienie multimodalnych informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku itp. Zakładane efekty projektu: — Zapewnienie opieki dla seniorów. — Poprawa jakości życia mieszkańców w wieku senioralnym. — Poprawa dostępności do usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych w Inowłodzu. — Aktywizacja społeczna seniorów.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Projekt nr 1.2.	Stworzenie Centrum wsparcia dla seniorów.
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.). – Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.). – Liczba osób korzystających z obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych (szt.). – Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach (szt.).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	1 600 000,00 zł* *Zadanie przewidziane do realizacji w ramach środków PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02).
Szacunkowy termin realizacji	2032

Projekt nr 1.3.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży.
Lokalizacja projektu	Ul. Spalska 2 (działki gminne nr 1313)
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Projekt polegać będzie na adaptacji istniejącego budynku Urzędu Miejskiego w Inowłodzu na potrzeby miejsca spotkań społeczności lokalnej, a przede wszystkim dzieci i młodzieży.

Projekt nr 1.3.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży.
	W ramach zadania planuje się wykonanie prac związanych z przekształceniem funkcji budynku na potrzeby miejsca przyjaznego młodemu pokoleniu. W ramach zadania wykonane zostaną prace związane z przystosowaniem budynku na potrzeby społeczno-kulturowe m.in. remont pomieszczeń, wyposażenie w sprzęty, meble niezbędne do funkcjonowania świetlicy. Dodatkowo planuje się prace związane z kompleksową termomodernizacją budynku m.in. ocieplenie przegród zewnętrznych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana instalacji CO i CWU, a także remont innych elementów obiektu jak wymiana instalacji wewnętrznych (np. elektryczna, kanalizacyjna), wymiana pokrycia dachowego wraz z odwodnieniem. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Powstanie miejsca wspierającego integrację społeczno-kulturową. — Utworzenie miejsca sprzyjającego nawiązywaniu i utrzymywaniu kontaktów międzyludzkich. — Poprawa jakości życia mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, które zyskają „swoje miejsce na ziemi”, w którym będą mieli możliwość rozwijania pasji, umacnianiu więzi społecznych, jak również spędzania czasu w sposób aktywny i kreatywny.

Projekt nr 1.3.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.). — Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.). — Liczba osób korzystających z nowej infrastruktury w roku (os.)
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	2 000 000 zł* *Zadanie przewidziane do realizacji w ramach środków PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02).
Szacunkowy termin realizacji	2030

Projekt nr 1.4.	Rozwój terenów rekreacyjnych nad rzeką Pilicą w Inowłodzu
Lokalizacja projektu	Działki przy prawym i lewym brzegu rzeki Pilicy, ul. Tamka oraz ul. Łąkowa (działka gminna nr 4140 oraz 1412/6, działka skarbu państwa nr 1450)
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Aktualnie istniejący ruch turystyczny przy rzece Pilicy (w tym przede wszystkim ruch kajakowy), jest skoncentrowany na

Projekt nr 1.4.	Rozwój terenów rekreacyjnych nad rzeką Pilicą w Inowłodzu
	lewym brzegu rzeki, gdzie znajdują się także przestrzenie rekreacyjne dla mieszkańców. Niestety ze względu na wzmożony ruch turystyczny, mieszkańcy niechętnie korzystają z przygotowanych tu atrakcji i miejsc integracji społecznej. Turystyka jest ważnym elementem lokalnej gospodarki, jednak przy tej intensywności stanowi uciążliwość i powoduje, że miejsce to staje się mało atrakcyjne dla lokalnej społeczności (jest zawłaszczane przez turystów). W związku z powyższym planuje się uporządkowanie funkcji w terenie, wyznaczone zostanie miejsca dla turystyki, co przysłuży się rozwojowi prawego brzegu rzeki, który obecnie jest niewykorzystany, a także pozwoli na odzyskanie przez mieszkańców istniejących na lewym brzegu rzeki terenów rekreacyjnych. Prace będą projektowane i wdrażane zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa dot. ochrony środowiska. W trakcie realizacji zadania nie ucierpią żadne formy ochrony przyrody. Zadanie jest podzielone na 2 etapy: ETAP 1. Zagospodarowanie prawego brzegu rzeki Pilicy na cele turystyki kajakowej, w tym przeniesienie infrastruktury kajakowej oraz połączenie brzegów rzeki kładką pieszo-rowerową (na wysokości ul. Tamka, w obszarze zagospodarowanym), która umożliwi turystom dostanie się na

Projekt nr 1.4.	Rozwój terenów rekreacyjnych nad rzeką Pilicą w Inowłodzu
	drugi brzeg Pilicy, w celu skorzystania z funkcjonujących tam gastronomii, obiektów sportowo-rekreacyjnych, toalet. W ramach przystani kajakowej wykonane zostanie łagodne zejście do Pilicy z miejscem wodowania kajaków, wiaty/altany dla osób oczekujących na transport samochodowy po zakończeniu spływu lub oczekujących na spływ, obiekty małej architektury jak ławki, kosze na śmieci, utwardzone dojścia i dojazdy z ulicy Łąkowej, oświetlenie uliczne/parkowe. ETAP 2. Uzupełnienie zagospodarowania terenów Błoni Nadpilicznych (lewy brzeg Pilicy) o infrastrukturę sportowo-rekreacyjną służącą lokalnej społeczności. W ramach zadania zakłada się budowę toru typu pumptrack, przygotowanie infrastruktury do skimboardingu oraz zagospodarowanie wyspy na rzece Pilica (budowa kładki na wyspę, mała architektura, ścieżki). Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Uporządkowanie funkcji terenów przybrzeżnych Pilicy - uwolnienie lewego brzegu rzeki na cele integracyjne i rekreacyjne dla lokalnej społeczności. — Rozwój terenów przy prawym brzegu rzeki Pilicy na cele turystyczne. — Stworzenie miejsca dla osób młodych, w których będą mogli oni aktywnie i produktywnie spędzić czas.

Projekt nr 1.4.	Rozwój terenów rekreacyjnych nad rzeką Pilicą w Inowłodzu
	— Stworzenie ciekawej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców gminy. — Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji. — Wzmocnienie funkcji społecznej przestrzeni publicznej w obszarze rewitalizacji. — Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pozostałych użytkowników.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Powierzchnia nowo powstałych lub zmodernizowanych terenów rekreacyjnych (m²).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	5 500 000 zł*, w tym: Etap 1. 5 000 000,00 zł Etap 2. 500 000,00 zł *Zadanie przewidziane do realizacji w ramach środków PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02).
Szacunkowy termin realizacji	2027

Projekt nr 1.5.	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby lokalnej społeczności.
Lokalizacja projektu	Tereny przy ul. Tamka, ul. Tuwima, ul Czarnieckiego (działki gminne nr 1412/6, 1415/1, 1325, 1339, działka skarbu państwa nr 1361/2)
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Zadanie polegać będzie na rewitalizacji i zagospodarowaniu terenów zielonych na Podobszarze rewitalizacji Inowłódz, w tym: 1. Remont pasażu spacerowego, łączącego ulicę Czarnieckiego z błoniami nadpilicznymi w Inowłodzu oraz modernizacji zbiornika wodnego wraz z elementami towarzyszącymi na cele rekreacyjne i społeczne (integracja mieszkańców). W ramach zadania wykonane zostanie m.in. położenie utwardzonej nawierzchni wokół zbiornika, nasadzenia i pielęgnacja istniejącej zieleni, oczyszczenie zbiornika oraz uformowanie skarp wokół, aby miejsce to było bezpieczne dla mieszkańców i innych użytkowników tej przestrzeni. Dodatkowo przestrzeń zostanie zaaranżowana – powstaną m.in. obiekty małej architektury, w tym przede wszystkim ławki, kosze na śmieci, kładka/pomost, altana na wodzie, fontanna czy np. ruchoma figura „potwora z Inowłódza (Loch Ness)” 2. Zagospodarowanie terenu przy ośrodku zdrowia na cele rekreacyjne i społeczne dla mieszkańców Podobszaru rewitalizacji. W ramach zadania wykonane zostaną wszystkie niezbędne prace przygotowawcze, roboty ziemne, w tym nasadzenia zieleni, utwardzone dojścia i

Projekt nr 1.5.	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby lokalnej społeczności.
	dojazdy, tak aby przestrzeń była dostępna dla grup osób o specjalnych potrzebach. Ponadto teren zostanie wyposażony w obiekty małej architektury - ławki, kosze na śmieci, oświetlenie uliczne/parkowe, a teren zostanie ogrodzony. Prace będą projektowane i wdrażane zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Stworzenie przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni rekreacyjnej służącej integracji i rekreacji mieszkańców Podobszaru. — Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji. — Wzmocnienie funkcji społecznej przestrzeni publicznej w obszarze rewitalizacji. — Zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z urządzonych terenów zielonych. — Zwiększenie atrakcyjności i wydobywanie potencjału terenów zielonych, w tym wzrost wartości wizualnej oraz bioróżnorodności. — Wzmocnienie funkcji społecznej przestrzeni publicznej w obszarze rewitalizacji.

Projekt nr 1.5.	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby lokalnej społeczności.
	— Zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z urządzonych terenów zielonych. — Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pozostałych użytkowników. — Zmodernizowana przestrzeń publiczna (zieleni urządzona) o wysokim standardzie jakościowym i estetycznym.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera środowiskowa ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Powierzchnia nowo powstałych lub zmodernizowanych terenów rekreacyjnych (m²).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	6 000 000 zł*, w tym: Część 1. 4 000 000,00 Część 2. 2 000 000,00 *Zadanie przewidziane do realizacji w ramach środków PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02).
Szacunkowy termin realizacji	2029

Projekt nr 1.6.	Odbudowa i wyposażenie ruin zamku w Inowłodzu oraz założenie wioski średniowiecznej
Lokalizacja projektu	Ul. Zamkowa (działki gminne nr 1101/1, 1102/1, 1103/1, 1104/1, 1105/3)
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Etap 1. Zamek w Inowłodzu jest jedyną publiczną instytucją kultury działającą w Podobszarze rewitalizacji. Niestety ze względu na zły stan techniczny obiektu nie jest on wykorzystywany w pełni możliwości. Zadanie polegać będzie na renowacji (remoncie) zamku w Inowłodzu ze wszystkimi niezbędnymi pracami remontowo-budowlanymi oraz wyposażeniem budynku w niezbędny sprzęt i rekwizyty (m.in. w rekwizyty muzealne), z których zostaną utworzone wystawy tematyczne, pokazujące historię miejsca. Etap 2. W ramach zadania zagospodarowany zostanie także teren wokół zamku - zakłada się budowę kilku budynków imitujących chłopskie chaty, zagrody np. kowala, garncarza, garbarza, płatnerza itp. oraz zakup niezbędnego wyposażenia (np. stroje, wyposażenie itp.). Planuje się również dalszą odbudowę zamku. Planowane przedsięwzięcie zostanie wykonane w zakresie uprzednio zaakceptowanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Prace będą projektowane i wdrażane zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Projekt nr 1.6.	Odbudowa i wyposażenie ruin zamku w Inowłodzu oraz założenie wioski średniowiecznej
	Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Stworzenie miejsca integracji społecznej dla mieszkańców. — Możliwość poznania lokalnej historii i dziedzictwa przez mieszkańców. — Rozwój gospodarczy Podobszaru rewitalizacji – powstanie intersującej oferty komercyjnej na zamku przyczyni się do zwiększonej liczby turystów odwiedzających to miejsce, a to może pobudzić lokalną przedsiębiorczość – powstanie niewielkich obiektów gastronomicznych czy usługowych w Podobszarze, — Budowanie tożsamości lokalnej wokół lokalnych zabytków; — Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich, — Kultywowanie tradycji i historii lokalnej, — Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera gospodarcza ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.).

Projekt nr 1.6.	Odbudowa i wyposażenie ruin zamku w Inowłodzu oraz założenie wioski średniowiecznej
	— Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	15 000 000 zł* *Etap 2. Przewidziany do realizacji w ramach środków PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02).
Szacunkowy termin realizacji	2027

Projekt nr 1.7.	Budowa siedziby Urzędu Miejskiego w Inowłodzu, zapewniającego dostęp dla osób ze specjalnymi potrzebami
Lokalizacja projektu	Ul. Spalska, ul. Czarneckiego (działki gminne nr 1313, 1314)
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Obecnie Urząd Miejski w Inowłodzu mieści się w starym budynku, który wymaga remontu. Budynek jest w złym stanie technicznym, niefunkcjonalny, posiada liczne bariery architektoniczne – wiele poziomów, półpięter, przez co jest niedostępny dla osób ze specjalnymi potrzebami. Źródło ogrzewania w budynku jest wysoce nieekologiczne. Budynek jest też zbyt mały do potrzeb lokalnej administracji. Zadanie polegać będzie na budowie dwukondygnacyjnego budynku - siedziby Urzędu Miasta i Gminy Inowłódz, w którym

Projekt nr 1.7.	Budowa siedziby Urzędu Miejskiego w Inowłodzu, zapewniającego dostęp dla osób ze specjalnymi potrzebami
	mieścić się będą również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Usług Wspólnych oraz Urząd Stanu Cywilnego. Budynek zostanie wykonany w technologii pasywnej, wyposażony w meble biurowe, instalacje OZE i inne. W ramach zadania należy również dokonać rozbiórki dwóch innych budynków oraz zagospodarować teren wokół nowej siedziby (mała architektura, utwardzenia, zieleni urządzona). Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Poprawa dostępności do obiektów użyteczności publicznej dla osób ze specjalnymi potrzebami. — Zastosowanie rozwiązań zmniejszających zapotrzebowanie na energię.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera techniczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ✓ Sfera środowiskowa
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.). — Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu

Projekt nr 1.7.	Budowa siedziby Urzędu Miejskiego w Inowłodzu, zapewniającego dostęp dla osób ze specjalnymi potrzebami
Szacunkowa wartość projektu	14 000 000 zł
Szacunkowy termin realizacji	2028

Projekt nr 1.8.	Modernizacja infrastruktury edukacyjnej w Inowłodzu
Lokalizacja projektu	Ul. Spalska 5 (działka gminna nr 672)
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: 1. Remont pomieszczeń szkolnych - sal lekcyjnych, korytarzy, sanitariatów, sali gimnastycznej wraz z doposażeniem szkoły w niezbędne pomoce dydaktyczne. Wykonana zostanie m.in. wymiana drzwi wewnętrznych, położenie nowych okładzin ściennych i podłogowych, malowanie powierzchni ścian i sufitów, wymiana wykładzin podłogowych, wymiana instalacji elektrycznych i sanitarnych oraz wykonanie innych robót towarzyszących. Zakup i montaż windy osobowej wraz z dostosowaniem klatki schodowej do warunków ppoż. Zadanie pozwoli na dostosowanie budynku do osób ze specjalnymi potrzebami. 2. Modernizacja ogólnodostępnego placu zabaw na terenie zielonym znajdującym się przy Publicznej Szkole Podstawowej w Inowłodzu. Teren wokół szkoły sprzyja aktywnemu wypoczynkowi na świeżym powietrzu. Uczniowie, jak również mieszkańcy korzystają z boiska i

Projekt nr 1.8.	Modernizacja infrastruktury edukacyjnej w Inowłodzu
	placu zabaw, znajdujących się przy szkole. Jednak istniejący tu plac zabaw wymaga renowacji. Podłoże jest bardzo zniszczone i powinno być wymienione jak najszybciej, podobnie większość zabawek, demontaż części urządzeń, które są zużyte lub нефункционалне, ich wymianę na nowe, zakup i montaż urządzeń siłowni zewnętrznej, a także inne dodatkowe działania poprawiające bezpieczeństwo dzieci oraz estetykę miejsca. Będzie to miejsce służące zabawie, rekreacji i wypoczynkowi mieszkańcom gminy. Z placu zabaw będą mogły korzystać wszystkie osoby bez względu na wiek, płeć, uczniowie i rodzice placówki PSP w Inowłodzu, okoliczni mieszkańcy, bezpośrednio sąsiadujący z placówką oraz ludność przemieszczająca się wokół terenu w różnym wieku. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Rozbudowa/przebudowa/remont infrastruktury edukacyjnej. — Dostosowanie budynku do osób ze specjalnymi potrzebami. — Rozwój oraz zwiększenie dostępu do dobrze rozwiniętej infrastruktury edukacyjnej. — Poprawa warunków lokalowych oraz wyposażeniowych dla uczniów.

Projekt nr 1.8.	Modernizacja infrastruktury edukacyjnej w Inowłodzu
	— Zwiększenie dostępności i atrakcyjności placówki oświatowej. — Stworzenie miejsca przyjaznego, służącego integracji lokalnej społeczności. — Ożywienie i podniesie atrakcyjności obszaru poprzez wprowadzenie nowoczesnych, estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni wspierających integrację mieszkańców.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.). — Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.). — Powierzchnia nowo powstałych lub zmodernizowanych terenów rekreacyjnych (m²).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu / Centrum Usług Wspólnych
Szacunkowa wartość projektu	1 900 000 zł, w tym: zadanie 1. 1 500 000,00 zł zadanie 2. 400 000,00 zł* *Zadanie przewidziane do realizacji w ramach środków PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02).

Projekt nr 1.8.	Modernizacja infrastruktury edukacyjnej w Inowłodzu
Szacunkowy termin realizacji	2028

Projekt nr 1.9.	Rozwój ścieżek pieszo-rowerowych w Inowłodzu
Lokalizacja projektu	Ul. Tamka, ul. Krótka, działki gminne nr 1412/6, 1445, 1011, działka skarbu państwa nr 1450, działka parafii rzymsko-katolickiej nr 1359, działka gminna nr 1715, działka skarbu państwa nr 1450
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: W ramach zadania zakłada się budowę ścieżek pieszych i pieszo-rowerowych nad rzeką Pilicą. 1. Ścieżka pieszo-rowerowa o długości ok. 480 m, łącząca gminne tereny nad Pilicą. 2. Ścieżka piesza o długości ok. 280 m stanowiąca dojście z ulicy Zakątnej do źródła wody im. Juliana Tuwima Ścieżki zostaną wykonane z utwardzonej nawierzchni, dodatkowo przy ścieżkach powstaną obiekty małej architektury jak ławki, kosze na śmieci i oświetlenie parkowe. Prace będą projektowane i wdrażane zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Projekt nr 1.9.	Rozwój ścieżek pieszo-rowerowych w Inowłodzu
	Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Ożywienie i podniesie atrakcyjności obszaru poprzez wprowadzenie nowoczesnych, estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni wspierających integrację mieszkańców. — Poprawa dostępności do obszarów rekreacyjnych.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Długość nowo powstałych lub zmodernizowanych ciągów pieszo-rowerowych (km).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	1 500 000 zł, w tym zadanie 1. 1 000 000,00 zł zadanie 2. 500 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2028

Projekt nr 1.10.	Przebudowa dróg gminnych w Inowłodzu
Lokalizacja projektu	— ul. Tulipanowa: działki gminne nr 4232, 3327/2, 3328/2, 3329/2, 4233, działki prywatne nr 3331/2, 3332/2; — ul. Łąkowa: działka gminna nr 3736/1; — ul. Akacyjowa: działka gminna nr 656/4; — ulica bez nazwy do drogi wojewódzkiej ul. Juliana Tuwima: działka gminna nr 832/1 — inne wyżej niewymienione
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Jednym z problemów na Podobszarze rewitalizacji jest zła infrastruktura drogowa, brakujące chodniki czy oświetlenie powodują także niskie poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców. W ramach zadania planowana jest przebudowa dróg gminnych polegająca na wykonaniu nawierzchni z betonu asfaltowego lub kostki betonowej, budowa chodników oraz infrastruktury towarzyszącej kanalizacja deszczowa, oświetlenie uliczne, kanał technologiczny, zjazdy, oznakowanie drogowe i inne. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Poprawa bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego, w tym przede wszystkim pieszych. — Zwiększenie komfortu życia mieszkańców. — Poprawa dostępności komunikacyjnej Podobszaru.

Projekt nr 1.10.	Przebudowa dróg gminnych w Inowłodzu
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera techniczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Długość wyremontowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (km).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	10 000 000 zł
Szacunkowy termin realizacji	2032

Projekt nr 1.11.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Inowłodza
Lokalizacja projektu	Drogi gminne - ul. Tuwima (od skrzyżowania z ul. Spalską w kierunku PN), ul. Kopalniania, ul. Łąkowa, ul. Klasztorna, ul. Liliowa (od skrzyżowania z ul. Polną w kierunku ZACH) , ul. Tulipanowa, ul. Opoczyńska (od skrzyżowania z ul. Liliową w kierunku PD), ul. Zakątna, ul. Brzustowska, ul. Legnicka, inne obszary zabudowane
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: W części Podobszaru rewitalizacji występują braki w zakresie dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej, w tym właśnie do sieci kanalizacyjnej.

Projekt nr 1.11.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Inowłódza
	Głównym celem zadania jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej o długości około 5 km wraz z podłączeniami i niezbędną infrastrukturą techniczną m.in. przepompownie i inne. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: - Zakładane efekty projektu: — Podniesienie jakości życia mieszkańców. — Poprawa jakości środowiska naturalnego.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera techniczna ✓ Sfera środowiskowa ✓ Sfera społeczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km). — Liczba mieszkańców, którzy zostali podłączeni do sieci kanalizacyjnej (szt.)
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	8 000 000 zł
Szacunkowy termin realizacji	2027

Projekt nr 1.12.	Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Inowłodzu.
Lokalizacja projektu	Remiza OSP w Inowłodzu / wyremontowany budynek UM / inne miejsce

Projekt nr 1.12.	Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Inowłodzu.
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Zadanie polegać będzie na stworzeniu miejsca przyjaznego dla rodzin z dziećmi wraz z dedykowaną ofertą zajęć edukacyjno-rozwojowych (zajęcia edukacyjne, integracyjne, aktywizujące). Zajęcia będą prowadzone przez specjalistów z danych dziedzin, a program oferowany w Family Spot będzie uwzględniał aktualną specyfikę lokalnej społeczności oraz jej potrzeby. W Family Spot będzie dostępny szereg wydarzeń edukacyjnych, które podnoszą kompetencje rodzicielskie i integrują rodziny z obszaru rewitalizacji. Zadanie będzie odpowiadać na zwiększające problemy opiekuńczo-wychowawcze, jakie są tu obserwowane. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Także oferta i działania dostępne w obiekcie będą realizowane w taki sposób, aby zapewnić możliwość włączenia i skorzystania przez osoby ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Budowania pozytywnych wzorców rodzicielstwa oraz wspólnego spędzania czasu wolnego. — Poprawa sytuacji rodzin z dziećmi w Podobszarze rewitalizacji. — Zwiększenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi. — Integracja społeczności poprzez wspólne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej.

Projekt nr 1.12.	Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Inowłodzu.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba zorganizowanych zajęć w Family Spot w roku (szt.).
Podmioty realizujące projekt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	60 000,00 zł / rocznie
Szacunkowy termin realizacji	2024 - 2032

Projekt nr 1.13.	Program budowania tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców Inowłódza
Lokalizacja projektu	Zamek w Inowłodzu, Podobszar rewitalizacji Inowłódz
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Zadanie polegać będzie na opracowaniu i realizacji cyklicznej oferty kulturalno-społecznej dla mieszkańców Inowłódza bazującej na lokalnych potencjałach, historii i zasobach przyrodniczych. W ramach zadania zakłada się organizację np. — Cyklu przedsięwzięć o charakterze artystycznym, kulturalnym, sportowym i społecznym nakierowanych na twórczość Juliana Tuwima i взгляд na miłość oraz

Projekt nr 1.13.	Program budowania tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców Inowłódza
	kontakt poety z Inowłodzem. Przedsięwzięcie integrujące i aktywizujące społeczność lokalną. — Cykl spotkań z lokalnymi artystami (2 galerie sztuki Czarna Kura i Galeria Simcinów w Inowłodzu) oraz z licznie przybywającymi do Inowłódza artystami z zewnątrz. Efektem będzie realizacja wspólnych projektów artystycznych z różnych dziedzin sztuki m. in. wystawy, plenery, koncerty, warsztaty, happeningi, spektakle. — Cykl spotkań z miłośnikami historii dawnej i współczesnej. Wydarzenia otwarte najczęściej plenerowe z prezentacjami militariów, wykładami merytorycznymi, konkursami wiedzy historycznej o Inowłodzu . Wydarzenia wzbogacać będą tematyczne prezentacje artystyczne wokalne, plastyczne i malarskie. — Inowłodzka Sobótka - niezwykle widowiskowe plenerowe polegające na odtworzeniu dawnej tradycji Nocy świętojańskiej. Rozpocznie się na Zamku warsztatami tworzenia tradycyjnych wianków, następnie część obrzędowa prowadzona będzie w drodze z zamku nad Pilicę, wzbogacona pieśniami i puszczaniem wianków na wodę, a zakończona rytuałem czczeniem ognia i wspólnym biesiadowaniem. — Teatr Na zamku - projekt teatralny skupiający dorosłych mieszkańców - aktorów amatorów, którzy pod okiem profesjonalnego reżysera przygotowują spektakle teatralne. W pełnej scenerii, choreografii i strojach wystawiają farsy i komedie z życia wzięte inspirowane

Projekt nr 1.13.	Program budowania tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców Inowłódza
	twórczością Fredry czy Moliera. Teatr jest „produktem” kulturalnym gminy. Sztuki wystawiane są cyklicznie, na scenie zamkowej. Założeniem jest kontynuacja realizacji projektu osobiście kształtującego miejsce, w którym powstał. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja przedsięwzięcia będzie przebiegała z uwzględnieniem wymogów osób ze szczególnymi potrzebami. Na etapie rekrutacji zostaną zidentyfikowane specjalne (szczególne) potrzeby uczestników. Obiekty oraz lokalizacja, w których będą prowadzone zadania będą spełniać standardy dostępności architektonicznej. Zakładane efekty projektu: — Poszerzenie oferty kulturalnej dostępnej na obszarze rewitalizacji, — Integracja mieszkańców gminy i podobszarów rewitalizacji, — Budowanie tożsamości lokalnej – zwiększenie wiedzy o tradycjach i historii gminy, — Włączenie mieszkańców w życie kulturalne gminy.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych w roku, takich jak koncerty, konkursy, spektakle, wystawy, kursy, warsztaty, sesje, wykłady (szt.) — Liczba osób biorących udział w zorganizowanych wydarzeniach kulturalnych w roku (os.)

Projekt nr 1.13.	Program budowania tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców Inowłódza
Podmioty realizujące projekt	Gminne Centrum Kultury w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	350 000,00 / rocznie
Szacunkowy termin realizacji	2024 - 2032

Projekt nr 1.14.	Średniowieczne zwyczaje - program wydarzeń historycznych w Zamku i w jego otoczeniu we współpracy z ruchem Kasztelnia Inowłodzka
Lokalizacja projektu	Zamek w Inowłodzu
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: W Inowłodzu na zamku funkcjonuje tzw. ruch historycznych postaci. Kasztelan i drużyna Kasztelani Inowłodzkiej w strojach z epoki średniowiecza będą realizować w ciągu roku kilkanaście przedsięwzięć plenerowych, najczęściej wokół zamku, odtwarzając postaci, sytuacje, życie i zwyczaje średniowieczne, m.in. łąkwiat kasztelański, Inowłodzkie Kramy czy spotkania z żywą historią i kulturą średniowieczną. Oddawać będą tym samym charakter grodu i będą niezwykle walorem promującym historyczny potencjał miejsca. Wydarzenia będą miały charakter integrujący lokalną społeczność wokół historii i tradycji miejsca. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Projekt nr 1.14.	Średniowieczne zwyczaje - program wydarzeń historycznych w Zamku i w jego otoczeniu we współpracy z ruchem Kasztelnia Inowłodzka
	Realizacja przedsięwzięcia będzie przebiegała z uwzględnieniem wymogów osób ze szczególnymi potrzebami. Na etapie rekrutacji zostaną zidentyfikowane specjalne (szczególne) potrzeby uczestników. Obiekty oraz lokalizacja, w których będą prowadzone zadania będą spełniać standardy dostępności architektonicznej. Zakładane efekty projektu: — Poszerzenie oferty kulturalnej dostępnej na obszarze rewitalizacji, — Integracja mieszkańców gminy i podobszarów rewitalizacji, — Budowanie tożsamości lokalnej – zwiększenie wiedzy o tradycjach i historii gminy, — Włączenie mieszkańców w życie kulturalne gminy.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych w roku (szt.) — Liczba osób biorących udział w zorganizowanych wydarzeniach kulturalnych w roku (os.)
Podmioty realizujące projekt	Gminne Centrum Kultury w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	70 000,00 / rocznie

Projekt nr 1.14.	Średniowieczne zwyczaje - program wydarzeń historycznych w Zamku i w jego otoczeniu we współpracy z ruchem Kasztelnia Inowłodzka
Szacunkowy termin realizacji	2024 - 2032

Projekt nr 1.15.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla młodych – nauka skimboardingu
Lokalizacja projektu	Księżna Tama nad Pilicą – plaża
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Od kilku lat w Inowłodzu odbywają się zawody w skimboardingu - to sport wodny, który polega na ślizganiu się na desce po płytkiej warstwie wody. W skimboardingu, podobnie jak w innych sportach deskowych możliwe jest wykonywanie różnych ewolucji, do których używa się skoczni, rurek czy prostokątnych przeszkód przypominających murki. Może to być ciekawy alternatywa w spędzaniu czasu wolnego wśród młodych ludzi. Zadanie polegać będzie na organizacji zajęć sportowych z instruktorem – nauki jazdy na skimboardzie dla dzieci i młodzieży. Zajęcia będą odbywały się w sezonie letnim. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja przedsięwzięcia będzie przebiegała z uwzględnieniem wymogów osób ze szczególnymi potrzebami. Na etapie rekrutacji zostaną zidentyfikowane specjalne (szczególne) potrzeby uczestników.

Projekt nr 1.15.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla młodych – nauka skimboardingu
	Zakładane efekty projektu: — Stworzenie ciekawej, atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla młodych mieszkańców Inowłódza. — Tworzenie warunków do rozwijania aktywności fizycznej wśród młodych. — Budowania relacji i więzi międzyludzkich. — Integracja lokalnych środowiska młodych ludzi.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba uczestników zajęć, warsztatów w roku (os.) — Liczba zrealizowanych zajęć w roku (szt.)
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	20 000,00 zł / rocznie
Szacunkowy termin realizacji	2024 - 2032

Projekt nr 1.16.	Postaw na rodzinę i naukę – działania wspierające uczniów i ich rodziny
Lokalizacja projektu	Szkoła Podstawowa w Inowłodzu, ul. Spalska 5

Projekt nr 1.16.	Postaw na rodzinę i naukę – działania wspierające uczniów i ich rodziny
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Od czasu pandemii obserwujemy w środowisku szkolnym wzrost problemów społecznych wśród uczniów, np. spadek zainteresowania nauką, spadek zaangażowania w życie szkoły, w życie środowiska lokalnego. Uczniowie często odmawiają udziału w akcjach, niechętnie podejmują się dodatkowych zadań, rzadko biorą udział w konkursach, nie zależy im na wynikach w nauce i zachowaniu. Dostępność do mediów społecznościowych zaspakaja dzieciom większość potrzeb, tutaj znajdują „rozrywkę”, tu szukają rozwiązań swoich problemów, tutaj znajdują „wzory i autorytety”. Dlatego szkoła podstawowa w Inowłodzu chce pomóc swoim uczniom i ich rodzinom, m.in. oderwać dzieci od Internetu, pokazywać, że prawdziwi przyjaciele to przyjaciele ze szkoły, ulicy. Łącząc naukę i zabawę chcemy naszym uczniom wdrażać zdrowe i bezpieczne nawyki, zachęcić do poszerzania wiedzy, do angażowania się w inicjatywy. Udział rodziców jest niezbędny ponieważ to dom rodzinny ma największy wpływ na wychowanie i przyszłość swoich dzieci. Chcemy aby rodzice uświadomili sobie, że od ich postawy wiele zależy. W związku z tym w ramach zadania planuje się realizację działań integracyjnych, edukacyjnych i kulturalnych dla uczniów oraz ich rodzin. Oferta działań zostanie oparta na zasobach kulturowych i historycznych gminy Inowłódz, dzięki czemu możliwe będzie wsparcie uczniów i ich rodziców.

Projekt nr 1.16.	Postaw na rodzinę i naukę – działania wspierające uczniów i ich rodziny
	Przykładowe działania, które będą realizowane: — Piknik integracyjny, na którym oprócz gier i zabaw logicznych, konkursów sportowych i plastycznych zorganizowane zostaną warsztaty profilaktyczne na temat uzależnień od Internetu. — konkursy pozwalają na rozpoznawanie i rozwijanie talentów uczniów. Będzie to okazją do dzielenia się doświadczeniem plastycznym oraz promują uczniów w środowisku lokalnym. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja przedsięwzięcia będzie przebiegała z uwzględnieniem wymogów osób ze szczególnymi potrzebami. Na etapie rekrutacji zostaną zidentyfikowane specjalne (szczególne) potrzeby uczestników. Zakładane efekty projektu: — Przeciwdziałanie problemom opiekuńczo-wychowawczym. — Stworzenie ciekawe, atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla młodych mieszkańców Inowłódza. — Budowania relacji i więzi międzyludzkich. — Integracja lokalnych środowiska młodych ludzi ich rodzin.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna

Projekt nr 1.16.	Postaw na rodzinę i naukę – działania wspierające uczniów i ich rodziny
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba uczestników zajęć, konkursów, warsztatów w roku (os.) — Liczba zrealizowanych zajęć, konkursów w roku (szt.)
Podmioty realizujące projekt	Szkoła Podstawowa w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	20 000,00 / rocznie
Szacunkowy termin realizacji	2024 - 2032

Projekt nr 1.17.	O czym szumi las – edukacja ekologiczna młodych mieszkańców Inowłódza i ich rodzin.
Lokalizacja projektu	Szkoła Podstawowa w Inowłodzu, ul. Spalska 5
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Szkoła położona jest w bliskim sąsiedztwie Lasów Spalskich, które są częścią LKP Lasy Spalsko-Rogowskie, Natury 2000 oraz Spalskiego Parku Krajobrazowego. Las i rzeka Pilica to najważniejsze elementy naszego środowiska przyrodniczego. Z obserwacji i doświadczenia wiemy jednak, że zarówno nasze lasy jak i Pilica narażone są na niewłaściwe zachowania takie jak nagminne wyrzucanie śmieci, kłusownictwo, wylewanie nieczystości do Pilicy. Rowy znajdujące się przy drogach pełne są butelek i puszek po alkoholu. Dlatego zależy nam na edukacji

Projekt nr 1.17.	O czym szumi las – edukacja ekologiczna młodych mieszkańców Inowłódza i ich rodzin.
	młodego pokolenia w zakresie dbania o naturalne środowisko. Poprzez częsty kontakt naszych uczniów i ich rodziców z lasem chcemy wzbudzić w uczniach poczucie odpowiedzialności za nasze lasy i uwrażliwić na jego potrzeby. W tym celu będziemy organizować spotkania z leśnikami, wyjścia i wycieczki do lasów, lekcje edukacji leśnej, konkursy o tematyce ekologicznej, konkursy plastyczne i fotograficzne podkreślające wyjątkowość naszej miejscowości i gminy. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja przedsięwzięcia będzie przebiegała z uwzględnieniem wymogów osób ze szczególnymi potrzebami. Na etapie rekrutacji zostaną zidentyfikowane specjalne (szczególne) potrzeby uczestników. Zakładane efekty projektu: — Podnoszenie wiedzy w zakresie ochrony środowiska naturalnego. — Budowanie świadomości ekologicznej oraz nawyków prośrodowiskowych. — Integracja środowiska młodych ludzi i ich rodzin.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera środowiskowa
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba uczestników zajęć, konkursów, warsztatów w roku (os.) — Liczba zrealizowanych zajęć, konkursów w roku (szt.)
Podmioty realizujące projekt	Szkoła Podstawowa w Inowłodzu

Projekt nr 1.17.	O czym szumi las – edukacja ekologiczna młodych mieszkańców Inowłódza i ich rodzin.
Szacunkowa wartość projektu	15 000,00 / rocznie
Szacunkowy termin realizacji	2024-2032

Projekt nr 1.18.	Utworzenie ośrodka rehabilitacyjnego w Ośrodku Zdrowia w Inowłodzu
Lokalizacja projektu	Ul. Tuwima, działki gminne nr 1408/1
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Uruchomienie placówki Rehabilitacyjnej w Inowłodzu w obecnym ośrodku zdrowia. W ramach zadania przewidują się remont i adaptację budynku pod kątem dostępności do osób ze specjalnymi potrzebami oraz dostosowania go do nowych funkcji, a także zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami oraz osobom starszym potrzebującym dostępu do tego typu usług. W ramach zadania należy także zakupić kompleksowe wyposażenie, sprzęt biurowy i rehabilitacyjny. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu:

Projekt nr 1.18.	Utworzenie ośrodka rehabilitacyjnego w Ośrodku Zdrowia w Inowłodzu
	— Rozbudowa/przebudowa/remont infrastruktury zdrowia. — Dostosowanie budynku do osób ze specjalnymi potrzebami. — Zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych dla mieszkańców Obszaru Rewitalizacji, w tym zwłaszcza seniorów oraz osób z niepełnosprawności.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu – wskaźniki	— Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.). — Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „INMED”
Szacunkowa wartość projektu	2 000 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2027

5.1.2. Podobszar rewitalizacji Spała

Projekt nr 2.1.	Zagospodarowanie otoczenia zbiornika na rzece Gaci w Spale
Lokalizacja projektu	Tereny wokół zbiornika na rzece Gaci, działki gminne nr 6/3, 6/5, 6/7, 6/10, 7/1, 7/2, 7/3, 15, 16, 76, 138, 379/1, 379/2, 379/3
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Zadanie polegać będzie na zagospodarowaniu otoczenia zbiornika na rzece Gaci w Spale, zgodnie z „Miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przy ul. Mościckiego / ul. Piłsudskiego w miejscowości Spała w gminie Inowłódz”. Zadanie realizowane będzie na terenach już przekształconych i zagospodarowanych, stanowi ono kontynuację rozpoczętych działań (głównie w centralnej i południowej części zbiornika). W trakcie planowanych prac nie ucierpią żadne formy ochrony przyrody, w tym obszar Natura 2000 oraz pomniki przyrody. Zadanie nie będzie miało wpływu na znajdujący się poza obszarem rewitalizacji Rezerwat przyrody Gać Spalska. Planuje się m.in. — Przebudowa i budowa ciągów i nawierzchni, w tym budowa ciągu rowerowego wokół zbiornika z nawierzchni z kostki betonowej , budowa ciągów spacerowych przy placu zabaw, budowa placu głównego z płyt betonowych z paskami z płyt brukowych, budowa ciągów z nawierzchni ulepszonej gruntowej w obrębie stawu parkowego (południowo wschodnia część parku), budowa nawierzchni elastycznej pod place zabaw, budowa placyków pod

Projekt nr 2.1.	Zagospodarowanie otoczenia zbiornika na rzece Gaci w Spale
	ławki z kostki, budowa placu obsługującego ścieżkę rowerową; — Budowa i montaż elementów małej architektury: budowa trejaży (za rezerwą terenu na podest mobilny), montaż ław z donicami (plac centralny), montaż ław na murkach (przed rezerwą terenu na podest mobilny), montaż ławek i koszy na śmieci, montaż stojaków na rowery, montaż ław ze stołami na placu obsługującym ścieżkę rowerową, montaż tablic informacyjnych, montaż elementów wyposażania placów zabaw i placów aktywności dla seniorów, montaż hamaków (przy ścieżce nad zbiornikiem), montaż dużych pergoli z ławkami (przy ciągu głównym), montaż pergoli w kształcie liścia (na plaży oraz przy ul. Nadrzecznej), montaż domków dla ptaków i owadów; — Zabiegi pielęgnacyjne drzewostanu; — Budowę instalacji wodno-kanalizacyjnych, w tym: budowę instalacji odwadniającej projektowany plac, z odprowadzeniem wód opadowych przyłączem kanalizacji deszczowej do gminnej sieci kanalizacji deszczowej, budowa kanalizacji deszczowej dla budynku dawnej turbiny; — Montaż instalacji elektrycznych i monitoringu, w tym: demontaż istniejących latarni oświetlenia terenu (z lat 80-tych XX w.), budowa oświetlenia terenu za pomocą stylizowanych lamp słupowych, latarni w kształcie drzewa, naświetlaczy punktowych i liniowych, opraw doziemnych, budowa zestawów skrzynek rozdzielczych, zakup i montaż kamer zewnętrznych

Projekt nr 2.1.	Zagospodarowanie otoczenia zbiornika na rzece Gaci w Spale
	wraz z modułami komunikacyjnymi i rejestracji obrazu, do monitoringu terenu na słupach; — Pielęgnacja i urządzenie zieleni, w tym: wykonanie łąk kwietnych, wykonanie ziołorośli, sadzenie drzew liściastych, sadzenie drzew iglastych, sadzenie krzewów liściastych, sadzenie krzewów iglastych, sadzenie roślin bylinowych, sadzenie roślin wrzosowych, sadzenie roślin pnących, sadzenie bylin, zakładanie trawnika; — Remont budynku turbiny, w tym: wymiana wieżby i pokrycia dachowego wraz z odwodnieniem dachowym oraz robotami towarzyszącymi, remont powierzchni murów, renowacja stolarki oraz wykonanie balustrady. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Poprawa jakości przestrzeni publicznej. — Zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu użytkowników terenów rekreacyjnych. — Stworzenie odpowiednich warunków do atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców Podobszaru. — Zwiększenie atrakcyjności i wydobyć potencjału terenów zielonych, w tym wzrost wartości wizualnej oraz bioróżnorodności.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Projekt nr 2.1.	Zagospodarowanie otoczenia zbiornika na rzece Gaci w Spale
	✓ Sfera środowiskowa
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Powierzchnia nowo powstałych lub zmodernizowanych terenów rekreacyjnych (m ²).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	7 000 000 zł* *Zadanie przewidziane do realizacji w ramach środków PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.03).
Szacunkowy termin realizacji	2026

Projekt nr 2.2.	Stworzenie świetlicy dla młodzieży w Spale
Lokalizacja projektu	Ul. Mościckiego, działka gminna nr 24/13
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Projekt polegać będzie na adaptacji lokalu należącego do Gminy Inowłódz na potrzeby miejsca spotkań młodzieży. W ramach zadania planuje się wykonanie prac związanych z przekształceniem lokalu na potrzeby miejsca przyjaznego młodemu pokoleniu. W ramach zadania planuje się prace związane z kompleksowym remontem pomieszczeń, wydzieleniem łazienki oraz zaplecza socjalnego. Dodatkowo wykonane zostaną prace związane z przystosowaniem lokalu na potrzeby społeczno-kulturowe

Projekt nr 2.2.	Stworzenie świetlicy dla młodzieży w Spale
	m.in. wyposażenie w sprzęty, meble niezbędne do funkcjonowania świetlicy oraz dostosowania obiektu dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Projekt zakłada zaangażowanie młodzieży w prace remontowe świetlicy. W tym celu zostaną wykorzystane pomysły, aranżacje przedstawione przez młode pokolenie. Poprzez podejmowanie wspólnych wysiłków i wykonanie solidarnego celu, jakim jest utworzenie miejsca dla młodzieży zostanie pobudzona aktywność społeczna mieszkańców wsi. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Powstanie miejsca wspierającego integrację społeczno-kulturową. — Utworzenie miejsca sprzyjającego nawiązywaniu i utrzymywaniu kontaktów międzyludzkich. — Poprawa jakości życia mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, które zyskają „swoje miejsce na ziemi”, w którym będą mieli możliwość rozwijania pasji, umacnianiu więzi społecznych, jak również spędzania czasu w sposób aktywny i kreatywny.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Projekt nr 2.2.	Stworzenie świetlicy dla młodzieży w Spale
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.). — Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.). — Liczba osób korzystających z nowej infrastruktury w roku (szt.)
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	500 000 zł* *Zadanie przewidziane do realizacji w ramach środków PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.03).
Szacunkowy termin realizacji	2028

Projekt nr 2.3.	Zagospodarowanie terenu na błoniach nadpilicznych w Spale
Lokalizacja projektu	Tereny rekreacyjne nad rzeką Pilicą, działki gminne nr 28/5
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Podobszar rewitalizacji Spała w części jest zawłaszczany przez turystykę rekreacyjną i sezonową. Brakuje tu infrastruktury, która mogłaby służyć zaspokojeniu przede wszystkim potrzeb lokalnej społeczności, w tym ludzi młodych. Zadanie polegać będzie na uzupełnieniu istniejącej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej o nowe elementy

Projekt nr 2.3.	Zagospodarowanie terenu na błoniach nadpilicznych w Spale
	jak np. boisko wielofunkcyjne o nawierzchni sztucznej, boisko typu Orlik. Prace będą projektowane i wdrażane zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa dot. ochrony środowiska. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Rozwój i zwiększenie bazy miejsc aktywnego wypoczynku i rekreacji. — Poprawa dostępności terenów zielonych. — Poprawa jakości życia i integracja mieszkańców Podobszaru.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba utworzonych terenów sportowo-rekreacyjnych (szt.) — Powierzchnia nowo powstałych lub zmodernizowanych terenów rekreacyjnych (m²).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu

Projekt nr 2.3.	Zagospodarowanie terenu na błoniach nadpilicznych w Spale
Szacunkowa wartość projektu	3 000 000 zł* *Zadanie przewidziane do realizacji w ramach środków PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.03).
Szacunkowy termin realizacji	2028

Projekt nr 2.4.	Budowa infrastruktury komunalnej na terenie prawobrzeżnej Spały
Lokalizacja projektu	Gminne działki drogowe
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: W części tzw. Prawobrzeżnej Podobszaru rewitalizacji Spały występują braki w zakresie dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej, w tym właśnie do sieci kanalizacyjnej, wodociągowej oraz sieci dróg i chodników. Zadanie polegać będzie na przebudowie dróg gminnych na odcinku około 3,5 km polegająca na wykonaniu nawierzchni z betonu asfaltowego lub kostki betonowej, budowie chodników oraz infrastruktury towarzyszącej, takiej jak kanalizacja deszczowa, rowy przydrożne, oświetlenie uliczne, kanał technologiczny, zjazdy, oznakowanie drogowe. Dodatkowo zakłada się budowę i podłączenia okolicznych domów do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej. Zadanie będzie realizowane na terenach już zagospodarowanych.

Projekt nr 2.4.	Budowa infrastruktury komunalnej na terenie prawobrzeżnej Spały
	Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Poprawa bezpieczeństwa wszystkich użytkowników dróg (zmotoryzowanych, pieszych oraz rowerzystów) oraz podniesie dostępności przestrzeni. — Poprawa jakości i komfortu życia. — Poprawa jakości środowiska naturalnego. — Podniesienie walorów estetycznych i funkcjonalnych Podobszaru.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna ✓ Sfera środowiskowa
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km). — Długość nowo wybudowanej sieci wodociągowej (km). — Długość nowo wybudowanej sieci dróg (km). — Długość powstałych chodników (km). — Liczba mieszkańców, którzy zostali podłączeni do sieci kanalizacyjnej (szt.) — Liczba mieszkańców, którzy zostali podłączeni do sieci wodociągowej (szt.)
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu

Projekt nr 2.4.	Budowa infrastruktury komunalnej na terenie prawobrzeżnej Spały
Szacunkowa wartość projektu	15 000 000 zł
Szacunkowy termin realizacji	2032

Projekt nr 2.5.	Przebudowa dróg gminnych w centrum Spały
Lokalizacja projektu	Gminne działki drogowe, m.in. ul. Piłsudskiego, Wojciechowskiego, Hubala, Nadpiliczna
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Zadanie zakłada przebudowę dróg gminnych w obrębie obszaru ograniczonego ulicami Piłsudskiego, Wojciechowskiego, Hubala oraz Nadpiliczna (wraz z odejściami) polegająca na wykonaniu nawierzchni z kostki betonowej imitującej bazalt. Remont ulicy Nadpilicznej poprzez miejscowe przełożenia istniejącej nawierzchni z kostki bazaltowej. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Poprawa dostępności terenu. — Poprawa jakości infrastruktury technicznej w Podobszarze.

Projekt nr 2.5.	Przebudowa dróg gminnych w centrum Spały
	— Wzrost komfortu życia mieszkańców.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera techniczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Długość wyremontowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (km).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	5 000 000 zł
Szacunkowy termin realizacji	2032

Projekt nr 2.6.	Rewaloryzacja południowej strony zabytkowego parku w Spale
Lokalizacja projektu	Zabytkowy park w Spale przy ul. Mościckiego, działki gminne nr 24/5, 24/7, 24/8, 24/9, 24/10, 24/11, 24/12, 24/13, 24/22, 24/24
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: W Podobszarze rewitalizacji Spała brakuje miejsc dla lokalnej społeczności, w której mogliby oni atrakcyjnie spędzić czas oraz miejsc integracji społecznej. Zadanie polegać będzie na zagospodarowaniu i uporządkowaniu terenu Parku, tak by stał się on bardziej atrakcyjny i służył jako miejsce spotkań / rekreacji lokalnej społeczności. W ramach zadania zrealizowane zostaną:

Projekt nr 2.6.	Rewaloryzacja południowej strony zabytkowego parku w Spale
	— Budowa i przebudowa ciągów i nawierzchni z kostki granitowej oraz gruntowej ulepszonej. — Budowa, dostawa i montaż elementów małej architektury (ławki parkowe, kosze na śmieci, pergolii trejaży, tablic informacyjnych, domków dla owadów i ptaków, ogrodzenia wraz z furtkami). — Prace ogrodnicze: renowacja runa parkowego, wykonanie łąk kwietnych, sadzenie drzew liściastych i iglastych, sadzenie krzewów liściastych i iglastych, sadzenie roślin bylinowych, wrzosowych, cebulowych, pnących, dosadzanie krzewów żywopłotowych liściastych, zakładanie trawnika, korowanie mis korzeniowych. — Gospodarka drzewostanem: prace pielęgnacyjne, zabiegi specjalistyczne drzew i krzewów, przegląd powykonawczy drzewostanu. — Budowa elektrycznej sieci kablowej oświetlenia terenu (słupy i oprawy stylowe oświetlenia parkowego, podświetlenie elementów małej architektury), skrzynek rozdzielczych dla zasilania oświetlenia i monitoringu, budowa monitoringu. Planowane przedsięwzięcie zostanie wykonane w zakresie uprzednio zaakceptowanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Projekt nr 2.6.	Rewaloryzacja południowej strony zabytkowego parku w Spale
	Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji. — Wzmocnienie funkcji społecznej przestrzeni publicznej w obszarze rewitalizacji. — Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pozostałych użytkowników. — Zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z urządzonych terenów zielonych. — Poprawa dostępności mieszkańców do infrastruktury rekreacyjnej, — Budowanie tożsamości lokalnej wokół lokalnych zabytków, — Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich, — Kultywowanie tradycji i historii lokalnej, — Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym. — Zwiększenie atrakcyjności i wydobywanie potencjału terenów zielonych, w tym wzrost wartości wizualnej oraz bioróżnorodności.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Projekt nr 2.6.	Rewaloryzacja południowej strony zabytkowego parku w Spale
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Powierzchnia nowo powstałych lub zmodernizowanych terenów rekreacyjnych (m ²).
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	2 000 000 zł* *Zadanie przewidziane do realizacji w ramach środków PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.03).
Szacunkowy termin realizacji	2026

Projekt nr 2.7.	Modernizacja parkingu na błoniach nadpilicznych w Spale
Lokalizacja projektu	Ul. mjr Hubala, teren istniejącego parkingu na działce nr 28/5
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Zadanie polegać będzie uporządkowaniu istniejącego częściowo utwardzonego kruszywem parkingu - wyznaczeniu miejsc postojowych, utwardzeniu nawierzchni, oznakowaniu, budowie oświetlenia i monitoringu. Montaż parkomatów. Zadanie realizowane będzie na terenie już zagospodarowanym, na którym obecnie znajduje się parking o powierzchni około 3000 m². Całkowita powierzchnia parkingu nie ulegnie zmianie. W trakcie realizacji zadania nie ucierpią żadne formy ochrony przyrody, w tym obszar Natura 2000 oraz pomniki przyrody.

Projekt nr 2.7.	Modernizacja parkingu na błoniach nadpilicznych w Spale
	Planowane przedsięwzięcie zostanie wykonane w zakresie uprzednio zaakceptowanym przez RDOŚ. Na Podobszarze rewitalizacji Spała zauważalny jest ogromny napływ samochodów, w szczególności w okresie letnim oraz w weekendy. Samochody zawłaszczają przestrzeń publiczną, zmniejszając komfort i bezpieczeństwo mieszkańców. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Powstaną dodatkowe miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami. Zakładane efekty projektu: — Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie miejsc parkingowych. — Ograniczenie parkowania pojazdów w miejscach do tego nieprzeznaczonych, przez co ograniczy niszczenie terenów publicznych. — Poprawa komfortu i bezpieczeństwo mieszkańców.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba wybudowanych parkingów (szt.) — Liczba nowych lub przebudowanych miejsc parkingowych (szt.)
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski w Inowłodzu

Projekt nr 2.7.	Modernizacja parkingu na błoniach nadpilicznych w Spale
Szacunkowa wartość projektu	2 500 000,00
Szacunkowy termin realizacji	2027

Projekt nr 2.8.	Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Spale.
Lokalizacja projektu	Sołtysówka w Spale, ul. Piłsudskiego 9
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Zadanie polegać będzie na stworzeniu miejsca przyjaznego dla rodzin z dziećmi wraz z dedykowaną ofertą zajęć edukacyjno-rozwojowych (zajęcia edukacyjne, integracyjne, aktywizujące). Zajęcia będą prowadzone przez specjalistów z danych dziedzin, a program oferowany w Family Spot będzie uwzględniał aktualną specyfikę lokalnej społeczności oraz jej potrzeby. W Family Spot będzie dostępny szereg wydarzeń edukacyjnych, które podnoszą kompetencje rodzicielskie i integrują rodziny z obszaru rewitalizacji. Zadanie będzie odpowiadać na zwiększające problemy opiekuńczo-wychowawcze, jakie są tu obserwowane. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Także oferta i działania dostępne w obiekcie będą realizowane w taki sposób, aby

Projekt nr 2.8.	Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Spale.
	zapewnić możliwość włączenia i skorzystania przez osoby ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Budowania pozytywnych wzorców rodzicielstwa oraz wspólnego spędzania czasu wolnego. — Poprawa sytuacji rodzin z dziećmi w Podobszarze rewitalizacji. — Zwiększenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi. — Integracja społeczności poprzez wspólne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej,
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba zorganizowanych zajęć w Family Spot w roku (szt.).
Podmioty realizujące projekt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu
Szacunkowa wartość projektu	60 000,00 zł / rocznie
Szacunkowy termin realizacji	2024-2032

Projekt nr 2.9.	Program Aktywny Senior – aktywizacja i integracja środowiska senioralnego w Spale
Lokalizacja projektu	Sołtysówka w Spale, ul. Piłsudskiego 9
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Na Podobszarze rewitalizacji Spała znacznym problemem jest proces starzenia się społeczeństwa, a co za tym idzie wzrost zapotrzebowania na rozwój oferty skierowanej do seniorów, w tym działań aktywizujących, wspierających, integrujących. Zadanie polegać będzie na realizacji zajęć dedykowanych dla seniorów. Tematyka i forma zajęć będzie dostosowana do potrzeb lokalnych grup seniorów, np. zajęcia ruchowe, manualne, wyjazdy do kina, teatru, kluby dyskusyjne itp.. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Także oferta i działania dostępne w obiekcie będą realizowane w taki sposób, aby zapewnić możliwość włączenia i skorzystania przez osoby ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Rozwój ciekawej, atrakcyjnej i dostosowanej do potrzeb lokalnej społeczności seniorów oferty spędzania czasu wolnego. — Integracja społeczności poprzez wspólne uczestnictwo w zajęciach. — Poprawa jakości życia mieszkańców Obszaru rewitalizacji.

Projekt nr 2.9.	Program Aktywny Senior – aktywizacja i integracja środowiska senioralnego w Spale
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba zorganizowanych zajęć dla seniorów w roku (szt.).
Podmioty realizujące projekt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu / Gminne Centrum Kultury w Inowłodzu / partner: Stowarzyszenie Rencistów i Emerytów
Szacunkowa wartość projektu	20 000,00/rocznie
Szacunkowy termin realizacji	2024-2032

Projekt nr 2.10.	Program integracji i budowania tożsamości lokalnej wśród społeczności Spały w ramach Spalskich Jarmarków Rękodzielniczych
Lokalizacja projektu	Podobszar rewitalizacji Spała
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Spała jest niewielką miejscowością, w której zauważalny jest przyrost liczby nowych mieszkańców. Zauważalna jest mała integracja pomiędzy „nowymi”, a „starymi” mieszkańcami. Zadanie polegać będzie na realizacji działań integracyjnych dla lokalnej społeczności, opartych o lokalne zasoby kultury,

Projekt nr 2.10.	Program integracji i budowania tożsamości lokalnej wśród społeczności Spały w ramach Spalskich Jarmarków Rękodzielniczych
	dziedzictwa przyrodniczego oraz historii w postaci jarmarków rękodzielniczych. Jarmarki organizowane są cyklicznie raz w miesiącu, a na nich można spotkać twórców, rękodzielników, artystów, zbieraczy, kolekcjonerów, tradycjonalistów, producentów z klientami – odbiorcami, kupcami. Jarmarki wzbogacone będą działaniami kulturotwórczymi i poznawczymi skierowanymi do lokalnej społeczności, będą to np.: spotkania, warsztaty oraz koncerty z wysublimowaną adekwatną do miejsca żywą muzyką łączącą tradycje ze współczesnością. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Także oferta i działania dostępne w obiekcie będą realizowane w taki sposób, aby zapewnić możliwość włączenia i skorzystania przez osoby ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: — Rozwój ciekawej, atrakcyjnej i dostosowanej do potrzeb lokalnej społeczności oferty spędzania czasu wolnego. — Integracja społeczności poprzez wspólne uczestnictwo w zajęciach. — Poprawa jakości życia mieszkańców Obszaru rewitalizacji. — Budowa tożsamości lokalnej społeczności wokół historii miejsca, w którym mieszkają i żyją.

Projekt nr 2.10.	Program integracji i budowania tożsamości lokalnej wśród społeczności Spały w ramach Spalskich Jarmarków Rękodzielniczych
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	— Liczba zorganizowanych zajęć w roku (szt.).
Podmioty realizujące projekt	Gminne Centrum Kultury w Inowłodzu.
Szacunkowa wartość projektu	70 000,00 / rocznie
Szacunkowy termin realizacji	2024 - 2032

5.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

1. **Poprawa bezpieczeństwa na drogach krajowych i powiatowych** poprzez remonty, uzupełnienie infrastruktury drogowej o sygnalizację, przejścia dla pieszych czy ograniczniki prędkości w obszarze rewitalizacji. Zadanie przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa użytkowników ruchu drogowego, w tym przede wszystkim pieszych.
2. **Budowa/przebudowa/rozbudowa/remont dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą** (np. oświetlenie, przejścia dla pieszych, chodniki, kanalizacja deszczowa, zjazdy, kanały technologiczne) na działkach będących własnością Gminy Inowłódz lub będących w jej

zarządzaniu w obszarze rewitalizacji. Zadanie ma na celu poprawę bezpieczeństwa użytkowników ruchu drogowego.

3. **Rozwój sieci ścieżek rowerowych** umożliwiających połączenie Inowłódza i Spały z sąsiednimi miejscowościami i gminami (np. Rzeczyca i Poświętne). Zadanie ma na celu poprawę dostępności komunikacyjnej dla osób nie poruszających się samochodem, dzięki czemu mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą mogli korzystać z dostępnych usług w innych miejscowościach.
4. **Rozwój komunikacji publicznej** poprzez zwiększenie częstotliwości kursów, wprowadzenie nowych połączeń (wydłużenie istniejących tras itp.). Zadanie ma na celu poprawę dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji i umożliwienie korzystania z usług zdrowotnych, edukacyjnych, społecznych, które są niedostępne na miejscu (w Inowłodzu bądź Spale) np. lekarze specjaliści. Poprawa dostępności komunikacyjnej w postaci rozwoju komunikacji publicznej jest szczególnie ważna dla grup zagrożonych wykluczeniem, w tym osób starszych czy mniej zamożnych, nieposiadających własnych środków transportu.
5. **Adaptacja budynku starego urzędu na Centrum Aktywności Lokalnej.** W ramach zadania planuje się przeprowadzenie kompleksowego remontu obiektu wewnątrz jak i na zewnątrz (termomodernizacja), w tym dostosowanie budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W ramach zadania przewiduje się także zakup niezbędnego sprzętu i wyposażenia do realizacji CAL. Docelowo miejsce ma stanowić przestrzeń integracyjną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, w której będzie możliwa realizacja różnych inicjatyw społecznych, działań integracyjnych dla różnych grup wiekowych, w tym m.in. seniorów i młodzieży.
6. **Utworzenie punkt obsługi turystycznej w Spale** z funkcją przewodnicką. Zadanie polegać będzie na wygospodarowaniu w budynku sołtysówki miejsca na punkt obsługi turystycznej. Zakup gadżetów i materiałów promocyjnych. Zakup rowerów celem wypożyczania ich turystom. Stworzenie etatu dla przewodnika po Spale i okolicach. Zadanie przyczyni się do rozwoju gospodarczego obszaru.
7. **Rozwój terenów rekreacyjnych w Spale.** W ramach zadania przewiduje się m.in. dalszą rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na błoniach nadpilicznych, w tym np. dysk golf, frisbee, a także budowę / rozbudowę ciągów komunikacyjnych o nawierzchni

z kruszywa, ławki parkowe, kosze na śmieci, kort tenisowy, zieleni urządzona. Zadanie przyczyni się do zwiększenia oferty spędzania czasu wolnego w sposób aktywny, w szczególności dla osób młodych.

8. **Zagospodarowanie budynków i terenów po byłej oczyszczalni ścieków w Spale na cele społeczne i/lub gospodarcze.** Po wykonaniu kolektora przesyłowego ścieków ze Spawy do gminnej oczyszczalni ścieków w Zakościelu planuje się wyłączenie z użytkowania wyeksploatowanej oczyszczalni w Spale. Pozostałe nieużytkowane budynki należy zagospodarować, przede wszystkim przez wzgląd na bezpieczeństwo mieszkańców. Konieczne jest wykonanie niezbędnych analiz, które wykażą możliwość wykorzystania obecnej zabudowy. Całość wraz z terenem wokół oczyszczalni planuje się zrewitalizować, tak aby nawiązywał do bezpośredniego otoczenia i służył lokalnej społeczności według potrzeb.
9. **Kompleksowy remont mostu** na rzece Pilicy. Zadanie polegać będzie na naprawie elementów mostu w celu poprawy jego bezpieczeństwa, w tym m.in. wymianie wsporników płyty mostu oraz wykonanie nowych opasek bezpieczeństwa, naprawie i odwodnieniu powierzchni betonowej płyty mostu rozwiązaniu odwodnienia powierzchniowego obiektu z odprowadzeniem wód opadowych zamkniętym systemem odwodnienia do separatora oleju, wymianie nawierzchni mostu oraz nawierzchni dojazdów, a także w celu zachowania jego dziedzictwa, w tym remont i odnowienie elementów ozdobnych (balkony, balustrady, ozdobne słupy na filarach). Dodatkowo w ramach zadania zakłada się uporządkowanie i zagospodarowanie otoczenia mostu oraz budowę oświetlenia na słupach stylizowanych. Zadanie ma na celu poprawę bezpieczeństwa dla użytkowników ruchu drogowego.
10. **Przedsięwzięcia dedykowane osobom wykluczonym społecznie, osobom ze szczególnymi potrzebami, związane z reintegracją społeczną i zawodową.** Realizacja działań nastawionych na poprawę sytuacji ww. grup w zależności od potrzeb oraz możliwości, w tym np.
 - a. realizacja usług opiekuńczych,
 - b. asystent os. niepełnosprawnej,
 - c. wsparcie ekonomiczne, w tym np. przekazywanie paczek żywnościowych,
 - d. spotkania i warsztaty specjalistyczne, w tym np.:

- i. o tematyce zdrowia – spotkania z psychodietetykiem, psychologiem, fizjoterapeutą,
 - ii. spotkania ze specjalistą od terapii uzależnień,
- e. warsztaty np.
 - i. wychowanie bez kar i nagród;
 - ii. zarządzanie czasem;
 - iii. rozwijanie kreatywności u dzieci i dorosłych.

11. **Działania wspierające integrację społeczną**, rozwijające zaangażowanie społeczne i lokalne inicjatywy oddolne, w tym np. organizacja spotkań / pikników rodzinnych / wydarzeń przy okazji świąt jak Dzień Ojca, Dzień Matki, Boże Narodzenie, realizacja warsztatów kreatywnych, spotkań itp. Zadanie ma na celu zaangażowanie mieszkańców. obszaru rewitalizacji w życie społeczne, pokazanie im, że wspólne działania mogą przynosić korzyści indywidualne oraz wspólnotowe.

12. **Poprawa estetyki i funkcjonalności zagospodarowania przestrzeni publicznych oraz rozwój terenów rekreacyjno-sportowych na potrzeby lokalnej społeczności**. W ramach zadania planuje się zagospodarowanie w zieleń urządzonej i obiekty małej architektury (w tym ławki), a także infrastrukturę rekreacyjno-sportową terenów publicznych, w tym alejek i niewielkich placyków będących miejscem spotkań, terenów przy obiektach publicznych jak świetlice, szkoły, instytucje społeczne. Odnowione tereny będą służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji. Zadanie przyczyni się do wzmocnienia funkcji wspólnotowych i integracyjnych przestrzeni publicznych.

13. Budowa/przebudowa/rozbudowa/remont **sieci i podłączeń kanalizacyjnych** oraz **sieci wodociągowej** wraz z niezbędną infrastrukturą w terenach zabudowanych lub przeznaczonych pod zabudowę w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Inowłódz lub Planie Ogólnym Gminy lub w terenach gdzie wydano decyzję o warunkach zabudowy dla budowy obiektów przeznaczonych na stały lub czasowy pobyt ludzi oraz w terenach niezabudowanych ale w miejscach koniecznych celem doprowadzenia sieci do w/w obszarów. . Zadanie ma na celu wyłączenie z użytkowania często nieszczelnych zbiorników na nieczystości ciekłe. Zadanie przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców na obszarze rewitalizacji, a także będzie miało pozytywny wpływ na środowisko naturalne.

- 14. Budowa/przebudowa/rozbudowa/remont w tym kompleksowa termomodernizacja** (roboty dociepleniowe, wymiana instalacji, wykonanie instalacji OZE, remont pomieszczeń z ich adaptacją na cele społeczne) **budynków użyteczności publicznej** będących własnością Gminy Inowłódz lub organizacji pożytku publicznego jak np. Ochotnicze Straże pożarne, Stowarzyszenia. W OR brakuje miejsc integracji społecznej, stąd też pomysł na wykorzystanie różnych obiektów użyteczności publicznej, w których można stworzyć miejsce dla różnych grup społecznych, tak by zapewnić miejsca do integracji i aktywizacji społecznej mieszkańców.

6. Indykatywne ramy finansowe

Ramowy plan finansowy dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz uwzględnia szacowane koszty i terminy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz potencjalne źródła finansowania. GPR będzie wdrażany z wykorzystaniem zróżnicowanych źródeł finansowych.

Koszt wszystkich planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych został oszacowany na poziomie: 663 165 000,00 zł

Szacowany koszt uzupełniających 21 zadań rewitalizacyjnych szacuje się na 159 500 000,00 zł

Koszty oraz możliwe źródła finansowania poszczególnych przedsięwzięć podstawowych zestawiono w tabeli numer 7.

Tabela 16. Plan finansowy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Nr	Tytuł przedsięwzięcia	Szacowana wartość (zł)	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania
1.1.	Rewitalizacja centrum Inowłódza z przywróceniem funkcji centrotwórczych Rynku.	10 000 000 zł	2028	PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02), Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
1.2.	Stworzenie Centrum wsparcia dla seniorów.	1 600 000 zł	2032	Budżet Gminy, PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02), krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
1.2.	Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży.	2 000 000 zł	2030	Budżet Gminy, PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02), Budżet Gminy, krajowe środki

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Nr	Tytuł przedsięwzięcia	Szacowana wartość (zł)	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania
				publiczne, środki z innych źródeł
1.4.	Rozwój terenów rekreacyjnych nad rzeką Pilicą w Inowłodzu	5 500 000,00	2027	PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02), Budżet Gminy
1.5.	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby lokalnej społeczności.	6 000 000,00	2029	PR PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02), Budżet Gminy
1.6.	Odbudowa i wyposażenie ruin zamku w Inowłodzu oraz założenie wioski średniowiecznej	15 000 000,00	2027	PR PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02), Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
1.7.	Budowa siedziby Urzędu Miasta i Gminy Inowłódz, zapewniającego dostęp dla osób ze specjalnymi potrzebami	14 000 000,00	2028	PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02), Budżet Gminy, krajowe środki publiczne
1.8.	Modernizacja infrastruktury edukacyjnej w Inowłodzu	1 900 000,00	2028	PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02), Budżet Gminy, krajowe środki publiczne
1.9.	Rozwój ścieżek pieszo-rowerowych w Inowłodzu	1 500 000,00	2028	PR FEŁ 2021-2027, Budżet Gminy, krajowe środki

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Nr	Tytuł przedsięwzięcia	Szacowana wartość (zł)	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania
				publiczne, środki z innych źródeł
1.10.	Przebudowa dróg gminnych w Inowłodzu	10 000 000,00	2032	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
1.11.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Inowłódza	8 000 000,00	2027	PR FEŁ 2021-2027, Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
1.12.	Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Inowłodzu.	540 000,00	2032	Budżet Gminy, EFS+, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
1.13.	Program budowania tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców Inowłódza	3 150 000,00	2024-2032	Budżet Gminy, PR FEŁ 2021-2027, EFS+, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
1.14.	Średniowieczne zwyczaje - program wydarzeń historycznych w Zamku i w jego otoczeniu we współpracy z ruchem Kasztelnia Inowłodzka	630 000,00	2024-2032	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
1.15.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla młodych – nauka skimboardingu	180 000,00	2024-2032	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Nr	Tytuł przedsięwzięcia	Szacowana wartość (zł)	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania
1.16.	Postaw na rodzinę i naukę – działania wspierające uczniów i ich rodziny	180 000,00	2024-2032	PR FEŁ 2021-2027, EFS+, Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
1.17	O czym szumi las – edukacja ekologiczna młodych mieszkańców Inowłódza i ich rodzin.	135 000,00	2024-2032	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, WFOŚIGW, środki z innych źródeł
1.18.	Utworzenie ośrodka rehabilitacyjnego w Ośrodku Zdrowia w Inowłodzu	2 000 000,00	2027	Budżet Gminy, środki prywatnego inwestora, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
2.1.	Zagospodarowanie otoczenia zbiornika na rzece Gaci w Spale	7 000 000,00	2026	Budżet Gminy, PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.03), krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
2.2.	Stworzenie świetlicy dla młodzieży w Spale	500 00,00	2028	PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.03), Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
2.3.	Zagospodarowanie terenu na błoniach nadpilicznych w Spale	3 000 000,00	2028	PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.03), Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Nr	Tytuł przedsięwzięcia	Szacowana wartość (zł)	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania
2.4.	Budowa infrastruktury komunalnej na terenie prawobrzeżnej Spały	15 000 000,00	2032	PR FEŁ 2021-2027, Budżet Gminy, środki WFOŚiGW, środki z innych źródeł
2.5.	Przebudowa dróg gminnych w centrum Spały	5 000 000,00	2032	PR FEŁ 2021-2027, Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
2.6.	Rewaloryzacja południowej strony zabytkowego parku w Spale	2 000 000,00	2026	PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.03), Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
2.7.	Przebudowa parkingu na błoniach nadpilicznych w Spale	2 500 000,00	2027	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
2.8.	Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Spale.	540 000,00	2024-2032	PR FEŁ 2021-2027, Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
2.9.	Program Aktywny Senior – aktywizacja i integracja środowiska senioralnego w Spale	180 000,00	2024-2032	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne np. program Aktywni Plus, Senior Plus, środki z innych źródeł

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Nr	Tytuł przedsięwzięcia	Szacowana wartość (zł)	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania
2.10	Program integracji i budowania tożsamości lokalnej wśród społeczności Spały w ramach Spalskich Jarmarków Rękodzielniczych	630 000,00	2024-2032	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 17. Plan finansowy uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Nr	Tytuł przedsięwzięcia	Szacowana wartość (zł)	Potencjalne źródła finansowania
1.	Poprawa bezpieczeństwa na drogach krajowych i powiatowych.	10 000 000,00 zł	Budżet gminy, środki publiczne, środki z innych źródeł
2.	Budowa/przebudowa/rozbudowa/remont dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	40 000 000,00 z	Budżet gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
3.	Rozwój sieci ścieżek rowerowych.	5 000 000,00 zł	PR FEŁ 2021-2027, Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
4.	Rozwój komunikacji publicznej.	2 000 000,00 zł	Budżet Gminy, krajowe środki

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Nr	Tytuł przedsięwzięcia	Szacowana wartość (zł)	Potencjalne źródła finansowania
			publiczne, środki z innych źródeł, środki prywatne
5.	Adaptacja budynku starego urzędu na Centrum Aktywności Lokalnej.	2 000 000,00 zł	PR FEŁ 2021-2027, Budżet Gminy,
6.	Utworzenie punkt obsługi turystycznej w Spale z funkcją przewodnicką.	500 000,00 zł	Budżet Gminy, PR FEŁ 2021-2027, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
7.	Rozwój terenów rekreacyjnych w Spale.	1 500 000,00 zł	PR FEŁ 2021-2027, Budżet Gminy
8.	Zagospodarowanie budynków i terenów po byłej oczyszczalni ścieków w Spale na cele społeczne i/lub gospodarcze.	2 000 000,00 zł	PR FEŁ 2021-2027, Budżet Gminy, środki prywatne
9.	Kompleksowy remont mostu na rzece Pilicy.	10 000 000,00 zł	Budżet gminy, Środki Narodowego Instytutu Dziedzictwa, ŁWKZ, środki publiczne z innych źródeł
10.	Przedsięwzięcia dedykowane osobom wykluczonym społecznie, osobom ze szczególnymi potrzebami, związane z reintegracją społeczną i zawodową..	500 000,00 zł	Budżet gminy, PR FEŁ 2021 – 2027, środki publiczne z innych źródeł

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Nr	Tytuł przedsięwzięcia	Szacowana wartość (zł)	Potencjalne źródła finansowania
11.	Działania wspierające integrację społeczną.	500 000,00 zł	Budżet gminy, PR FEŁ 2021 – 2027, środki publiczne z innych źródeł
12.	Poprawa estetyki i funkcjonalności zagospodarowania przestrzeni publicznych oraz rozwój terenów rekreacyjno-sportowych na potrzeby lokalnej społeczności.	21 000 000,00 zł	Budżet gminy, PR FEŁ 2021 – 2027, środki publiczne z innych źródeł
13.	Budowa/przebudowa/rozbudowa/remont sieci i podłączeń kanalizacyjnych oraz sieci wodociągowej wraz z niezbędną infrastrukturą.	40 000 000,00 zł	Budżet gminy, PR FEŁ 2021 – 2027, środki WFOŚiGW / NFOŚiGW
14.	Budowa/przebudowa/rozbudowa/remont w tym kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.	25 000 000,00 zł	Budżet gminy, PR FEŁ 2021 – 2027, środki WFOŚiGW / NFOŚiGW

7. Zasady tworzenia i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

7.1. Kompleksowość Programu Rewitalizacji

Zadania wpisane do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz przyczynią się do wielopłaszczyznowej i kompleksowej zmiany w obszarze rewitalizacji, zmiany odpowiadającej na zdiagnozowane potrzeby i problemy, zidentyfikowane podczas przeprowadzenia pogłębionej analizy w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Wyznaczone w Programie kierunki działań oraz przedsięwzięcia podstawowe odnoszą się do poszczególnych sfer istotnych w kontekście rewitalizacji, w sposób adekwatny do zdiagnozowanych dla obszaru rewitalizacji problemów i potrzeb.

Powiązania i oddziaływania między poszczególnymi sferami a kierunkami działań rewitalizacyjnych i przedsięwzięciami podstawowymi zostały zaprezentowane w tabeli numer 8. Ponadto w zaprezentowanych kartach zadań (w rozdziale 6. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych), każdorazowo wskazano oddziaływanie podstawowego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego na konkretną sferę (społeczną, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną, środowiskową i gospodarczą).

Tabela 18. Kompleksowość zaplanowanej interwencji

Sfera	Kierunki działań i podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne
Sfera społeczna	KD 1.1. Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych. KD. 1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych. KD. 1.3. Wsparcie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych.

Sfera	Kierunki działań i podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne
	KD. 1.4. Zapewnienie usług wsparcia dla seniorów. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: 1.1., 1.2., 1.3, 1.4., 1.5., 1.6., 1.8., 1.11, 1.12., 1.13., 1.14., 1.15., 1.16., 1.17., 1.18, 2.1., 2.2., 2.3., 2.6., 2.8., 2.9., 2.10
Sfera gospodarcza	KD. 2.1. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: 1.1.
Sfera środowiskowa	KD. 2.1. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji. KD. 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności. KD 2.4. Rozwój infrastruktury technicznej. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: 1.4., 1.5., 1.7., 1,9, 1.11, 1.17., 2.1., 2.4.,
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	KD. 2.1. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji. KD. 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej. KD. 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności. KD. 2.5. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury drogowej, w tym parkingów. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 1.9., 1.10., 1.18., 2.1., 2.2., 2.3., 2.5., 2.6., 2.7.,
Sfera techniczna	KD. 2.4. Rozwój infrastruktury technicznej. KD. 2.5. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury drogowej, w tym parkingów. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: 1.1., 1.2., 1.3., 1.6., 1.8., 1.11., 2.2., 2.4., 2.5., 2.6.,

Źródło: Opracowanie własne.

7.2. Koncentracja Programu Rewitalizacji (zintegrowanie przestrzenne)

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz koncentruje się na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, który stanowi przestrzeń szczególnego skupienia zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych (w sferze społecznej oraz pozostałych sferach: gospodarczej, środowiskowej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej).

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które stanowią odpowiedź na zidentyfikowane na obszarze kwestie problemowe, będą realizowane na obszarze rewitalizacji, przy czym w wielu przypadkach ich zasięg oddziaływania będzie szerszy, m.in. ze względu na funkcje centralne pełnione przez tereny wchodzące w zakres obszaru rewitalizacji. Terytorialne skoncentrowanie interwencji zaplanowanej w GPR, umożliwi osiągnięcie celów postawionych dla obszaru rewitalizacji i realizację wizji.

7.3. Zasada partnerstwa i partycypacji społecznej - mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz został opracowany w myśl zasady partnerstwa i partycypacji społecznej, zgodnie z którą interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość włączenia się w prace na każdym etapie procesu rewitalizacji (program przewiduje partycypację społeczną od etapów diagnozowania i programowania opisanych w tym rozdziale po etapy wdrażania i monitorowania scharakteryzowane w rozdziale 8).

Gminny Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz przygotowano z uwzględnieniem partnerów określonych w art. 8 rozporządzenia ogólnego. Udział poszczególnych typów partnerów w pracach nad programem zapewniono w następujący sposób:

- **władze regionalne, lokalne i gminne oraz inne instytucje publiczne** zaangażowały się w tworzenie założeń dokumentu m.in. poprzez udział w działaniach partycypacyjnych typu warsztat strategiczny, wywiady pogłębione, wizja lokalna,

nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych, otwartych spotkaniach. W działaniach partycypacyjnych uczestniczyły następujące podmioty: Urząd Miejski w Inowłodzu, miejskie jednostki organizacyjne (GOPS, GCK) oraz szkoła podstawowa znajdująca się na Podobszarze rewitalizacji. Ponadto udział władz lokalnych, regionalnych oraz instytucji publicznych zapewniony jest poprzez procedurę opiniowania projektu GPR zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

- **partnerzy gospodarczy i społeczni** w zakresie adekwatnym do specyfiki gminy, do udziału w warsztatach, spotkaniach otwartych oraz konsultacjach społecznych zaproszono do udziału w warsztacie strategicznym, otwartych spotkaniach oraz ankiecie, a także w fazie konsultacji społecznych dokumentu GPR. Te działania partycypacyjne pozwoliły zaangażować się: mieszkańcom miasta i gminy Inowłódz, mieszkańcom obszaru rewitalizacji, podmiotom / osobom prowadzącym działalność gospodarczą na obszarze gminy (np. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "INMED", Crusil sp. z o.o., Apartamenty Rycerskie,), podmiotom prowadzącym działalność społeczną na terenie gminy, w tym organizacjom pozarządowym i grupom nieformalnym.
- **właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, takie jak partnerzy działający na rzecz środowiska, organizacje pozarządowe, oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji** – w zakresie adekwatnym do specyfiki gminy, do udziału w warsztatach, spotkaniach otwartych oraz konsultacjach społecznych zaproszono podmioty i organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Inowłódz, w tym: Powiatowe Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Tomaszowie Mazowieckim - Koło w Inowłodzu, Ochotnicza Straż Pożarna w Inowłodzu, PROEM ZAKO Zakościele, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Oddział Gminny w Inowłodzu, Związek Dużych Rodzin 3+ Koło w Inowłodzu, Fundacja Czystej Wsi, Stowarzyszenie "EMDEK", Stowarzyszenie Kulturalna Spała.

Poniżej zaprezentowane zostało krótkie podsumowanie działań partycypacyjnych (w podziale na etap diagnostyczny oraz etap programowania), dzięki którym Program

Rewitalizacji Gminy Inowłódz w pełni odpowiada na potrzeby i problemy lokalnej społeczności Obszaru rewitalizacji.

Etap diagnostyczny – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Inowłódz

Podczas etapu diagnostycznego wykorzystano następujące techniki konsultacyjne:

Badanie ankietowe z mieszkańcami w formule mieszanej - online (CAWI)

oraz papierowej tj. wyłożenie ankiety w miejscach / instytucjach naturalnej koncentracji mieszkańców, które umożliwiło włączenie mieszkańców do początkowego etapu procesu rewitalizacji. Celem techniki było zdiagnozowanie problemów występujących na terenie gminy i jej sołectw (problemów społecznych, środowiskowych, technicznych, gospodarczych oraz przestrzenno-funkcjonalnych), miejsc koncentracji kryzysów oraz zebranie propozycji działań zaradczych. Ankieta internetowa była dostępna przez 3 tygodnie (od 8 do 27 sierpnia 2023 roku) i wzięło w niej udział 101 osób.

Indywidualne wywiady pogłębione z lokalnymi ekspertami

to technika badań jakościowych, która posłużyła do zbadania kontekstu jakościowego problemów i potrzeb występujących na obszarze gminy. W rozmowach wzięli udział przedstawiciele instytucji publicznych: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Szkoły Podstawowej oraz Gminnego Centrum Kultury. Celem wywiadów było ocena sytuacji w gminie i w poszczególnych sołectwach w zakresie obecności, natężenia i rozkładu przestrzennego problemów społecznych i pozaspołecznych (gospodarczych, technicznych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych) oraz potencjałów rozwojowych. Wnioski z rozmów posłużyły do wskazania sołectwa zdegradowanych i zawężeniu obszaru rewitalizacji.

Po zakończeniu prac nad wyznaczeniem Obszaru zdegradowanego i Obszaru rewitalizacji przeprowadzone zostały **konsultacje społeczne**, które prowadzone były w okresie 16.11.2023 - 20.12.2023. Przedmiotem konsultacji był projekt uchwały Rady Gminy Inowłódz w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Inowłódz

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

wraz załącznikiem graficznym – mapą obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Konsultacjami objęto także dokument diagnozy delimitacyjnej służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Konsultacje zrealizowano zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Uwagi w trakcie konsultacji społecznych można było zgłaszać w następujących formach:

1. pisemnej poprzez formularz (dostępny do pobrania na stronie internetowej Gminy – www.inowlodz.pl oraz BIP – www.bip.inowlodz.pl), który należało dostarczyć do siedziby Urzędu Gminy (ul. Spalska 2, 97-215 Inowłódz) Budynek C, Referat Inwestycji. W przypadku dostarczenia uwag za pośrednictwem poczty decydowała data wpływu korespondencji do Urzędu Gminy Inowłódz;

2. elektronicznej poprzez formularz dostępny na stronie internetowej Urzędu Gminy Inowłódz;

3. ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Gminy (ul. Spalska 2, 97-215 Inowłódz) Budynek C, Referat Inwestycji - w dniach 21 listopada 2023 oraz 28 listopada 2023 w godzinach 8:00 do 10:00 oraz 15:00 do 17:00;

4. w trakcie otwartego spotkania konsultacyjnego, które odbyło się w dniu 29 listopada 2023 roku w godzinach 15.00-17.00, miejsce spotkania: Zamek Kazimierza Wielkiego w Inowłodzu, ul. Zamkowa 7, 97-215 Inowłódz.

Działania konsultacyjne zostały zrealizowane w formach, miejscach i terminach wskazanych w obwieszczeniu Wójta Gminy Inowłódz. W konsultacjach wzięło udział 25 osób i została zgłoszona 1 uwaga dotycząca przebiegu granic obszaru rewitalizacji (rozpatrzona pozytywnie).

Etap programowania – opracowanie założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Na etapie przygotowania dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz wykorzystane zostały także materiały i wnioski wynikające z etapu diagnostycznego, m.in. ze zrealizowanych badań jakościowych. Przeprowadzono także szereg działań mających na celu włączenie lokalnej społeczności i interesariuszy w opracowanie zapisów dokumentu.

Badania w formie wywiadów pogłębionych, które przeprowadzono z ekspertami lokalnymi dysponującymi pogłębioną wiedzą na temat wyznaczonego obszaru rewitalizacji, będącymi jednocześnie partnerami społecznymi. Celem rozmów była identyfikacja możliwych związków przyczynowo - skutkowych pomiędzy zidentyfikowanymi zagadnieniami problemowymi, określenie najważniejszych potrzeb i potencjałów obszaru rewitalizacji. Badania odbyły się w dniu 15 lutego 2024.

Wizja lokalna w formie spaceru badawczego – to badanie jakościowe przestrzeni. Jego zasadniczym celem była analiza i obserwacja miejsc kryzysowych, przestrzeni problemowych, a także potencjałów rozwojowych i uwarunkowań dla każdego z Podobszarów w kontekście uszczegółowienia diagnozy sfery przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz pozostałych sfer (społecznej, gospodarczej, środowiskowej). Spacer odbył się po wyznaczonym obszarze rewitalizacji w każdym z Podobszarów. W technice uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy Inowłódz. Wizja lokalna odbyła się w dniu 21 lutego.

Warsztat strategiczny, którego zasadniczym celem było dookreślenie potrzeb rewitalizacyjnych w Podobszarach, w tym kluczowych problemów, a także określenie kierunku oczekiwanej zmiany w Podobszarach rewitalizacji (zebranie pomysłów na przedsięwzięcia rewitalizacyjne odpowiadające na zdiagnozowane problemy). Dyskusja o przyszłości obszaru rewitalizacji uwzględniała perspektywy różnych interesariuszy procesu –

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

w warsztatach uczestniczyli m.in. przedstawiciele władz gminy, pracownicy Urzędu Miasta oraz jednostek organizacyjnych Gminy (m.in. GOPS, szkoła podstawowa), reprezentanci środowiska społecznego, w tym organizacji społecznych oraz mieszkańców (łącznie 15 osób). Opinie i pomysły zebrane podczas warsztatu zostały włączone do dokumentu GPR poprzez zapisy wizji obszaru rewitalizacji oraz celów rewitalizacyjnych i kierunków działań, a także w ramach zapisów przedsięwzięć. Warsztat odbył się w dniu 22.02.2024 roku.

Nabór zadań do GPR – przygotowano specjalny formularz, który dostępny był na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Inowłódz. Za pomocą formularza interesariusze rewitalizacji mogli pisemnie zgłaszać swoje pomysły i potrzeby na zadanie rewitalizacyjne. Nabór zadań trwał ponad 4 tygodnie tj. w dniach 15.02. – 17.03.2024. Propozycje zweryfikowano m.in. pod kątem oddziaływania na zidentyfikowane problemy oraz możliwości ich realizacji – czy istnieje podmiot, który podejmie się ich wdrożenia. Zgłoszone poprzez formularz pomysły wykorzystano w pracach nad ostateczną listą rewitalizacyjnych przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających.

Otwarte spotkania. W trakcie prac nad opracowaniem GPR zorganizowano także dwa otwarte spotkania (po jednym w każdym Podobszarze) dla wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Cele spotkań była możliwość zaznajomienia się z aktualnym stanem prac nad Programem rewitalizacji, możliwość rozmowy i zadawania pytań dotyczących całości procesu, a także zgłoszenia propozycji przedsięwzięć. Spotkania odbyły się w dniu 26.03.2024 roku. Zgłoszone w trakcie spotkań propozycje kierunków działań i przedsięwzięć po odpowiednich modyfikacjach zostały ujęte w dokumencie GPR (w ramach zapisów przedsięwzięć podstawowych, przedsięwzięć uzupełniających lub kierunków działań).

Etap strategiczny zostanie domknięty przez konsultacje społeczne projektu GPR, które będą prowadzone z wykorzystaniem 3 form (zbieranie uwag w postaci elektronicznej, zbieranie uwag ustnych, otwarte spotkanie konsultacyjne).

7.4. Komplementarność i zintegrowanie Programu Rewitalizacji

Komplementarność problemowa i zintegrowanie na poziomie zdiagnozowanych potrzeb i problemów oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Inowłódz zapewniona została także komplementarność problemowa. Wybrane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą wzajemnie powiązane, a także wzajemnie się dopełniają, w celu przeciwdziałania zaistniałym problemom, w tym przede wszystkim zdiagnozowanym problemom społecznym.

Tabela 19. Powiązania zdiagnozowanych problemów i potencjałów z podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi w podziale na podobszary

Problemy i wybrane potencjały poszczególnych podobszarów rewitalizacji	Przedsięwzięcia podstawowe
Podobszar 1. Inowłódz	
Starzenie się społeczeństwa – wysoki odsetek (36%) mieszkańców powyżej 60 roku życia, oraz związane z tym deficyty w zakresie usług społecznych skierowanych do seniorów i osób z niepełnosprawnością.	— Zadanie 1.2. Stworzenie Centrum wsparcia dla seniorów. — Zadanie 1.18. Utworzenie ośrodka rehabilitacyjnego w Ośrodku Zdrowia w Inowłodzu.
Wzrastająca liczba osób korzystających z GOPS z tytułu niepełnosprawności (1,1%).	— Zadanie 1.18. Utworzenie ośrodka rehabilitacyjnego w Ośrodku Zdrowia w Inowłodzu.
Wzrastająca skala problemów opiekuńczo-wychowawczych (1,3%), głównie związanych z niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą rodziców, z brakiem umiejętności, bezradnością, problemami w relacjach.	— Zadanie 1.12. Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Inowłodzu. — Zadanie 1.16. Postaw na rodzinę i naukę – działania wspierające uczniów i ich rodziny.
Niski stopień aktywności społecznej mieszkańców.	— Zadanie 1.13. Program budowania tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców Inowłodza.

Problemy i wybrane potencjały poszczególnych podobszarów rewitalizacji	Przedsięwzięcia podstawowe
	— Zadanie 1.14. Średniowieczne zwyczaje - program wydarzeń historycznych w Zamku i w jego otoczeniu we współpracy z ruchem Kasztelnia Inowłodzka.
Brak miejsc centrotwórczych, które stanowiłyby miejsca integracji lokalnej społeczności, w tym przede wszystkim niefunkcjonalny Rynek z licznymi barierami architektonicznymi.	— Zadanie 1.1. Rewitalizacja centrum Inowłodza z przywróceniem funkcji centrotwórczych Rynku. — Zadanie 1.4. Rozwój terenów rekreacyjnych nad rzeką Pilicą w Inowłodzu. — Zadanie 1.5. Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby lokalnej społeczności. — Zadanie 1.6. Odbudowa i wyposażenie ruin zamku w Inowłodzu oraz założenie wioski średniowiecznej.
Duża liczba pustostanów w centrum miasta.	— Zadanie 1.1. Rewitalizacja centrum Inowłodza z przywróceniem funkcji centrotwórczych Rynku.
Mała liczba instytucji publicznych animujących lokalną społeczność.	— Zadanie 1.3. Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży. — Zadanie 1.6. Odbudowa i wyposażenie ruin zamku w Inowłodzu oraz założenie wioski średniowiecznej. — Zadanie 1.7. Budowa siedziby Urzędu Miasta i Gminy Inowłódz, zapewniającego dostęp dla osób ze specjalnymi potrzebami. — Zadanie 1.8. Modernizacja infrastruktury edukacyjnej w Inowłodzu.
Brak atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego adresowanej i współtworzonej przez młodzież – nastolatki zawłaszczają przestrzenie publiczne (np. przystanki) oraz wykorzystują pustostany.	— Zadanie 1.3. Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży. — Zadanie 1.4. Rozwój terenów rekreacyjnych nad rzeką Pilicą w Inowłodzu. — Zadanie 1.5. Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby lokalnej społeczności. — Zadanie 1.15. Zagospodarowanie czasu wolnego dla młodych – nauka skimboardingu. — Zadanie 1.16. Postaw na rodzinę i naukę – działania wspierające uczniów i ich rodziny.

Problemy i wybrane potencjały poszczególnych podobszarów rewitalizacji	Przedsięwzięcia podstawowe
— Obniżone poczucie bezpieczeństwa w centrum miejscowości spowodowane wzmożonym ruchem samochodowym – przez centrum biegnie DK 48 oraz DW 726.	— Zadanie 1.10. Przebudowa dróg gminnych w Inowłodzu.
— Niska dostępność komunikacyjna.	— Zadanie 1.9. Rozwój ścieżek pieszo-rowerowych w Inowłodzu. — Zadanie 1.10. Przebudowa dróg gminnych w Inowłodzu.
— Braki w infrastrukturze kanalizacyjnej.	— Zadanie 1.11. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Inowłodza.
POTENCJAŁY: — Duży potencjał kulturowo-turystyczny - unikatowe walory zabytkowe – ruiny zamku Kazimierza Wielkiego, romański kościół św. Idziego oraz aktywność historyczna – istnienie Kasztelni Inowłodzkiej. — Ciekawe wydarzenia o skali ponadlokalnej – Dni Inowłodza, Jarmark Średniowieczny, Wojewódzki Dzień Dziecka. — Duże walory przyrodnicze – dolina rzeki Pilicy, Lasy Spalskie, obszary Natura 2000.	— Zadanie 1.6. Odbudowa i wyposażenie ruin zamku w Inowłodzu oraz założenie wioski średniowiecznej. — Zadanie 1.17. O czym szumi las – edukacja ekologiczna młodych mieszkańców Inowłodza i ich rodzin. — Zadanie 1.13. Program budowania tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców Inowłodza. — Zadanie 1.14. Średniowieczne zwyczaje - program wydarzeń historycznych w Zamku i w jego otoczeniu we współpracy z ruchem Kasztelnia Inowłodzka.
Podobszar 2. Spała	
Starzenie się społeczeństwa – wysoki odsetek (36%) mieszkańców powyżej 60 roku życia, w tym, niewystarczająco rozwinięte usługi społeczne dedykowane osobom starszym.	— Zadanie 2.9. Program Aktywny Senior – aktywizacja i integracja środowiska senioralnego w Spale.
Mała liczba stałych mieszkańców miejscowości przyczyniająca się do braku poczucia wspólnotowości i tożsamości wśród mieszkańców.	— Zadanie 2.10. Program integracji i budowania tożsamości lokalnej wśród społeczności Spały w ramach Spalskich Jarmarków Rękodzielniczych. — Zadanie 2.1. Zagospodarowanie otoczenia zbiornika na rzece Gaci w Spale. — Zadanie 2.3. Zagospodarowanie terenu na błoniach nadpilicznych w Spale.

Problemy i wybrane potencjały poszczególnych podobszarów rewitalizacji	Przedsięwzięcia podstawowe
	— Zadanie 2.6. Rewaloryzacja południowej strony zabytkowego parku w Spale.
Wzrastająca skala problemów opiekuńczo-wychowawczych (1,3%), często będących następstwem czy występujący w powiązaniu z kryzysem w relacjach w rodzinie. W efekcie zauważa się coraz więcej incydentów związanych z uzależnieniami także od urządzeń typu telefon, tablet, od social mediów.	— Zadanie 2.8. Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Spale.
Brak miejsc centrowalnych, które stanowiłyby miejsca integracji lokalnej społeczności.	— Zadanie 2.1. Zagospodarowanie otoczenia zbiornika na rzece Gaci w Spale. — Zadanie 2.3. Zagospodarowanie terenu na błoniach nadpilicznych w Spale. — Zadanie 2.6. Rewaloryzacja południowej strony zabytkowego parku w Spale.
Brak atrakcyjnej oferty spędzania czasu dla młodzieży.	— Zadanie 2.2. Adaptacja lokalu Gminy Inowłódz na potrzeby świetlicy dla młodzieży w Spale. — Zadanie 2.3. Zagospodarowanie terenu na błoniach nadpilicznych w Spale. — Zadanie 2.10. Program integracji i budowania tożsamości lokalnej wśród społeczności Spały w ramach Spalskich Jarmarków Rękodzielniczych.
Ze względu na wzmożony ruch turystyczny weekendowy oraz wakacyjny w tym czasie mieszkańcy nie korzystają z miejsc publicznych, jest głośno, hałaśliwie, dużo samochodów parkujących „gdzie się da”.	— Zadanie 2.7. Przebudowa parkingu na błoniach nadpilicznych w Spale.
Braki w infrastrukturze technicznej – brak kanalizacji i gazociągu w niektórych częściach miejscowości.	— Zadanie 2.4. Budowa infrastruktury komunalnej na terenie prawobrzeżnej Spały.
Braki w infrastrukturze drogowej.	— Zadanie 2.5. Przebudowa dróg gminnych w centrum Spały.

Problemy i wybrane potencjały poszczególnych podobszarów rewitalizacji	Przedsięwzięcia podstawowe
<u>POTENCJAŁY:</u> — Duża lesistość, obszary cenne przyrodniczo – Spalski Park Krajobrazowy, rezerваты przyrody, rzeka Pilica, znaczna część miejsc do rekreacji i spędzania czasu wolnego na łonie natury. — Prestiż miejscowości – w ogromnym stopniu na rozpoznawalność Spały wpływa obiekt Centralny Ośrodek Sportu – Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Spale. Rozpoznawalność w skali regionu czy nawet całej Polski powoduje, że Spałę odwiedza wielu turystów. — Bardzo rozwinięta turystyka – liczne restauracje, punkty gastronomiczne, obiekty noclegowe. — Ciekawe wydarzenia o skali ponadlokalnej – Hubertus Spalski, Dożynki Prezydenckie.	— Zadanie 2.10. Program integracji i budowania tożsamości lokalnej wśród społeczności Spały w ramach Spalskich Jarmarków Rękodzielniczych.

Źródło: Opracowanie własne.

Zintegrowanie na poziomie zaplanowanych celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji gminy Inowłódz są kompleksowe, a ich realizacja zapewni wypełnienie równocześnie kilku kierunków działań (w ramach różnych celów strategicznych). Zintegrowanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami i kierunkami działań zostało przedstawione w tabeli numer 10.

Tabela 20. Zintegrowanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami strategicznymi i kierunkami działań

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
Rewitalizacja centrum Inowłódza z przywróceniem funkcji centrotwórczych Rynku.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji. Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	1.1. Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych. 2.1. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji.
Stworzenie Centrum wsparcia dla seniorów.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji. Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do	1.4. Zapewnienie usług wsparcia dla seniorów. 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
	przyjaznego mieszkania.	
Utworzenie świetlicy dla dzieci i młodzieży.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji. Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	1.1. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych. 1.3. Wsparcie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych. 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.
Rozwój terenów rekreacyjnych nad rzeką Pilicą w Inowodzu.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji. Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	1.1. Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych. 1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych. 2.1. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji. 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności.
Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby lokalnej społeczności.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności	1.3. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych. 2.2. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji.

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
	lokalnej Obszaru rewitalizacji. Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	2.3.Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności.
Odbudowa i wyposażenie ruin zamku w Inowłodzu oraz założenie wioski średniowiecznej.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji. Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	1.1.Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych. 1.2.Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych. 2.1.Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu. 2.2.Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.
Budowa siedziby Urzędu Miasta i Gminy Inowódz, zapewniającego dostęp dla osób ze specjalnymi potrzebami.	Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	2.2.Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.
Modernizacja infrastruktury edukacyjnej w Inowłodzu.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji.	1.3.Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych. 2.1.Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu. 2.2.Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowódz

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
	Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	
Rozwój ścieżek pieszo-rowerowych w Inowłodzu.	Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	2.5. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury drogowej, w tym parkingów.
Przebudowa dróg gminnych w Inowłodzu.	Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	2.5. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury drogowej, w tym parkingów.
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Inowłodza.	Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	2.4. Rozwój infrastruktury technicznej.
Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Inowłodzu.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji.	1.3. Wspieranie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych.
Program budowania tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców Inowłodza.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności	1.1. Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych. 1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowódz

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
	lokalnej Obszaru rewitalizacji.	
Średniowieczne zwyczaje - program wydarzeń historycznych w Zamku i w jego otoczeniu we współpracy z ruchem Kasztelnia Inowódzka.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji.	1.1. Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych. 1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych.
Zagospodarowanie czasu wolnego dla młodych – nauka skimboardingu.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji.	1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych.
Postaw na rodzinę i naukę – działania wspierające uczniów i ich rodziny.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji.	1.3. Wspieranie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych.
O czym szumi las – edukacja ekologiczna młodych mieszkańców Inowódza i ich rodzin.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji.	1.1. Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych.

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
Utworzenie ośrodka rehabilitacyjnego w Ośrodku Zdrowia w Inowłodzu.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji. Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	1.4. Zapewnienie usług wsparcia dla seniorów. 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.
Zagospodarowanie otoczenia zbiornika na rzece Gaci w Spale.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji. Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	1.3. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych. 2.2. Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji. 2.3. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności.
Stworzenie świetlicy dla młodzieży w Spale.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji. Cel strategiczny 2. Tworzenie	1.1. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych. 1.3. Wsparcie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych. 2.2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej i kulturalnej.

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
	warunków do przyjaznego mieszkania.	
Zagospodarowanie terenu na błoniach nadpilicznych w Spale.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji. Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	1.3.Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych. 2.2.Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji. 2.3.Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności.
Budowa infrastruktury komunalnej na terenie prawobrzeżnej Spały.	Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	2.4.Rozwój infrastruktury technicznej.
Przebudowa dróg gminnych w centrum Spały.	Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	2.5.Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury drogowej, w tym parkingów.
Rewaloryzacja południowej strony zabytkowego parku w Spale.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji.	1.3.Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych. 2.2.Kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, służących rozwojowi społecznemu i gospodarczemu w Obszarze rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowódz

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
	Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	2.3.Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych służących lokalnej społeczności.
Przebudowa parkingu na błoniach nadpilicznych w Spale.	Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków do przyjaznego mieszkania.	2.5.Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury drogowej, w tym parkingów.
Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Spale.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji.	1.3.Wspieranie rodzin w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych.
Program Aktywny Senior – aktywizacja i integracja środowiska senioralnego w Spale.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji.	1.4.Zapewnienie usług wsparcia dla seniorów.
Program integracji i budowania tożsamości lokalnej wśród społeczności Spały w ramach Spalskich Jarmarków Rękodzielniczych.	Cel strategiczny 1. Wsparcie w rozwiązywaniu problemów oraz aktywizacja społeczności lokalnej Obszaru rewitalizacji.	1.1.Budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców z wykorzystaniem lokalnych zasobów historycznych, przyrodniczych i kulturowych. 1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych.

Źródło: Opracowanie własne.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna oraz zintegrowanie na poziomie różnych sektorów i partnerów

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Inowłódz zakłada zintegrowane podejście na poziomie podmiotów realizujących założenia niniejszego Programu w proces prac nad dokumentem włączono różne grupy interesariuszy (szerszy opis w podrozdziale 7.3.). Założenia systemu zarządzania i monitorowania Programu także zapewniają udział różnych typów interesariuszy w procesie wdrażania zapisów GPR (opis w podrozdziale 8.1). Przewidziane do realizacji przedsięwzięcia uwzględniają współpracę partnerów reprezentujących różne sektory: wśród podmiotów odpowiadających za realizację poszczególnych przedsięwzięć podstawowych, znaleźli się przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego:

- sektor publiczny – Urząd Miejski w Inowłodzu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu, Szkoła Podstawowa w Inowłodzu, Gminne Centrum Kultury.
- partnerzy gospodarczy – m.in.. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "INMED".
- Partnerzy społeczni – m.in. stowarzyszenie rencistów i emerytów.

Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji jest tworzony pierwszy raz na terenie gminy Inowłódz, jednakże zaplanowana w jego ramach interwencja wpisuje się w kontynuację działań strategicznych, realizowanych w ostatnich latach w miejscowościach Inowłódz oraz Spała.

Projekty planowane do realizacji w obecnym GPR są uzupełnieniem i kontynuacją projektów realizowanych na terenie gminy w tym, m.in.:

- „Rozbudowa, adaptacja i częściowa rekonstrukcja ruin zamku Kazimierza Wielkiego w Inowłodzu” – projekt realizowany w latach 2008-2012. W obecnym GPR zaplanowano przedsięwzięcia „Odbudowa i wyposażenie ruin zamku w Inowłodzu oraz założenie wioski średniowiecznej”, które stanowić będzie bezpośrednią kontynuację działania i pozwoli na jeszcze lepsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury kultury. Ponadto, Zamek, jako główna instytucja kultury na terenie

gminy i obszarze rewitalizacji Inowłódz stanowi bazę do działań integracyjnych i aktywizujących, zaplanowanych w ramach zadań: „Program budowania tożsamości lokalnej i integracji wśród mieszkańców Inowłodza” oraz „Średniowieczne zwyczaje – program wydarzeń historycznych w Zamku i w jego otoczeniu we współpracy z ruchem Kasztelnia Inowłodzka”.

- „Budowa świetlicy wiejskiej – „Sołtysówki” w miejscowości Spała”, zadanie realizowane w 2019 roku. Powstała infrastruktura pozwoli na realizację zadań społecznych, służących aktywizacji i integracji lokalnej społeczności, zaplanowanych w ramach GPR pn. „Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Spale oraz „Program Aktywny Senior – aktywizacja i integracja środowiska senioralnego w Spale”.
- „Kompleksowa termomodernizacja oraz modernizacja budynku remizy OSP Inowłódz”, projekt realizowany w roku 2023. Na bazie powstałej tu infrastruktury możliwa będzie realizacja zadania zapisanego w GPR: „Miejsce spotkań dla rodzin – „FamilySpot” w Inowłodzu”.
- „Rewitalizacja zabytkowego parku w Spale”, działanie zrealizowane w 2018 roku, obecnie wpisane do GPR zadanie „Rewaloryzacja południowej strony zabytkowego parku w Spale” stanowi jego bezpośrednią kontynuację.
- „Podnoszenie jakości zasobów turystycznych Doliny rzeki Pilicy poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej w powiecie tomaszowskim” realizowany w latach 2018 – 2021, w ramach projektu powstała część terenów rekreacyjnych w Inowłodzu oraz Spale. Zaplanowane w ramach GPR działania będą stanowiły kontynuację tego projektu, w tym m.in.: „Rozwój terenów rekreacyjnych nad rzeką Pilicą w Inowłodzu”, „Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby lokalnej społeczności”, czy „Zagospodarowanie terenu na błoniach nadpilicznych w Spale”.
- Zadania wpisane do GPR, związane z rozbudową sieci kanalizacyjnej oraz sieci drogowej wpisują się także w stały rozwój tych elementów infrastruktury w gminie Inowłódz.

7.5. Komplementarność źródeł finansowania

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz charakteryzuje się komplementarnością w zakresie źródeł finansowania. Dla poszczególnych przedsięwzięć podstawowych ujętych w GPR wykazano możliwe źródła finansowania (rozdział 6), przewidziano przy tym możliwość wykorzystania następujących rodzajów źródeł:

- publicznych wspólnotowych (m.in. Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności, w ramach Funduszy Europejskich dla Łódzkiego 2021- 2027 i krajowych Programów Operacyjnych);
- publicznych krajowych – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in.: wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej);
- prywatnych, m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych.

Gmina w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy europejskich dedykowanych rewitalizacji. W trakcie trwania Programu planuje się także prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych dla różnych podmiotów, w tym sektora społecznego i gospodarczego z zakresu możliwości włączenia się w proces rewitalizacji. W ramach dbałości o zróżnicowanie źródeł finansowania dla poszczególnych projektów, Gmina wdrażając GPR, będzie starała się także pozyskać partnerów partycypujących w kosztach realizacji działań i projektów służących wyprowadzaniu obszaru ze stanu kryzysowego, m.in. poprzez współpracę z różnymi podmiotami.

8. System zarządzania realizacją oraz monitoringu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

Zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie Inowłódz będzie odbywać się z uwzględnieniem partnerstwa i partycypacji społecznej, przy aktywnym udziale interesariuszy, w szczególności mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz instytucji kultury, sportu, edukacji, itp.

W systemie zarządzania i wdrażania GPR wyszczególniono dwa podstawowe poziomy:

- zarządzanie przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi;
- zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji.

System zarządzania realizacją i monitorowania wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Inowłódz to instrument ukierunkowany na weryfikację stopnia realizacji Programu, realizacji określonych w nim celów i kierunków działań, a także wpływu wdrażania Programu na sytuację w obszarze objętym wsparciem.

Proces wdrażania (zarządzania) i monitorowania Programu będzie prowadzony zgodnie z zasadami partnerstwa, wielopoziomowego zarządzania i oddolnego podejścia określonymi w art. 8 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.

8.1. Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz powierza się Burmistrzowi Gminy Inowłódz działającemu poprzez **Koordynatora Rewitalizacji** (wskazanego przez Burmistrza Gminy Inowłódz).

Proces wdrażania (zarządzania) będzie prowadzony z uwzględnieniem zasad partnerstwa, wielopoziomowego zarządzania i oddolnego podejścia określonymi w art. 8 rozporządzenia ogólnego. Tym samym w proces wdrażania Programu będą zaangażowane następujące podmioty (zwane dalej **Partnerami Programu**):

- **władze regionalne, lokalne i miejskie oraz inne instytucje publiczne** – w szczególności: Rada Miejska w Inowłodzu, gminne instytucje publiczne (spółki i jednostki organizacyjne), takie jak szkoły podstawowe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu, Gminne Centrum Kultury w Inowłodzu, Gminna Biblioteka Publiczna, Centrum Usług Wspólnych Gminy Inowódz oraz Komenda Powiatowa Policji i Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Starostwo Powiatowe w powiecie tomaszowskim;
- **partnerzy gospodarczy i społeczni** – w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji, ale także pozostali mieszkańcy gminy, sołtysi, przedsiębiorcy lokalni, kościoły, parafie, związki wyznaniowe, właściciele i zarządcy nieruchomości;
- **właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, takie jak partnerzy działający na rzecz środowiska, organizacje pozarządowe, oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji** – stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na gminy Inowódz, m.in. Fundacja Czarna Kura, Fundacja Czystej Wsi, Fundacja Góra Spokoju, Fundacja Nasze Bezdomniaki, Fundacja Sportu Amatorskiego, Klub Przyjaciół Spały, Lokalna Organizacja Turystyczna w Spale, PROEM ZAKO Zakościele, Powiatowe Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Tomaszowie Mazowieckim - Koło w Inowłodz, Stowarzyszenie "Dolina Pilicy", Stowarzyszenie "EMDEK", Stowarzyszenie Kulturalna Spała, Stowarzyszenie Zamek Kazimierzowski - Centrum Kultury w Inowłodzu, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Oddział Gminny w Inowłodzu, Związek Dużych Rodzin 3+ Koło w Inowłodzu.

Reprezentację kluczowych Partnerów Programu, reprezentujących trzy wyżej wymienione grupy, stanowić będzie **Komitet Rewitalizacji**, który powołany zostanie zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, przy uwzględnieniu zasad określonych art. 8 rozporządzenia ogólnego.

W ramach wdrażania Programu dla każdej z grup interesariuszy zostały określone funkcje odnoszące się do zarządzania przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi (poddawanymi corocznemu monitoringowi) i zarządzania Programem (poddawanym ocenie aktualności

i stopnia realizacji). Funkcje poszczególnych podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania i monitorowania (Koordynator Rewitalizacji, Komitet Rewitalizacji, Partnerzy) podsumowuje tabela numer 21.

Tabela 21. Funkcje podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania i monitorowania GPR

	Zarządzanie przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi (monitoring)	Zarządzanie Programem Rewitalizacji (ocena)
Koordynator Rewitalizacji	— Prowadzenie monitoringu stopnia realizacji przedsięwzięć podstawowych – kontakt z Partnerami Programu, pozyskiwanie i agregowanie informacji; — Zapewnianie warunków do realizacji przedsięwzięć podstawowych, dla których odpowiedzialność realizacyjna spoczywa na Gminie Inowódz; — Utrzymywanie kontaktów z Partnerami Programu zaangażowanymi w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	— Inicjowanie i prowadzenie procesu oceny stopnia realizacji GPR; — Współpraca z Komitetem Rewitalizacji w zakresie prowadzenia i oceny działań rewitalizacyjnych; — Prowadzenie działań informacyjnych i partycypacyjnych zaplanowanych w ramach wdrażania Programu.
Komitet Rewitalizacji	— Opiniowanie postępów związanych ze stopniem realizacji przedsięwzięć podstawowych oraz tworzenie rekomendacji do dalszych działań; — Wspieranie tworzenia partnerstw niezbędnych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	— Upowszechnianie wśród lokalnej społeczności informacji na temat postępów w realizacji założeń Programu; — Opiniowanie oceny postępów wdrażania GPR; — Rekomendowanie potrzeby aktualizacji Programu lub jego

	Zarządzanie przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi (monitoring)	Zarządzanie Programem Rewitalizacji (ocena)
		uchylenia (w przypadku zrealizowania założeń).
Partnerzy Programu	— Włączanie się w realizację zadań wpisujących się w GPR, zgodnie z posiadanymi kompetencjami; — Zgłaszanie Koordynatorowi Rewitalizacji pojawiających się trudności lub dodatkowych potrzeb związanych z wdrażanymi przedsięwzięciami podstawowymi uwzględnionymi w GPR.	— Udział w procesie oceny stopnia realizacji GPR; — Zgłaszanie wniosków dotyczących zmian w Programie.

Źródło: Opracowanie własne.

Rolą Rady Miejskiej w Inowłodzu jest podejmowanie decyzji pozwalających na wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ukierunkowanych na ewentualne modyfikacje Programu, proces jego aktualizacji lub uchylecia.

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Inowódz odbywać się będzie poprzez realizację konkretnych działań przyjmujących formę podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz działań uzupełniających opisanych w Rozdziale 5.

W przypadku projektów własnych Gminy Inowódz – przygotowanie i wdrożenie projektów rewitalizacyjnych spoczywać będzie na naczelnikach i pracownikach merytorycznych właściwych wydziałów Urzędu Miejskiego w Inowłodzu oraz dyrektorach gminnych jednostek organizacyjnych.

W ramach realizacji procesu rewitalizacji zachowana będzie zasada przejrzystości i odpowiedzialności publicznej. Bezpośrednią koordynację wdrażania Programu sprawować będzie Koordynator Rewitalizacji. Będzie on realizował następujące zadania:

- koordynacja prac związanych z wdrażaniem GPR;
- planowanie kolejnych działań gminnych w ramach Programu w ujęciu rocznym;

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

- monitorowanie postępu realizacji projektów pod kątem ich zgodności z założeniami i celami określonymi w Programie;
- koordynacja procedur związanych z monitorowaniem i oceną GPR;
- weryfikacja założeń Programu i koordynacja jego ewentualnej aktualizacji na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów i oceny przeprowadzonych działań (w porozumieniu z Komitetem Rewitalizacji);
- koordynacja działań związanych z aktualizacją Programu;
- prowadzenie działań informacyjnych, konsultacji społecznych i publikacja informacji na temat realizacji Programu;
- utrzymywanie kontaktu z Partnerami Programu oraz Komitetem Rewitalizacji, w tym organizacja prac Komitetu.

8.2. Monitorowanie, ewaluacja i ocena Gminnego Programu Rewitalizacji

Procedury monitoringu i oceny efektów zostały zaplanowane tak, aby umożliwić stały monitoring oraz możliwości uzyskania rzetelnej oceny efektów wynikających z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Na prowadzone procedury składają się:

- **Procedura stałego monitoringu** – realizowana co roku, której celem będzie weryfikacja postępu we wdrażaniu przedsięwzięć zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji;
- **Procedura oceny GPR, o której mowa w art. 22 ustawy z 9 października 2015 r. o rewitalizacji** – realizowana raz na 3 lata obowiązywania GPR (zgodnie z wymogami określonymi w ustawie o rewitalizacji), o charakterze jakościowym, w celu ewaluacji – koncentrująca się na dokonaniu oceny aktualności i stopnia realizacji Programu, wpływu (efektów) realizowanych działań rewitalizacyjnych na stopień osiągnięcia zakładanych celów strategicznych i kierunków działań GPR wraz z odniesieniem się do oceny kierunków i dynamiki zmian na obszarze rewitalizowanym.

Procedura stałego monitorowania GPR

W ramach stałego monitoringu będzie przygotowywany co roku raport z postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględnionych w Gminnym Programie Rewitalizacji. Raport z corocznego monitoringu GPR będzie zawierał informacje od wszystkich Partnerów realizujących projekty rewitalizacyjne na temat postępu w realizacji projektów w danym roku kalendarzowym. W Raporcie zostaną ujęte informacje takie jak m.in.:

- osiągnięte efekty zrealizowanych lub realizowanych projektów (wskazanie uzyskanego w danym roku poziomu wskaźników produktu i rezultatu, które zostały określone w poszczególnych kartach dla każdego z podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych – obowiązek gromadzenia informacji dotyczących ww. wskaźników oraz dokonywania niezbędnych pomiarów, tam gdzie są one wymagane, spoczywa na podmiocie realizującym przedsięwzięcie);
- wyniki działań związanych z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych na realizację działań zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji (ile i jakie wnioski o dofinansowanie zostały złożone w okresie sprawozdawczym, na jakie działania udało się pozyskać środki, w jakiej wysokości, jakie działania nie otrzymały wsparcia finansowego);
- napotkane / potencjalne trudności i problemy;
- działania planowane do realizacji na kolejny rok.

Harmonogram prowadzenia monitoringu GPR połączono z harmonogramem przygotowania corocznego Raportu o stanie Gminy. Coroczna procedura monitoringu przebiegać będzie w następujący sposób:

Podmioty realizujące projekty rewitalizacyjne (Partnerzy) będą zobowiązane do przygotowania niezbędnych danych z wykonanych projektów i przekazania ich do Koordynatora Rewitalizacji w terminie do 31 marca danego roku.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

W oparciu o uzyskane informacje Koordynator Rewitalizacji opracowuje do 30 kwietnia danego roku całościowy Raport z monitoringu GPR.

W ciągu 21 dni od otrzymania Raportu z monitoringu GPR Burmistrz zwołuje spotkanie Komitetu Rewitalizacji, podczas którego konsultuje ujęte w Raporcie wyniki monitoringu, rekomendacje oraz zaopiniowaną listę zadań planowanych do realizacji w kolejnym roku budżetowym.

Następnie do 31 maja danego roku publikowany jest Raport z monitoringu GPR wraz z wnioskami /rekomendacjami zgłoszonymi przez Komitet Rewitalizacji.

Wybrane wnioski z Raportu z monitoringu GPR włączane są do Raportu o stanie Gminy za dany rok, który przedstawiany jest Radzie Miejskiej do 31 maja danego roku.

Procedura oceny Gminnego Programu Rewitalizacji (ewaluacja)

Ocena stanowi narzędzie o charakterze ewaluacyjnym służące ilościowemu i jakościowemu podsumowaniu wyników prac związanych z Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Inowłódz, w tym dokonaniu oceny osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom strategicznym i kierunkom działań.

Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji będzie odbywać się w **cyklach trzyletnich** (podczas trwania Programu), zostanie przeprowadzona także na zakończenie realizacji Programu. Za wykonanie ocen odpowiedzialny będzie Koordynator Rewitalizacji.

Prowadzona ocena będzie dotyczyć zarówno aktualności treści GPR, jak i stopnia jego realizacji. Ocena aktualności dotyczyć będzie adekwatności działań i aktualności programu, zostanie też przeprowadzana pod kątem istotnych zdarzeń i procesów, które nastąpiły w mieście i szerzej – w regionie i kraju od momentu uchwalenia programu i mogły mieć wpływ na dezaktualizację niektórych treści programu. W międzyczasie mogły również powstać warunki umożliwiające uzupełnienia programu o dodatkowe elementy, w szczególności nowe przedsięwzięcia lub nowe narzędzia formalno-prawne lub finansowe, które powinny podnieść kompleksowość i skuteczność programu. Oceny z realizacji GPR będą zawierać zestawienie najważniejszych wniosków płynących

z corocznych Raportów z monitoringu GPR. Ponadto w ramach oceny dokonana zostanie także jakościowa analiza i ocena efektów społeczno-ekonomicznych (zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji), które będą stanowiły odpowiedź na zdiagnozowane problemy – zjawiska kryzysowe akcentowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji. Takie zestawienie pozwoli na wykazanie efektów, które zostały osiągnięte dzięki podjętej interwencji i wdrażaniu GPR.

W ramach przeprowadzanej procedury oceny i ewaluacji będą przygotowywane Raporty z oceny (opracowywane maksymalnie do 30 czerwca kolejnego roku po upływie każdego trzeciego roku wdrażania GPR), które będą uwzględniać informacje takie jak m.in.:

- podsumowanie sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej dla Podobszarów rewitalizacji;
- zestawienie najważniejszych wniosków z corocznych Raportów z monitoringu GPR, prowadzonych przez cały okres obowiązywania dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji;
- stopień osiągnięcia celów strategicznych i kierunków działań wskazanych w GPR w postaci zagregowanych wskaźników prognozowanych rezultatów (tabela numer 22);
- wnioski z przeprowadzonych badań społecznych, pozwalających na ocenę kierunków i dynamiki zmian w sferach odnoszących się do sfer rewitalizacji oraz celów strategicznych zawartych w GPR;
- ocenę aktualności GPR pod kątem struktury, uwarunkowań zewnętrznych oraz potrzeb wewnętrznych odnoszących się do zmian sytuacji obszaru rewitalizacji wraz z wnioskami co do potrzeby przeformułowania Programu;
- rekomendacje dotyczące dalszych działań rewitalizacyjnych (w tym konieczności uruchomienia procedury aktualizacji GPR, kontynuacji interwencji lub uchylenia GPR).

Raporty z przeprowadzonych ocen zostaną przekazane do zaopiniowania Komitetowi Rewitalizacji, a także Burmistrzowi i Radzie Miejskiej. Z finalnymi raportami z oceny będą

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

mogli zapoznać się także mieszkańcy – dokumenty zostaną udostępnione na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Inowłodzu

Wskaźniki realizacji celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz

W celu monitorowania postępów interwencji podjętej w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji sformułowano zestaw wskaźników osiągnięcia celów, które zostały zestawione w tabeli poniżej. Przy wskaźnikach rezultatu uwzględniono wartość bazową oraz charakter pożądanej zmiany w zakresie wartości tych wskaźników w postaci tendencji (wzrostowej, spadkowej).

Ponadto dla poszczególnych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych określono wskaźniki produktu i rezultatu, które przedstawiono w kartach przedsięwzięć zamieszczonych w podrozdziale 5.1.

Tabela 22. Wskaźniki rezultatu określone dla celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Cel rewitalizacji	Wskaźnik osiągnięcia celu (rezultaty)	Źródło danych	Wartość bazowa w 2022 roku	Wartość docelowa w 2032 roku / tendencja
Cel 1.	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji - procent	GOPS	3,3%	spadek
Cel 1	Liczba osób w wieku 60+ na obszarze rewitalizacji korzystających z różnych form pomocy, w tym np.: warsztatów, wsparcia w danym roku - os.	GOPS	35	50
Cel 1.	Liczba osób w wieku do 25 r.ż. korzystających z nowych form wsparcia w tym np.: warsztatów, wydarzeń, innych dedykowanych form wsparcia w danym roku - os.	GOPS / szkoła podstawowa	0	30
Cel 1.	Liczba wydarzeń integracyjnych / aktywizacyjnych (kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych itp.) dla mieszkańców OR zrealizowanych w roku	GCK / szkoła podstawowa	0	10

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowłódz

Cel 2.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – szt.	UM	0	7
Cel 2.	Liczba nowo powstałych lub zmodernizowanych przestrzeni rekreacyjnych / zielonych (otwartych) utworzonych na obszarze rewitalizacji– szt.	UM	0	8
Cel 2.	Liczba obiektów (budynki, przestrzeń publiczna) dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – szt.	UM	0	8
Cel 2.	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej infrastruktury kanalizacyjnej na obszarze rewitalizacji - m	UM	0	6500
Cel 2.	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji - m	UM	0	7200

Źródło: opracowanie własne

8.3. Uspołecznienie Gminnego Programu Rewitalizacji

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz będzie procesem uspołecznionym zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji, zakładającym włączenie szerokiego grona interesariuszy, w tym mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji społecznych oraz Partnerów rewitalizacji wymienionych w podrozdziale 7.3. Uspołecznienie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie opierać się na działaniach o charakterze informacyjnym oraz edukacyjno-partycypacyjnym.

Działania informacyjne

Działania informacyjne przyczynią się do upowszechniania wiedzy na temat założeń i postępów wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. W ramach tych działań zaplanowano:

- opublikowanie dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz na stronie internetowej urzędu gminy;
- stałą aktualizację zakładki dotyczącej programu rewitalizacji na stronie internetowej gminy Inowłódz o informacje na temat realizowanych zadań i działań w ramach GPR;
- informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i wdrażania GPR poprzez artykuły w prasie lokalnej, w tym wydaniach internetowych / lokalnych serwisach informacyjnych;
- regularne zamieszczanie raportów z monitoringu GRP oraz raportów z oceny GPR na stronie internetowej urzędu gminy Inowłódz;
- zamieszczanie informacji o stanie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (wnioski z monitoringu) w „Raporcie o stanie Gminy Inowłódz”.

Działania informacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, aby zapewnić interesariuszom procesu oraz zainteresowanym podmiotom stały dostęp do wiedzy na temat postępów we wdrażaniu GPR oraz umożliwić zgłaszanie uwag i pomysłów w zakresie realizacji.

Działania edukacyjno-partycypacyjne

Działania o charakterze edukacyjno-partycypacyjnym mają na celu umożliwienie uczestnictwa interesariuszy rewitalizacji w procesie wdrażania i monitorowania założeń Gminnego Programu Rewitalizacji. W ramach tych działań przewidziano:

- powołanie Komitetu Rewitalizacji, w skład którego będą wchodzić przedstawiciele różnych grup interesariuszy rewitalizacji, w tym m.in. mieszkańców obszaru rewitalizacji i/lub właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, podmiotów prowadzących na obszarze miasta działalność społeczną, podmiotów prowadzących na obszarze miasta działalność gospodarczą;
- opracowanie i realizację cyklicznej ankiety internetowej dotyczącej problemów i potrzeb zauważanych na obszarze rewitalizacji oraz zmian w tym zakresie;
- organizowanie otwartych spotkań dla interesariuszy procesu rewitalizacji (co trzy lata, zgodnie z cyklem oceny GPR), których celem będzie przekazanie informacji na temat postępów wdrażania założeń GPR oraz na temat zakresu możliwych działań do zaplanowania i podjęcia w ramach procesu rewitalizacji w każdej ze sfer (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej) dla każdego z podobszarów rewitalizacji, a także stworzenie przestrzeni do dyskusji i wymiany doświadczeń z dotychczasowego wdrażania przedsięwzięć wspierającej pod kątem pracy nad pomysłami na nowe przedsięwzięcia istotne z perspektywy celów i kierunków działań Programu.

8.4. Koszty zarządzania realizacją Programu

Koszty zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji szacuje się na 20 000,00 zł. Wynikają one z konieczności przeprowadzenia cyklicznych ocen Programu. Pozostałe działania w zakresie zarządzania realizacją Programu (związane z monitoringiem, funkcjonowaniem Komitetu Rewitalizacji, działaniami informacyjnymi) określono jako nie generujące dodatkowych kosztów z uwagi na ujęcie ich w ramach bieżącej działalności struktur Urzędu Miasta i Gminy Inowłódz i korzystania z dostępnych zasobów Urzędu.

9. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

9.1. Określenie niezbędnych zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz nie przewiduje się wprowadzenia zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

9.2. Określenie niezbędnych zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz nie przewiduje się wprowadzenia zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jednak rekomenduje się konieczność uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w rejonie centrum Inowłódza oraz zamku.

9.3. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na dzień przyjęcia uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, jednakże Gmina zastrzega sobie możliwość jej powołania, zgodnie z art. 25 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

9.4. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611 oraz z 2021 r. poz. 11)

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz nie przewiduje się wprowadzenia zmian we wspomnianych uchwałach.

10. Spis tabel i rysunków

10.1. Spis tabel

Tabela 1. Jednostki referencyjne w gminie Inowłódz przyjęte do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	13
Tabela 2. Wskaźniki w sferze społecznej w podziale na jednostki analityczne.	19
Tabela 3. Wskaźniki sfery gospodarczej.	22
Tabela 4. Wskaźniki sfery środowiskowej.	24
Tabela 5. Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej	26
Tabela 6. Wskaźniki sfery technicznej.....	28
Tabela 7. Podsumowanie wartości wskaźników uzyskanych we wszystkich analizowanych sferach	34
Tabela 8. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego.....	35
Tabela 9. Wyniki analizy wskaźnikowej – obszar rewitalizacji.....	44
Tabela 10. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji.....	45
Tabela 11. Sytuacja społeczna Podobszaru 1. Inowłódz – zestawienie wskaźników.....	55
Tabela 12. Najważniejsze problemy i potencjały podobszaru 1. Inowłódz.	65
Tabela 13. Sytuacja społeczna Podobszaru 2. Spała – zestawienie wskaźników	72
Tabela 14. Najważniejsze problemy i potencjały podobszaru 2. Spała	80
Tabela 15. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	96
Tabela 16. Plan finansowy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz.....	163
Tabela 17. Plan finansowy uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz.....	168
Tabela 18. Kompleksowość zaplanowanej interwencji	171
Tabela 19. Powiązania zdiagnozowanych problemów i potencjałów z podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi w podziale na podobszary	179
Tabela 20. Zintegrowanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami strategicznymi i kierunkami działań.....	184
Tabela 21. Funkcje podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania i monitorowania GPR.....	197
Tabela 22. Wskaźniki rezultatu określone dla celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz	205

10.2. Spis rysunków

Rysunek 1. Etapy prac nad diagnozą delimitacyjną	11
Rysunek 2. Mapa jednostek referencyjnych gminy Inowłódz wyznaczonych na potrzeby diagnozy delimitacyjnej.....	12
Rysunek 3. Wskaźnik syntetyczny – sfera społeczna (natężenie zjawisk kryzysowych – im wyższa wartość tym większy kryzys w sferze społecznej).....	32
Rysunek 4. Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji Gminy Inowłódz	46
Rysunek 5. Granice Podobszaru rewitalizacji 1. Inowłódz.	49
Rysunek 6. Średnie roczne stężenie PM ₁₀ , PM _{2,5} oraz BaP na Podobszarze rewitalizacji Inowłódz.....	64
Rysunek 7. Granice Podobszaru rewitalizacji 2. Spała.	68
Rysunek 8. Średnie roczne stężenie PM ₁₀ , PM _{2,5} oraz BaP na Podobszarze rewitalizacji Spała.....	78
Rysunek 9. Obszary zagrożenia powodziowego na Podobszarze rewitalizacji Inowłódz. .	81
Rysunek 10. Obszary zagrożenia powodziowego na Podobszarze rewitalizacji Spała.	82

UZASADNIENIE

Zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz dotyczy pkt 1.7 tabeli 16 Plan finansowy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Inowłódz odnoszącego się do przedsięwzięcia pn. „Budowa siedziby Urzędu Miasta i Gminy Inowłódz zapewniającego dostęp dla osób ze specjalnymi potrzebami”.

Zakres zmiany obejmuje uszczegółowienie potencjalnych źródeł finansowania zadania poprzez dopisanie: „PR FEŁ 2021-2027 (FELD.05.02)” obok dotychczasowych źródeł finansowania, tj. budżetu gminy i krajowych środków publicznych.

Wprowadzenie zmiany ma na celu dostosowanie zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji do aktualnych możliwości pozyskania środków zewnętrznych na realizację przedsięwzięcia.

W związku z powyższym przyjęcie uchwały jest zasadne.

KIEROWNIK
REFERATU INWESTYCYJ
[Podpis]
mgr inż. Andrzej Iskierka